

ITALIJANSKA NOTRANJA POLITIKA

PRED KOMPROMISI?

Ko je sprejel mandat za sestavo nove vlade, se je Massimo D'Alema zavedal, da s tako koalicijo ne bo imel lahkega dela, saj se bo moral prebijati med pogojevanji desnega in levega partnerja.

Zato je takoj ponudil roko opoziciji, ne da bi s kompromisi z njo morda upravljal državo, pač pa da bi speljal vsaj nekatere izmed ustavnih reform, za katere je dosegel soglasje v sicer propadli dvodomni komisiji. V prvi vrsti gre za spremembo volilnega sistema v smislu vse bolj mitičnega večinskega sistema, ki naj bi volivce sprijaznil s t.i. bipolarizmom ameriškega kova. Ta bi počistil z malimi strankami, ki so doslej vedno

pogojevale, izsiljevale in prevračale vlade.

Edino z novim volilnim sistemom se bo mogoče izogniti referendumu samohodcev Di Pietra, Segnija in Occhetta za odpravo še preostalega dela propadlega sistema v sedanjem "nepopolnem" večinskem sistemu. Najprej Fini in nato Berlusconi sta na dialog pristala, saj dobro vesta, da z demagogijo besed in množičnih manifestacij ne bosta prišla daleč.

Če hoče Berlusconi ostati na politični pozornici, preden ga požre Fini, mora igrati vodilno vlogo v Polu svobodin in se postaviti kot edini enakovredni D'Alemaov sogovornik. Zato se mu ne splača čakati, da D'Alema pokoplje njegovi novi zaveznički. Z večinskim sistemom bi se tudi učinkovito maščeval "izdajalcu" Cossigi. Mož v modrem se tudi boji, da bi Prodi s stariimi in novimi simpatizerji postavil spet na noge Oljko,

ki bi pravzaprav pod zastavo že dokazane zmernosti in sredinskosti lahko edina zmaga na volitvah v imenu levosredinske koalicije. D'Alema sam verjetno ne bo nikoli sposoben dobiti več kot 50 odstotno soglasje volivcev, kakor naj bi določal čisti večinski sistem.

Sicer si bodo gotovo izmislili rešitev, ki bo zadovoljila vse. Čisti večinski sistem predvideva popoln bipolarizem, ki ni v naravi politično razvejanih in pluralistično nastrojenih italijanskih volivcev. To bi zelo verjetno vodilo v odmik volivcev od politike, ki je že zdaj zaznaven, spet po ameriškem vzorcu.

Italijanski politični sistem je torej v polnem premikanju in slika dolgo časa ne bo jasna, to pa kar nujno narekuje slovenskim manjšinskim predstavnikom, da pritisnejo na prave vzvode v Rimu in dajo novega zagona postopku za zaščitni zakon.

FIDES ET RATIO

Pred nami je nova enciklika papeža Janeza Pavla II., ki nosi pomenljiv naslov *Vera in razum*. To je gotovo eden najbolj teoretskih dokumentov sedanjega poglavarja katoliške Cerkve, ki obravnava že od zmeraj aktualno temo odnosov med tema dvema svetovoma, kot sta prav religiozni in racionalni. Papež je v vseh svojih dosedanjih enciklikah obravnaval vrsto problemov, ki zanimajo sodobni svet, zlasti socialnega in moralnega značaja. Tu ne bomo podajali vsebine dokumenta, saj smo o njem že mnogo pisali. Naj le na kratko pokažemo nekaj filozofskih silnic in izhodišč, ki so v ozadju te zanimive enciklike.

"Credo, ut intelligam". To je znano filozofsko geslo sv. Anzelma iz Aoste, pozneje nadškofa v Canterburyju v Angliji, kamor se je nekdanji benediktinski učeni opat preselil. Srednjeveški mislec 11. stoletja je s temi besedami (Verujem, da bom razumel) iznesel tradicionalno, da ne rečemo večno dilemo duhovnega življenja sploh: odnos med vero in razumom. Vsa kasnejša sholastična filozofija in teologija sta se soočali s tem bivanjskim vprašanjem, kot se z njim spoprijemata današnja moderna miselnost in znanost. Največji sholastični filozof in teolog, sv. Tomaž Akvinski, je tudi večkrat lepo zajel bistvo tega problema. Kaj je npr. zanj vera? Je "rationabile obsequium" (umna spoštljivost), kot je recimo spoznanje "adequatio rei et intellectus" (izenačenje med stvarjo in predmetom). Vse to in še marsikaj drugega predpostavlja veliko filozofsko, miselno ostroumnost, pa tudi sploh človekovo notranjo globino. Že sv. Avguštin, oče krščanske patristike (dobe cerkvenih očetov), je lepo zapisal: "Noli foras ire, in teipsum redi." (Ne hodi izven sebe, vrni se vase). Krščanska filozofija nekdanj in danes se drži teh navodil, ki so jih dali že nekdanji misleci, ko so govorili o veri in Bogu. Znani Duns Skot, frančiškanski mislec 13. stoletja, ki je bil pred leti proglašen za blaženega, je lepo označil Boga kot vir umnosti (*Deus intelligenti emittens*). In kako naj bo potem sploh lahko razkorak med vero in razumom?

Seveda ni namen teh vrstic podajati kake lekcije sholastične filozofije, čeprav je morda potreben tudi ta okvir. Sedanja papeževa enciklika kliče v spomin vse te miselne prvine, ki smo jih prej navedli. Gotovo je v vsej svoji razčlenjenosti zelo bogata in pestra. Pa - da še nekoliko nadaljujemo filozofske osnove - tudi moderna filozofija ne gre daleč od srednjeveške (če izvzamemo izrazito materialistične teorije) in temeljev metafizike. Že Descartes se je v 17. stoletju nekako vrnil k sholastičnim dokazom o Bogu, dodal pa je še svoj znani geometrijski dokaz. Še kasneje je ob prehodu iz racionalizma v romantiko Imanuel Kant tudi omenjal te dokaze (zlasti Anzelmovega, ontološkega), sam pa je sicer prišel do nujnosti božjega bivanja le po moralnem redu.

Preveč bi bilo se še zaustavljati ob sicer zanimivih in subtilnih tezah filozofov vseh časov z razmišljanjem o Bogu in seveda o veri. Kako vsebinsko bogata je samo originalna francoska krščanska filozofija od Pascalove verske stave do sodobnega Maritaina z integralnim humanizmom in aktualizacijo Tomaževe filozofije. [STRAN 2]

ANDREJ BRATUŽ

V VATIKANU POSVET O INKVIZICIJI

REŠUJMO SPORE V ODPRTEM IN POŠTENEM DIALOGU!

JURIJ PALJK

Minuli teden se je v Vatikanu pričel mednarodni znanstveno-študijski simpozij s preprostim naslovom *Inkvizicija*. Študijsko srečanje zgodovinarjev, teologov, juristov, sociologov in drugih izvedencev si je želel na to temo Janez Pavel II., ki si že vrsto let prizadeva, da bi Cerkev z iskrenostjo pogledala na svojo preteklost in se za morebitne napake ali nečastna dejanja tudi moralno opravičila ter bi se tako lepše in bolje pripravila na jubilejno leto 2000, ki je za sv. očeta izredno pomembno, saj si želi, da bi kristjani v tretjem tisočletju odigrali pomembno vlogo in bili pobudniki nove evangelizacije.

Študijsko srečanje, na katerem naj bi predvsem teologi in zgodovinarji dobri pretrpeli čas inkvizicije, se pravi čas cerkvenih, za naš čas spornih sodišč, je v Vatikanu pripravila Teološko-zgodovinarska komisija osrednjega odbora za pripravo na jubilejno leto 2000. Pobuda je seveda papeževa, ki je znan po tem, da gre rad proti vetru, proti stališčem, ki so v naši družbi sprejeta kot nekaj samo po sebi umevnega in zato tudi veljavna. Te besede zato, da na glas povemo, kako se vsi tudi v sami Cerкви ne strinjajo s svetim očetom, ki je že in bo še prosil odpuščanje vse človeštvo za napake, ki jih je napravila v svoji zgodovini Cerkev. Janez Pavel II.

želi namreč pripeljati Cerkev v tretje tisočletje očiščeno vseh madežev, tako da bo lahko začela tretje tisočletje spravljena sama s seboj in s svetom, sodobno družbo, ki včasih nanjo gleda kot na nazadnjaško. Prav odtod papeževi napor, da bi jasno in na glas povedal svetu, da si Cerkev danes prizadeva gledati objektivno in brez zadržkov na svojo preteklost, ki jo označujejo tudi nečastna, lahko bi rekli izrazito človeška, grešna dejanja.

Sveti oče se je že opravičil za veliko storjenih krivic. Naj navedemo samo prošnjo za odpuščanje, ki jo je naslovil Judom, ko je podobna komisija preučila cerkvena stališča do Judov in priznala, da se je

Cerkev do njih večkrat mačehovsko vedla. Papež je takrat Jude imenoval "starejše brate" in javno pokazal, da se zaveda, kaj pomeni sprava: če se hočeš spraviti s kom, moraš najprej sam priznati svoje napake, morda slaba dejanja, in šele nato prositi odpuščanja. Po našem mnenju gre za dejanja, ki tudi v Cerкви sami nimajo lahke poti, saj sveti oče s takim početjem orje ledino tudi v izrazito konservativnem okolju, ki na tako početje ne gleda z vedrim pogledom. Dejansko pa papež s tem samo še bolj dopoveduje današnjemu, predvsem zahodnemu človeku, ki je ostal brez krščanskih korenin in zato vse prevečkrat pust in prazen, predvsem pa brez Resnice, da je evangeljska Resnica edina, ki lahko da zadnji odgovor na temeljna človekova vprašanja tudi danes. Pot do resnice pa vodi prek odpuščanja in sprave med ljudmi.

STRAN 4

02 Vida Valenčič
BODO SODILI PINOCHETU?

razstava ob stoletnici rojstva v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici

03 intervju
PRIMOŽ RAMOVŠ

05 Danijel Devetak
PAPEŽ, KI NOSI ČAS V SEBI

06 Iva Koršič
PASTIRČKOVA LEPA PRESENEČENJA

06 Tatjana Gregorič
USPEHI GOJENCEV PROF. GADŽIJEVA

07 Boris Pahor
DUH NAŠIH UPORNIKOV

08 V BOLJUNCU KLESTENJE DELOVNIH MEST

11 IN MEMORIAM: IVAN SIRK

13 Marjan Drobež
ČEZ NAŠE MEJE NA ZAHOD

15 40 LET SLOVENSkih ŠPORTNIH IGER

16 Tereza Srebrič
VESEL OBISK IZ WALESA

VSEBINA

SVET OKROG NAS

BODO SODILI PINOCHETU?

KDAJ PRAVICA?

VIDA VALENČIČ

Zadnje tedne buri duhove takorekoč celega sveta zelo enostavna zadeva, ki bi v vsaki "normalni" družbi predvidevala eno samo rešitev: obsodbo. Protagonist zapleta zadnjih tednov je ostareli nekdanji čilski diktator Pinochet, nemoralna figura, ki se je dokopala do oblasti z golim nasiljem. Videz tega beloglavca starca bi nikakor ne dal slutiti, kakšna je njegova zgodba ali, bolje, kakšna je zgodba tisočih nesrečnežev, ki mu na kakršenkoli način niso bili pogodu. Videz pa tudi tokrat vara.

Pinochet je v 70. letih med drugim stal na čelu nore mednarodne organizacije *Operacion Condor*, ki je sistematično udeležena teror v celotni latinski Ameriki. Večji del južne Amerike je bil vključen v primež diktature; posamezne policije in tajne službe Čila, Argentine, Paragvaja, Bolivije, Urugvaja in Brazilije pa so med sabo tesno sodelovale v imenu skupnega cilja: zasledovati politične nasprotnike tudi do najbolj oddaljenega koščka Zemlje, jih umoriti ali pa rabiti kot ceno za izmenjave med državami. Da je bil Pinochet neposredno vpleten v vse to, je obče znano. Še danes je v Evropi

na stotine čilskih državljanov, ki so med Pinochetovo diktaturo izbrali beg: žive priče neizprososti režima.

Ključno vprašanje, ki je zdaj pod rešetom številnih evropskih zakonodaj, je možnost, da bi Pinochetu sodili prav v Evropi, torej izven državnega območja. Dejansko bi to bila naloga t.i. Mednarodnega kazenskega sodišča, torej organa, ki še ne obstaja. Da bi na kak način zapolnili to vrzel, pa se pravniki sklicujejo na Pinochetova grozodejstva, ki so imela za žrtev tudi evropske državljane. Velika Britanija je do danes pokazala anemičen pogum, predvsem ker jo močno pogojujejo gospodarski (prodaja orožja) in politični interesi, ki jo vežejo na Čile. Resda ostaja Pinochet še vedno zaprt v rezidenčni psihiatrični kliniki, dejstvo pa je, da se je prva stopnja britanskega kazenskega sistema sklicevala na parlamentarno imuniteto generala. Da so to le pravne igrice, je jasno, saj je v tem mednarodni zakonik jasen: parlamentarna imuniteta pripada le sedanjim parlamentarcem ali pa bivšim parlamentarcem, ki so v tujo državo prišli s konkretnim pooblastilom tako domače

kot gostujoče države: ne ena ne druga možnost ne veljata za Pinocheta. Železna roka Thatcherjeve se seveda v letih ni nikakor razrahljala, kar je posredno vplivalo tudi na prvostopenjsko odločitev britanskih sodnikov. Do četrtega, 5. novembra, naj bi se izrekla še House of Lords, vprašanje pa je, če se bo ta napol aristokratski organ upal opredeliti za stališča, ki jih narekuje New Labour, Blairova politična linija na oblasti.

Odločilno kokco ima v roki pogumni, predvsem pa vztrajni španski sodnik Baltasar Garzon, ki je niti široke mreže, v katero naj bi prejel ali slej padel čilski diktator, začel presti že pred nekaj leti. Madrid, v osebi premiera Aznarja, se je proti pričakovanju postavil na njegovo stran in odobril možnost sojenja na španskih tleh; vprašanje pa je, ali bo do tega sploh prišlo, kajti španska zakonodaja nima možnosti, da bi lahko prisilila Veliko Britanijo, da ji preda Pinocheta. Španski politični analitiki so potezo španske vlade, ki se je opredelila za sojenje Pinochetu, označili kot posredno sojenje Francu in njegovemu režimu, za Aznarja samega pa je pomenila obenem tudi potrebno dejanje v bran lastnega domnevnega "centriza". Za Pinocheta pa velja naslednje: možnost, da bi res sedel za zapahi, je dejansko neobstoječa zaradi visoke starosti, pomembnost ne le morebitne končne obsodbe vpletenosti v genocid, terorizmu in mučenju, pač pa že afere same, je neizmerna. Pot do pravičnega mednarodnega kazenskega zakonika je seveda zelo vijugasta, države pa se že ozirajo proti njej. Vse to pa bi pripomoglo tudi novemu Čilu, državi, ki si je iz še obstoječega strahu kratkoma lo obvezala oči z lažno tančico pozabe na preteklost.

O preteklosti se v Čilu ne govori, med najhujše Pinochetove zločine pa gre uvrstiti tudi nenehno mučenje, katerega zadaja sorodnikom tisočih *desaparecidosov*, s tem da ne razkrije, kje se nahajajo skupinska grobišča.

O preteklosti se v Čilu ne govori, med najhujše Pinochetove zločine pa gre uvrstiti tudi nenehno mučenje, katerega zadaja sorodnikom tisočih *desaparecidosov*, s tem da ne razkrije, kje se nahajajo skupinska grobišča.

V ŠKRBINI, 11. T.M.

POČASTITEV PADLIH IN POBITIH PRIMORSKIH PADALCEV

V sredo, 11. novembra, na dan, ko se v Veliki Britaniji na obletnico konca prve svetovne vojne spominjajo padlih vojakov, bo v Škribini na Krasu kratka, a pomenljiva slovesnost.

Nekdanji pripadnik medvojne britanske organizacije za boj v sovražnikovem zaledju in za pomoč odporniškimi skupinam SOE kap. John Earle, ki kot publicist in upokojeni častnik živi v Trstu, bo v imenu veteranske organizacije Special Forces Club iz Londona položil venec pred ploščo, ki spominja na osemnajst primorskih fantov z obeh strani današnje državne meje, ki so jih med vojno zbrali v Egiptu prof. Ivan Rudolf in sodelavci, Britanci pa so jih kot prostovoljce izurili za padalce, radiotelegrafiste, minerje, obveščevalce in gverilce ter jih nato spravili na zasedeno ozemlje, kjer so se pridružili partizanom. Nekateri so padli, večinoma pa so izginili brez sledu po koncu vojne kot žrtve takratne jugoslovanske politične policije.

Primorskih rodoljubov, za čast katerih si že dolgo prizadevajo zlasti preživeli soborci in pa svojci, se bo tako prvič spomnila tudi angleška stran. Slovesnost bo pred domačo hišo ene izmed vojnih žrtev, Miloša Adamiča, v Škribini št. 75 z začetkom ob 11. uri.

KRATKE

BRITANSKI PRINC KAREL V SLOVENIJI

Ta teden je bil na obisku v republiki Sloveniji britanski prestolonaslednik princ Karel. Waleskega kneza (naslov britanskih prestolonaslednikov) je na Brniku sprejel predsednik države Milan Kučan, katerega gost je bil. Med svojim obiskom si je predstavnik angleške kraljevske hiše ogledal Bled z jezerom (šel je tudi na otok), nato pa še Triglavski narodni park. Princ je še obiskal nekatere vzorne kmetije na Gorenjskem. Zvečer je bil predsednikov gost na gradu Brdo pri Kranju. Karel Windsorski je potem drugi dan obiskal Ljubljano, kjer se je srečal z raznimi vladnimi člani in predstavniki javnega življenja v Sloveniji.

Britanski princ, ki bo nekoč postal kralj svoje države, je izrekel nekaj zelo laskavih besed o lepota in vlogi Slovenije. Gotovo je tudi ta obisk koristil slovenski državi za njeno približevanje Evropski uniji.

PREDSEDNIK SLOVENSKE VLADE V ZDA

S številno delegacijo, v kateri so predvsem gospodarstveniki in predstavniki večjih slovenskih izvoznih smerjenih podjetij, je predsednik slovenske vlade Janez Drnovšek prispel v ZDA na uradni obisk v torek, 3. t.m. Slovenski premier se je v Washingtonu srečal z visokimi predstavniki ameriške vlade, s katerimi je govoril predvsem o vključevanju Slovenije v Evropsko zvezo, v Pentagonu pa se je pogovarjal o vključevanju slovenske

države v Atlantsko vojaško zvezo. Z Janezom Drnovškom sta na uradni obisk v ZDA odšla tudi finančni minister Mitja Gaspari in guverner Slovenske narodne banke Tihomir Arhar, kar samo priča o tem, da gre za srečanje na najvišji ravni. Slovenska delegacija se je sestala tudi z najvišjimi predstavniki Mednarodnega denarnega sklada, slovenski premier pa je tudi spregovoril pred Svetom za mednarodne odnose. Danes, v četrtek, 5. t.m., pa se bo slovenska vladna delegacija srečala še z ameriško državno sekretarko Madeleine Albright in predsednikom Billom Clintonom.

HUDO NEURJE V SREDNJI AMERIKI

V Srednji Ameriki divja izredno hud vihar, ki je presegel vse možne posledice. Prizadel in opustošil je zlasti Honduras in Nikarago, kjer je po uradnih ocenah bilo že nad deset tisoč žrtev. S plazovi je namreč izbrisal cele vasi. Pričakujejo ga tudi v bližnji Mehiki, kjer so oblasti že izselile z ogroženih področij veliko število ljudi.

To zemljepisno področje ob Mehikem zalivu in Karibskem morju je močno podvrženo tem naravnim katastrofom. Sicer imajo podobno usodo tudi nekatere južne zvezne države v ZDA, kot npr. Florida. Pri vsem tem le malo zaleže človeški poseg z moderno tehnologijo, ki lahko le poskrbi za predčasni umik prebivalstva ali za zavarovanje najnujnejših objektov. Prizadete države so se medtem že obrnile na mednarodno skupnost s prošnjo za pomoč.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

NOVI ČAS NAS VSE POZIVA K SMISLU, RAZUMEVANJU IN LJUBEZNI

Novi čas nas vse poziva k smislu. Kajti nesmiselno je, da bi en del človeštva grozil drugemu delu in obratno. Nesmiselno je, da so razlike med razvitim in revnim svetom vse večje in večje. Beremo, da v revnih deželah umre za tuberkulozo letno 3 milijone ljudi, da je v Južnoafriški republiki vsak drugi temni novorojenček okužen z Aidsom. Nesmiselno je, da je razviti svet vključen v potrošniško miselnost in vse bolj ubijajoči ritem časa. V bistvu je življenje razvitega človeštva vsaj v tem trenutku utemeljeno na dobičku. Početje, ki ne prinaša dobička, se ne izplača ali pa je delo sanjačev. V imenu dobička je nastajajoča nova Evropa uvozila "zdravilo" Viagra, v Italiji smo bili lahko priče pravcati promociji tega izdelka, ki je v Združenih državah Amerike že zahteval okrog 70 žrtev. Toda izdelek bo prinašal dobiček in bo šel dobro v promet. Poslušamo, da so številna poživila, ki sodijo v kar splošno sprejete značilnosti diskotek, torej mladih ljudi, izjemno škodljiva, ker prizadevajo možganske celice. Toda, da bi človek razvitega sveta zdržal vse hitrejši ritem, potrebuje dodatnih energij, potrebuje zanesljivo sprostitivo in že so tu industrije, ki bodo izpolnile vsakršno željo, da se bo utečeni krog vrtil naprej.

Novi čas nas vse poziva k smislu. Nesmiselno je, da močnejše in večje države krojijo usodo manjšim, da se lahko velikim narodom zdi, da so pomembnejši od majhnih. Nesmiselno je, da imajo še marsikje tako imenovani večinski narodi težave z manjšinami, ki so jih

v preteklosti celo načrtno odrivali, ponekod pa ob njih še vedno občutijo nelagodje. Nesmiselno je, da kot na primer v Sloveniji rojak še vedno ne more v celoti priznati drugačnega rojaka, njegove drugačne zgodovine ali celo tragedije. Nesmiselno je torej, da se nekateri narodi še vedno niso povsem spravili med seboj, pri čemer se jim zdi notranja delitev naravna in kot takšna dobra. In ne nazadnje je nesmiselno, da v manjšini ne najdemo dosti več spodbud za močnejši občutek lastne celovitosti in za vzajemnost vseh različnih življenjskih izkušenj, ki šele vse skupaj zastavljajo celovitega manjšinskega pripadnika.

Novi čas nas vse poziva k smislu, to pa pomeni k ljubezni, k večjemu razumevanju. Zakaj vsi navedeni in drugi problemi so rešljivi le z večjim razumevanjem drugega, se pravi z ljubeznijo. Naj pogledamo na svet, celine, posamezne narode in države, med njimi tudi na Slovenijo ter slednjic nase v manjšini, le večje razumevanje, le večja ljubezen je kažipot v sobivanje. In novi čas ponuja prav smisel, razumevanje in ljubezen. Novi čas podarja in prinaša možnost pomiritve. Pomiritev je edina rešitev, druge ni. Koliko pomiritev je novi čas že uresničil v svetu in koliko jih še lahko, koliko nesmislov je že odpravil! Toda koliko nesmislov je še ostalo, nesmislov, ki čakajo na naša dejanja ljubezni in razumevanja, seveda če v smisel, ljubezen in razumevanje zares verjamemo. Ne nazadnje je vse odvisno od naše odločitve.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

KRSTNA IZVEDBA OPUSA
SAMOSPEVOVVERZI LJUBKE
ŠORLI V NOTAH
ŠTEFANA
MAURIJA

INTERVJU / PRIMOŽ RAMOVŠ

V SLOVENSKE GLASBI SE NAM
OBETA ZLATA DOBA

Zveza kulturnih društev Tolmin je letošnjo 13. abonmajsko koncertno sezono odprla z večerom, posvečenim dvema domačima umetnikoma: pesnici Ljubki Šorli in skladatelju Štefanu Mauriju. Koncert, ki je dovolj svečano zazvenel 28. oktobra v tolminskem Kinogledališču, so oblikovali eminentni glasbeni gostje, priznani slovenski glasbeni poustvarjalci, ki so v zlahtnem tonu zapeli krst novi zbirki.

Štefan Mauri, skladatelj, zborovodja, publicist iz Avč nad Kanalom, letošnji dobitnik Bevkove nagrade, najvišjega priznanja za umetniške dosežke v novogoriški občini, dolgoletni uspešni vodja Komornega zbora Nova Gorica in nedvomni strokovnjak zborovske glasbe, v zadnjih letih preseneča s svojim izjemnim ustvarjalnim kredom. Glasbenik je napisal številne skladbe, doživel tudi njihove izvedbe, jih posnel na nosilce zvoka in v letih med 1995 in 1998 izdal kar pet zbir. Med njimi tudi zbirko samospevov na verze Ljubke Šorli z naslovom *Kadar ciprese šumijo*. Zbirko je septembra 1996 izdal Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici, tolminska Zveza kulturnih društev pa se je odločila, da bo svoja rojaka počastila s koncertom prazničnih celotnega opusa. V ciklu dvanajstih pesmi je skladatelj tankočutno zajel široko paleto občutij iz razito ženske, mehke in muzikalne poezije Ljubke Šorli, v njih razkril glasbeni izraz, ki je razgiban, včasih nemiren, prehajajoč iz enega razpoloženja v drugo. Tako v kompozicijskem snovanju kot tudi v samem izrazu so zelo zahtevni samospevi, ki od interpretov zahtevajo precejšnje glasovne zmožnosti, so na tolminskem krstu zaživel v korektnih, vrhunskih izvedbah sopranistke Olge Gracelj, altistke Mirjam Kalin, baritonista Zdravka Pergerja, ob spremljavi izjemne pianistke Nataše Valant in kontrabasista Davida Šuligoja. V danes že prepoznavnem nekoliko trpkem in zvočno trdem kompozicijskem tkanju Štefana Maurija, v katerem imata recitativna viza in spremljava povsem samostojni poslanstvi, so z melodično topeljimi razpoloženji izstopali samospevi *Po njivah rumenih, Češnjev cvet, Otožnost, Večerna pesem in Na Mengorah zvonijo*, skladbe, ki bi si zagotovo zaslužile, da postanejo obvezne točke v programih izvedb slovenskega samospeva. Mauri s svojim dovolj specifičnim tankočutnim in doslednim negovanjem te glasbene miniaturre namreč brez dvoma utira zelo pomembno pot nadaljnjemu razvoju slovenskega samospeva.

TATJANA GREGORIČ

Ko govorimo o slovenski glasbi, je Primož Ramovš gotovo eno od tistih imen, mimo katerega ne more nihče. Skladatelja smo obiskali na njegovem domu v samem središču Ljubljane, nedaleč od Drame, pa tudi od Opere, kjer bodo v kratkem izvajali eno od njegovih del. Ramovš sodi h generaciji umetnikov, ki so zrasli pod vplivom neoklasicističnih teženj. Napisal je več simfonij, mnogo orkestralnih skladb, koncertov in suit za klavir, violino, trobento in razne instrumentalne zasedbe ter mnogo komorne glasbe. Njegova roka pa tudi danes ne počiva, saj k temu obsežnemu opusu dodaja nova in nova dela. Sicer pa je najbolje, da pove o sebi in svojem delu kaj več sam skladatelj.

Gospod Primož Ramovš, rodili ste se leta 1921 in ste torej preživeli čase velikih sprememb. Bi najprej povedali, kje ste začeli s študijem glasbe?

Svoje študije sem začel zelo mlad v Ljubljani, in sicer, ko sem šel v redno osnovno šolo pri šestih letih in pol. Takrat so že doma videli, da imam velik glasbeni talent - to se pač pokaže tudi pri predšolskem otroku -, in potem sem začel študije pri sestri našega pesnika, Karmeli Kosovelovi, ki je bila tu profesorica na konservatoriju in na glasbeni šoli in obenem dobra prijateljica moje mame. Peljala me je k sebi. Še dobro se spomnim, kako je profesorica Karmela gledala mojo drobno ročico in rekla: "O ja, bo šlo, kar poskusimo". In začetek je bil tukaj. Jaz sem bil že pri prvih lekcijah izredno navdušen, krasno sem delal in zanimivo je, takoj sem začel tudi že komponirati.

No, to so torej vaši začetki. Kako pa je bilo potem? Predvsem kateri učitelji so v kasnejši fazi usmerjali vaše umetniško snovanje?

Kasneje sem v Ljubljani študiral klavir pri prof. Ravniku, kajti prof. Kosovelova je šla na Dunaj. Nato sem "presedlal" na kompozicijo pri prof. Slavku Ostercu. To je bil seveda zame pravi "eldorado", to je bila zame izredna šola. Prof. Osterc - ne vem, kakšne superlative bi mu dal kot profesorju - nas je res naučil vse, kar je treba. In, kar je bilo še bolj važno, on nam je vdihnil tistega pravega duha glasbenega avantgardizma, ki me potem nikdar ni zapustil. Ko sem imel dvajset let, sem tako že končal glasbeno akademijo. Bilo je leta 1941. Zaradi vojnih časov je bila tedaj edina možnost, da nadaljujem študij v Italiji.

Kje ste bili v Italiji, pri kom ste se izpopolnjevali?

Najprej sem šel na Corso di perfezionamento per gli stranieri all'Accademia Musicale Chigiana v Sieni, kjer so bili poletni tečaji. Takrat je predaval prof. Frazzi, doma iz Firenc. Z njim se nisva ujela, ker sem bil preveč "avantgardističen" za njegove, če lahko tako rečemo, solidne glasbene pojme. Vem, da so takrat rekli za mojo glasbo: "Ma questo è uno stile patologico" ("ta stil je patološki" - prev. p.). Jaz sem to pač vzel na znanje in se veselil jeseni, ko sem šel, kot sva se zmenila, na privatni študij k Alfredu Caselli v

Rimu. Pri njem sem ostal dve leti, se seznanil s krasnim glasbenim življenjem, ki je bilo v Rimu, ter z raznimi kolegi, od katerih je bil eden najprisrčnejših Goffredo Petrassi, s katerim imava še danes stalne stike, čeprav gre že proti stoletnici svojega rojstva. Jaz ga imam za enega največjih genijev sodobne italijanske glasbe, ker se mi zdi, da je s svojimi deli dal ugled italijanski glasbi po vsem svetu, tako da je danes cenjena ne le za avtorje "novecenta", pač pa tudi v avantgardnem smislu.

Vrnimo se k slovenski glasbi. Kateri vplivi so jo pogojevali, recimo, od začetka stoletja dalje?

Slovenska glasba je bila zelo revna na začetku tega stoletja. Razmere so bile neugodne, možnosti majhne, v glavnem se je gojila vokalna glasba, kajti zborovsko petje je bilo res na visoki ravni. Orkestralna glasba pa je bila zelo slaba, malo je je bilo. Eden prvih je bil Anton Lajovic, ki je približno v času prve svetovne vojne nekoliko dvignil kvaliteto raven. Potem so pač prišli novi možje - Škerjanc, Kogoj, Osterc -, ki so orkestralno glasbo razvijali naprej, kolikor je bilo pač v tistih skromnih razmerah to možno.

Potem pa so prišli novi časi. Kakšne vplive, kakšne posledice je slovenska glasba doživela v povojnem času?

V prvih letih po vojni je bil dan velik poudarek social-realističnemu stilu, vendar tega niso nikdar pretirano zahtevali od glasbenikov. Vpliv je bil morebiti bolj opazen pri drugih umetnostih, manj pa v glasbi, zlasti pri komponiranju samem, čeprav je bil seveda dan velik poudarek na raznih takih proslavah in njim primernih skladbah. Zlasti v kasnejših letih preteklega režima pa se je to popolnoma zabilo. Poglejte, jaz sem na primer že s svojimi kolegi prodril v 60. letih. Režim je obstal še dolgo potem, vendar pa so nam bile dane vse možnosti in priložnosti, da smo širili svoje avantgardne ideje in z njimi plemenitili sodobno slovensko glasbeno ustvarjalnost.

Kaj pa vpliv narodnih motivov v slovenski glasbi nekoč in danes?

V starejših časih so bili zelo aktivni. Tudi v 40. in 50. letih so se razni folklorni elementi uvajali v glasbo. Eden takih lepih primerov je Uroš Krek ali pa še nekoliko kasneje Matija Bravničar, ki sta to vzela le

FOTO MILAN MIRCUN

za izhodiščno točko in ustvarila dela na zelo visoki kvalitetni ravni.

Kakšne stike pa ste imeli s Trstom oziroma sploh z zamejstvom in glasbenimi ustvarjalci tu pri nas?

Največ stikov sem imel s Trstom prek prof. Pavleta Merkuja, z Radiom Trst A, kjer je bil velik poudarek na naših delih. Naši umetniki so pogosto hodili v Trst. To je bilo lepo sodelovanje, ki pa je počasi nekoliko zbledelo, zlasti še po odhodu Merkuja. Potem so se tudi razmere pri nas spremenile, tako da ni bilo več nujno hoditi v inozemstvo, ker smo prek Društva skladateljev navezali stike dejansko z vso evropsko sodobno glasbo. Bili so zamenjalni koncerti, ki še danes plemenitijo naše delo sploh, tudi v zadnjih letih. Recimo, pred nekaj meseci je bil tu ansambel Chromas iz Trsta in je spet navezal z nami nove prijateljske stike, ki že rojevajo prve uspehe.

Kako pa delujejo na glasbenem področju povezave med zamejstvom in matico?

Ne moremo se pritoževati, toda jaz sam bi osebno želel, da bi bile te zveze močnejše. Morda ravno zadnji časi kažejo, da smemo upati, da se bo to v prihodnjih letih lepše razvilo, ker je ravno ta povezava z zamejstvom nekaj važnega, zlasti za našo narodno manjšino v Italiji.

V kakšno smer pa gre, po vašem, slovensko glasbeno ustvarjanje v sedanjih, novih časih?

V novih časih imate toliko različnih stvari, da bi človek nekako sploh ne mogel reči: "Tole je edino", ker imate kar precej naših novih skladateljev, od starejše prek srednje do zlasti mlajše generacije, ki jo jaz zelo cenim. To so tisti, ki vsak s svojim delom zavzema popolnoma lastno mesto s svojo lastno fizionomijo, tako da ne bi mogel reči - "tole je slovenska glasba", če jo slišim. Rekel pa bom lahko: "to je glasba Kreka, to je glasba Lebiča, to je glasba Petriča" in tako dalje. To se pravi: vsak komponist je tako močan, da izkristalizira s svojim delom sebe, svojo

idejo, svojo muzikalno potenco in to se mi zdi, da je največ vredno. Če vi vse to seštejete, dobite kot rezultanto: to je slovenska glasba konca 20. stoletja, na katero smo lahko ponosni, kateri lahko zaupamo, ker vemo, da je tudi najmlajša generacija zelo kvalitetna. Jaz imam vanjo popolno zaupanje, tako da lahko rečem, da se "ta stari" lahko umakne in naj mladi delajo naprej. Zdi se, da se nam obeta prav zlata doba, za katero bomo lahko mi, najstarejši, rekli: "Mi smo jo začeli, sedaj pa jo nadaljujejo tisti, ki so sposobni".

Torej pravite, da slovenska glasba sedaj zadobiva evropsko in ne le več nacionalno dimenzijo. Pa še zadnje vprašanje. Vi se lahko ponašate z bogatim opusom. Bi mogoče kaj povedali o svojih najpomembnejših delih, se pravi tistih, na kateri ste še danes najbolj ponosni?

Težko je govoriti o sebi, toda sedaj bom moral, ker ste me izzvali. Prvo moje uspešno delo je bilo Sinfonietta iz leta 1951, ki je doživela res prodoren uspeh, kjerkoli je bila izvajana. Drugo tako delo je Musique funebre, ki je nekoliko mlajše. Potem, v 60. letih, je kot najvažnejša Sinfonija 68. Če gremo prek nadaljnjih let, naj omenim Organofonijo iz leta 1983 - to je simfonična pesnitev z orglami in orkestrom -, potem pa so še komorna in orkestralna dela. Prihodnji mesec bo tudi krstna izvedba mojega novega dela v Cankarjevem domu v Ljubljani - Kontra-koncert za orgle, šest saksofonov in veliki orkester. To bo pač delo, za katerega sem zelo radoveden, kako bo. Staro je dobro leto. Druga skladba, ki jo bodo izvajali v prihodnjem letu spomladi, je tudi večje delo. Gre za Koncertantni dip-tih za klavir in veliki orkester. To pa je posvečeno naši ljubi Sonji Pahor Torre, ki živi v Messini, kjer je poročena, in ki je že več mojih skladb izvrstno zaigrala. Zato sem ji napisal in posvetil ta koncert. "Krstila" ga bo aprila v Ljubljani.

HJ

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

32. NAVADNA NEDELJA

Pristopilo je nekaj saducejev, ki so trdili, da ni vstajenja. Vprašali so ga: "Učitelj, Mojzes nam je zapisal: Če komu umre brat, ki je bil oženjen, pa ni imel otrok, naj vzame to ženo njegov brat in obudi zarod svojemu bratu. Bil pa je sedem bratov. Prvi je vzel ženo in umrl brez otrok. Nato jo je vzel drugi, pozneje tretji in tako vseh sedem; umrli so in niso zapustili otrok. Za vsemi je umrla tudi žena. Čigava bo torej žena ob vstajenju, kajti vseh sedem jo je imelo za ženo?" Jezus jim je rekel: "Otroci tega veka se ženijo in možijo, tisti pa, ki so vredni, da dosežejo oni vek in vstajenje od mrtvih, se ne bodo ne ženili ne možili. Tudi umreti ne morejo več; enaki so namreč angelom in so Božji sinovi, saj so sinovi vstajenja. Da pa so mrtvi obujeni, je pokazal tudi Mojzes v pripovedi o gmju, ko je imenoval Gospoda 'Bog Abrahamov, Bog Izakov in Bog Jakobov', Bog pa ni Bog mrtvih, ampak živih, kajti njemu vsi živijo." (Luka 20, 27-38)

BOG PA NI BOG MRTVIH, AMPAK ŽIVIH,
KAJTI NJEMU VSI ŽIVIJO

Mesec november je tradicionalno posvečen umrlim. Evangelij 32. navadne nedelje nam kot nalašč ponuja Jezusovo vizijo posmrtnega življenja. Usmeri nas k bistvenemu, ki nam tako rado uhaja sredi vrveža našega klepetavega, površnega in večkrat tudi zlaganega načina življenja.

Grobove rajnih smo v prvih novembrskih dneh zasuli z rožami, jih na vsemogoče načine krasili in razsvetljevali, jih obtežili z novim marmorjem ali bronom. Na njih smo pustili tudi sledove naših misli, bolečin, odprtih ran, podoživljanj, pa morda kakšno bežno predstavo, kako je zdaj z njimi, tudi kakšno trohico upanja, nekaj semen vere in kakšno misel našega srca. Verjetno se nismo znali upreti komercialnim pritiskom nakupovanja vsesplošno sprejetih znamenj kulta umrlih, morda nismo naredili niti razločka med vero in praznoverjem, na katerem lahko slonijo naše geste in misli ob spominu na umrle svojce. Zaplavali smo pač v reki, ki jo ustvarja tradicija, osebni čut hvalečnosti do svojcev, pa masa ljudi, ki za en dan ali dva preplavi pokopališča.

Razloček med vero in praznoverjem nam je predlagan v evangelijskem odlomku današnje nedelje. Saduceji, ki so bili aristokratska in najbolj konzervativna judovska stranka, nekakšen visoki kler judovstva, so si posmrtno življenje predstavljali kot polepšano kopijo zemeljskega življenja. Že tako in tako so bili privilegirani, zato so resne misli o večnem življenju odklanjali ali jih prilagajali sebi in prid. To je od vedno sindrom močnih in bogatih. V svojem foteljskem bivanju so zato snovali teoretske debate o življenju po smrti. Dokaz zato je slučaj žene, ki je po bibličnem zakonu (zapovedi levirata) morala poročiti sedem bratov. Kako zelo zgrešeno usmerjene misli na onostranost! Otroci bi znali bolje in bolj ustvarjalno razmišljati.

Jezusova reakcija na tako slepomišljenje o večnem življenju je ostra in odločna. Imenuje jih "sinove tega veka" in njihove misli prizemeljske misli. Iz začaranega kroga njihovega razmišljanja jih povede k bistvu večnega življenja: "Bog Abrahamov, Bog Izakov in Bog Jakobov, Bog pa ni Bog mrtvih, ampak živih, kajti njemu vsi živijo." V premislek jim daje poznani biblični rek, katerega avtor je bil Mojzes, na katerega so se oni sami sklicevali. Če je bil Bog v času Mojzesa za Izraelce "Bog Abrahamov, Bog Izakov in Bog Jakobov", so Abraham, Izak in Jakob živeli ne le v spominu ljudi, ampak tudi pri Bogu. Če je Mojzes po razodetju imenoval Boga na ta način, ni imenoval Boga mrtvih, ampak živih. Bog, ki je gopsodar življenja in kateremu vsi živijo, se je človeštvu dal spoznati kot Bog življenja. Človek, ki že v tem življenju lahko živi v občestvu z Njim, bo po smrti v polnosti zaživel z Njim na ozarrah večnosti, neminljive sreče in polnosti življenja. To je stoprocentna gotovost, ki nam jo Jezus izroča v svojem oznanilu o Bogu življenja. Zato ljudi, ki živijo v tej gotovosti, jasno in celo drzno imenuje "sinove vstajenja", "božje sinove". Na oni strani obzorja, v večnosti, propadejo vse zemeljske kategorije, vsa človeška in zgodovinska merila. Zato je tudi nesmiselno gojiti kakršnekoli predstave o drugem življenju. Potrebno je le živeti v veri v resničnost vstajenja. Človek bo pripuščen v božjo intimo, potopljen v neskončno luč, ogrnjen z enizmerno božjo ljubeznijo in z ekstatičnim veseljem. Bomo kakor angeli, pravi Jezus, kot božji sinovi in sinovi vstajenja. Kako lepo!

S 1. STRANI / V VATIKANU POSVET O INKVIZICIJI

REŠUJMO SPORE V ODPRTEM IN
POŠTENEM DIALOGU!

JURIJ PALJK

Inkvizicija in vse, kar je z njo v zvezi, pa je seveda še kako sporen pojav v Cerkev, pa čeprav se inkviziciji tudi dela krivica, ker se nanjo gleda z očmi današnjega človeka. Če so ta sodišča, ki so marsikomu tudi prekinila življenje v strašnih mukah, zares zagrešila veliko napak, potem je prav, da zgodovinarji in teologi pregledajo razpoložljive vire in jasno povedo, kako in kaj je s tem. Menimo, da je sv. oče s tem, da se je zavzel za tak simpozij, samo še enkrat povedal, kako rad ima resnico in spravo med ljudmi. Obenem je tudi pokazal, kako se zaveda problemov današnjega človeka; le-ta namreč hoče jasno vedeti, kje je resnica, vsaj zgodovinska. In prav okrog inkvizicije je v svetu toliko nejasnosti in zlorabljanj pojava za to, da se lažje meče blato na vso Cerkev, da se v bistvu inkvizicija uporablja v nečastne namene, večkrat tudi dnevno-politične.

O delu komisije bomo seveda še poročali, tokrat pa povejmo, da se je sv. oče udeležil simpozija v soboto, 31. oktobra, in je zbranim strokovnjakom tudi spregovoril. "Zahvaljujem se vam za pripravljenost in za vsak doprinos, ki ste ga dali za lepšo in boljše pripravo na jubilejno leto 2000 tudi s tem, da ste se spopadli s tem vprašanjem, ki gotovo ni lahko, je pa gotovo zelo zanimivo za naš čas," je dejal Janez Pavel II. Povedal je še: "Tematika, s katero ste se ukvarjali, zahteva, kot lahko zlahka uganemo, pozorno razsodnost in veliko

poznavanje zgodovine. Prav neobhodno potrebno znanje in ugotovitve izvedencev bodo pomagali teologom, da bodo lahko jasneje in točneje vrednotili pojav, ki v svoji zapletenosti naravnost kliče, da se ga podrobneje preučijo na vder in natančen način." Potem se je sveti oče spomnil, da se simpozij o inkviziciji ujema z objavo enciklike *Fides et ratio*, v kateri je opozoril na pretirani relativizem in skepticizem sodobnega človeka na poti do resnice. Povedal je, da so prav vprašanja o smislu bivanja lastna človeku, ki je narejen po Božji podobi in ga ločijo od drugih živih bitij, zavest vsakega posameznika in vsake družbe o svojem bivanju in bitju pa obsega tudi lastno preteklost in zgodovino družbe. Zato se je sv. oče zavzel za pošteno iskanje odgovorov tudi na znanstvenem

področju. Ker pa smo danes priča izrazitemu proučevanju istega pojava na različnih področjih, je lahko poznavanje neke vede fragmentarno, zato je danes nujno, da o nekem pojavu govorijo vsi izvedenci, ki se z njim ukvarjajo. Zato so člani papeške komisije, ki pripravlja praznik na jubilejno leto 2000, hoteli slišati mnenje zgodovinarjev o pojavu inkvizicije. Po papeževem mnenju Cerkev ne more prositi odpuščanja za nekaj, česar sama dobro ne pozna, odtod tudi pobuda za posvet. Če se tudi ne sme zanašati na javno mnenje, ki ga včasih pogojujejo raznovrstne strasti. Zato Cerkev ne vprašuje zgodovinarjev po etičnih odgovorih, ki niso v njihovi pristojnosti, ampak po tem, kako je inkvizicija res delovala in kaj se je v tistem času zares počenjalo. Šele ko bo zgo-

dovina povedala svoje, bodo lahko nastopili teologi in Cerkev, ki bodo dali etično oceno.

Sv. oče je še dejal: "Na koncu bi vam rad povedal nekaj misli, ki so mi zelo drage. Prošnja za odpuščanje, o kateri se sedaj veliko govori, zadeva predvsem življenje Cerkev, njeno poslanstvo označevanja odrešenja, njeno pričevanje Kristusa, njeno zavzemanje za edinstvo, z eno besedo: doslednost, ki mora označevati obstoj krščanstva. Toda luč in moč evangelija, iz katerega Cerkev živi, sta sposobna razkošno in obilno osvetliti in pomagati odločitev in dejanjem civilne družbe v polnem spoštovanju njihove samostojnosti. Zato Cerkev nikdar ne neha delovati s sredstvi, ki so ji lastna, in se ne neha zavzemati za mir in za spoštovanje človekovih pravic. Na pragu tretjega tisočletja je povsem zakonito pričakovati, da se odgovorni politiki in narodi, predvsem tisti, ki so vmešani v dramatične spore, katere podžigajo še sovraštvo in spomin na večkrat že zelo stare rane, pustijo voditi duhu odpuščanja in sprave, o katerem pričuje Cerkev, in se potrudijo, da bi rešili spore s poštenim in odprtim pogovorom. To željo vam polagam na srce in jo priporočam tudi vam v molitev." S temi besedami je sveti oče spet nagovoril sprete narode v svetu, naj gredo na pot medsebojnega odpuščanja in sprave; jasno pa je tudi pokazal, da morajo biti v prvi vrsti politiki, pa naj gre za spore na območju nekdanje Jugoslavije ali pa v Afriki.

KAMPANJA ZA VZDRŽEVANJE DUHOVNIKOV

ČE TI JE CERKEV BLIZU...

Leta 1984 je prišlo do preobrata: z revizijo konkordata je nastala nova doba v načinu podpiranja Cerkev in njenih potreb. Odtlej za duhovnike ne skrbi več italijanska država, ampak verniki z odtegljivimi prispevki za vzdrževanje*, ki se lahko naslovijo na *Istituto Centrale Sostentamento Clero* (ICSC, Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovščine).

Leta 1989 smo slavili prvi vsedržavni dan, posvečen senzibilizaciji ljudi za vzdrževanje duhovnikov. Letos bo tak dan 8. novembra, in sicer pod geslom *Tvoja Cerkev ti je blizu v vsakem trenutku*. Čas je, da si tudi ti blizu svoji Cerkvi. Ima po desetih letih še smisel govoriti o tej koreniti in bistveni ekonomski spremembi? Bolj kot potrebno, to je neobhodno potrebno. Še namreč prevladujejo med ljudmi neosnovana mnenja (za duhovnike skrbi Vatikan),

med verniki pa sploh velika zmeda. Pred vsem tem si ne moremo zakrivati oči. Zato odgovorjamo na dve vprašnji, ki nekako povzemata meje dezinformacije; to sta: **čemu služijo prispevki za vzdrževanje duhovnikov in zakaj je prav, da verniki prispevajo?**

Odteljivi prispevki, namenjeni inštitutu za vzdrževanje duhovnikov, omogočajo prostovoljno in prozorno podporo za 38 tisoč škofijskih duhovnikov, ki delujejo v Italiji in ki animirajo v evangelijskem duhu tako največje kot najmanjše skupnosti v državi. Prejšnje leto je bilo zbranih za ta cilj 42,1 milijard lir (5% potrebne vsote).

Zakaj je prav, da verniki oddajo prispevke za vzdrževanje duhovnikov poleg običajnih za Cerkev (za misijone, župnije, Karitas itd.)? Na hitro bi lahko odgovorili takole: vsak prispevek za vzdrže-

vanje duhovnikov predstavlja dejanje spoštovanja do tistih, ki nas z besedo in delom spominjajo na prisotnost Boga v našem življenju; do tistih, ki molijo z nami in si prizadevajo za spoštovanje do osebe, za ljubezen do družin, za mir, bratstvo, enakost, pravičnost; do tistih, ki z vrednotami bogatijo celo družbo.

Toda za vsakim prispevkom mora biti še mnogo več. Cerkev je zapustila državne prispevke in vabi vsakega vernika posebej, naj s svojo pomočjo pripomore k vzdrževanju teh "svetih ministror". Na človeški ravni izvira ta dolžnost iz pripadnosti skupnosti: kdor želi biti njen član, ki ima od nje tudi marsikaj, mora logično tudi prispevati k temu. Če je torej res, da je Cerkev konkretna podoba skrivnosti občestva in da vprašuje vsakogar, naj živi s to odgovornostjo in solidarnostjo, je tudi res, da mora

vsakdo prispevati h grajenju Cerkev, in to tako, da s pričnanostjo in veseljem jemlje nase težave in bremena te izbire.

Prispevati za vzdrževanje duhovščine pomeni zato prepoznati v Cerkvi ne samo "bencinski servis", ki nudi duhovne dobrine in v kateri obstajajo upravitelji in gostje, ampak kot skupnost, ki vabi vse k solidarnosti in soodgovornosti. Zato je torej čas, da si blizu Cerkev, ker ti je Cerkev blizu v vsakem trenutku.

*Prispevki za vzdrževanje duhovnikov imajo visok cerkven pomen, pa tudi konkretnega: če so oddani do 31. decembra, se lahko odtegnejo (do 2 milijonov letno) na prihodnji davčni prijavi.

Obrazci s tekočim računom št. 57803009, naslovljeni na *Istituto Centrale Sostentamento Clero*, se najdejo v župniščih ali na pošti. Odteljivi prispevek lahko oddaste tudi prek plačilnega naloga ali neposredno na škofijskem uradu omenjenega Inštituta.

ALI JE SVETI OČE RES PRESTAR?

PAPEŽ, KI NOSI ČAS V SEBI

DANIJELO DEVETAK

Ob 20-letnici papeževanja so spet - neizogibno - prišli na dan glasovi o tem, kako da je sveti oče Janez Pavel II. prestar za vlogo, ki jo opravlja. To mnenje se pač sklada z miselnostjo našega časa, ko se pred druge družbene vrednote postavlja učinkovitost posameznika, kot da bi ta moral biti čim bolj podoben... perferentnemu stroju.

Redkokdo žal pomisli na to, da duhovno zdravemu človeku v jeseni življenja prinašajo leta dolgo pričakovano modrost, umirjenost čutov ter plemenitost misli in namer. Bolni ali šibki človek ni nujno za v pokoj! Za papeža pa toliko bolj velja to: ni pomembno, da ima veliko časa pred seboj; pomembno je, da "ima" čas v sebi. V sebi nosi namreč velik del 20. stoletja, ki ga je preživljal med preprostimi in tlačeni ljudmi, med delavci v tovarni, med prijatelji, fanti in dekleti, med zločinci in svetniki. Janez Pavel II. pa je poleg tega še živ dokaz dejstva, da lahko tudi skoraj 80-letni papež osvaja množice, zna spregovoriti v jeziku mladih, se dotakniti

njihovih src, z močjo nagovarja tudi mogočnejše in oblastnike, bolje kot bi to lahko počel mladenič, se ta papež giblje kot človek, ki globoko pozna mehanizme današnje družbe. Sedanje papeževanje ni skupek enciklik, apostolskih pisem in dokumentov. Sinonim sedanega papeževanja je telo Janeza Pavla II., preizkušeno, ranjeno, šibko in staro telo svetega očeta, prvega "medijskega" papeža, ki se zaveda pomena sredstev javnega obveščanja kot nepogrešljivih družbenih struktur. Ko človek nekaj živega uteleša in ne le pravi, da nekaj živi, ima na televizijskem ekranu neverjetno moč, njegove fizične značilnosti govorijo zelo neposredno, resnično; že sama prisotnost odpira pot sporočilu.

Večina ljudi ne bere enciklik, in vendar se prav ti ljudje prepoznajo in ganejo, ko vidijo sv. očeta, ki objame otroka, reveža ali po krivici teptanega. Sporočilo je našlo pot: papež se tako trdno drži Križanega, da mu je vedno bolj podoben. Pristen in resnično ljubeč človek - na paj ima 40 ali 80 let -, ki zna imeti kot malokdo vsakega človeka rad. Kaj pa je pomembnejše od tega?

v svetu. Paradoks? Da, kot je pravzaprav paradoks cel evanجيل za človeka, ki ima očel samo za ta svet. Je danes mar beseda predsednika največje svetovne velesile težja od papeževe?

V naši civilizaciji, ki je bolj podobna betežnemu starcu kot vitalnemu mladeniču, se ta papež giblje kot človek, ki globoko pozna mehanizme današnje družbe. Sedanje papeževanje ni skupek enciklik, apostolskih pisem in dokumentov. Sinonim sedanega papeževanja je telo Janeza Pavla II., preizkušeno, ranjeno, šibko in staro telo svetega očeta, prvega "medijskega" papeža, ki se zaveda pomena sredstev javnega obveščanja kot nepogrešljivih družbenih struktur. Ko človek nekaj živega uteleša in ne le pravi, da nekaj živi, ima na televizijskem ekranu neverjetno moč, njegove fizične značilnosti govorijo zelo neposredno, resnično; že sama prisotnost odpira pot sporočilu.

Večina ljudi ne bere enciklik, in vendar se prav ti ljudje prepoznajo in ganejo, ko vidijo sv. očeta, ki objame otroka, reveža ali po krivici teptanega. Sporočilo je našlo pot: papež se tako trdno drži Križanega, da mu je vedno bolj podoben. Pristen in resnično ljubeč človek - na paj ima 40 ali 80 let -, ki zna imeti kot malokdo vsakega človeka rad. Kaj pa je pomembnejše od tega?

SVETNIK TEDNA

11. NOVEMBRA

SILVESTER ČUK

MARTIN TOURSKI, ŠKOF

Po ljudskem reku je Martinovo "jesenski pust". Sveti Martin sam pri tem nima deleža, razlaga priznani narodopisec dr. Niko Kuret. Karkoli se ob martinovanju godi, je starejšega izvora: na današnji dan postavljeni svetnik je moral prevzeti pogansko praznovanje in šega, ki jih ni bilo moč zatreti. Pogani našega podnebnega pasu so v začetku novembra obhajali praznik zabave za letino. K tem slavjem so prihajali tudi duhovi rajnih prednikov. Vse to je mogoče razbrati iz martinovanja, kakor se na Slovenskem deloma še obhaja. Martinovanje je posebej slovesno v vinskih krajih, kajti mošt se je že spremenil v novo vino. Svetemu Martinu se je že zgodaj pridružila gos: po vsej verjetnosti je bila to daritvena žival, piše dr. Niko Kuret.

Martin Tourski, galsko-frankovski narodni svetnik, se je rodil okoli leta 316 v Panoniji (sedanji zahodni Madžarski). Njegovi starši so bili pogani, Martin je proti njihovi volji z dvanaestimi leti prošil za sprejem med katehume. Na krst je moral čakati šest let. Pri petnajstih letih je stopil v državno vojsko in postal častnik gardne konjenice. Že v tem času so ga vsi hvalili zaradi njegove skromnosti in izredne ljubezni do bližnjega. Prav zaradi te poteze se je izredno priljubil vernemu ljudstvu. Znana je zgodba o tem, kako je Martin nekega mrzlega zimskega dne pred mestnimi vrati v Amiensu presekal svoj častniški plašč in polovico dal od mraza prezeblemu beraču. Pomoči se mu je prikazal Kristus, ognjen s tem plaščem, in mu dal vedeti: vse, kar storite ubogim, storite meni.

Kakor hitro mu je bilo mogoče, se je Martin poslovil od cesarske službe in se napotil k škofu Hilariju v Poitiers (Pua-tje). Tam je prejel nižje redove (prve stopnje do duhovništva), mašniško posvečenje pa je prejel nekaj let kasneje. Martin pa je želel živeti v samotni, zato si je zunaj mesta Poitiers postavil celico. Ščasoma so se mu pridružili mnogi učenci in tako je blizu mesta Tours zrastel samostan. Predstojnik Martin si je prizadeval svojo skupnost voditi k čim popolnejšemu posnemanju Kristusove ljubezni.

Leta 371 je bil izpraznjen škofjski sedež v mestu Tours. Verniki in duhovniki so za svojega novega škofa izvolili Martina. Od tedaj je bil Martin zvest in skrben pastir svoje črede. Ljudje so ga poznali in ljubili kot svojega očeta. Pousod so govorili o milostni moči njegovih čudežnih ozdravljenj, izganjanja hudih duhov in obujanja mrtvih. V znamenje, da je ostal zvest svojemu pojmovanju evangelija, je tudi pri slovesni božji službi raje sedel na navadnem stolu kakor na oblaženem škofovskem sedežu. Največje veselje mu je bilo, da je mogel govoriti z ljudmi, ko je hodil po svoji škofiji.

Živo se je zavedal svoje apostolske naloge. Vedno je imel pred očmi zveličanje svojih vernikov in varovanje pravega nauka. Verno ljudstvo ga je kmalu po njegovi smrti - 8. novembra leta 397 - začelo častiti kot svetnika. Bil je eden prvih svetnikov-nemučencev, ki mu je Cerkev priznala svetniško čast. Na tisoče cerkva, mest in gradov je dobilo svoje ime po njem. Njegov grob v Toursu je ena najbolj znanih božjih poti v srednjem veku.

Njegovo češčenje so zelo pospeševali benediktinski menihi med 7. in 10. stoletjem. Iz tega časa so tudi naše najstarejše cerkve, posvečene sv. Martinu: v ljubljanski škofiji jih je 41, v mariborski 16, v koprski 17. Te številke nam povedo, kako češčen je bil sveti Martin med našimi vernimi predniki.

OB DNEVU VSEH SVETIH

KAKO SPOŠTUJEMO UMRLE IN ZA NJIMI ŽALUJOČE?! (2)

STANKO ŽERJAL

3. PREKOPAVANJE GROBOV

Pravilniki o tem so v različnih občinah različni, a povsod manj praktični, manj socialni kakor nekaj v starokopitnih časih. Nekaj smo po izteku določene dobe radi plačevali najemnino od leta do leta, dokler ni še kdo iz družine umrl in tedaj šele smo prekopalni stari grob, na dno smo položili kosti pokopanega in nato v grob položili krsto z novim mrličem in dodali na spomenik še novo ime in ohranili grob do nadaljnega izteka ter morda plačali enkratni znesek za stalno ohranitev gomile ali kakorkoli že po pameti in po svobodni odločitvi in nobena birokracija nas ni vklepala v take okove kakor v današnji napredni dobi. Brezvestna birokracija si ne pomišlja početi celo pravih odvratnosti. V čem? V tem, da že po dvajsetih letih prekopa grobove. In imam na goriškem pokopališču pokopano drago osebo, ki je že v življenju trpela hude krivice od civilne in neke ne-civilne birokracije. Pripravljam potrebne papirje in denarje, da bi bili ob prekopavanju grobov posmrtni ostanki prenešeni v tako imenovane lokule ali nadzmerne takombe, če bi takrat jaz ne

bil več pri življenju. Pa glej, že po dvajsetih letih obvestilo o prekopavanju. Ker sem še živ, lahko sam poskrbim, da kosti popeljem na pokopališče v rojstnem kraju, česar prav zaradi komunizma nisem mogel storiti že ob smrti. Brž uredim papirje in plačam dvestotisoč lir in osebnost prisostvujem izkopavanju. Okrog nekaterih kosti se še drži nekaj nestrohnjenega mesa, čeprav ni bilo truplo nič posebej zavarovano s kakimi netrohnljivimi ovoji. Od nekaj sem slišal, da se grobovi prekopavajo po dvajsetih letih, ko je strohnelo že vse, kar ni kost. Zdaj se ne čudim slavnemu akademiku in celo duhovniku, Trstenjaku, da je v testamentu odredil, naj njegovo truplo upepelijo, in da so ga začeli v Sloveniji nekateri posnemati. Birokrati, ki upravljajo pokopališča, se kajpak niti malo ne potrudijo pridobiti si vsaj ščepec strokovne usposobljenosti. Že v doraščajočih letih, mnogo pred polnoletnostjo, sem vedel, zakaj trupla umrlih na podružničnem pokopališču na Vipavskih Brjajh strohnijo več let poprej kot na centralnem pokopališču rihemberške (po novem braniške) fare. Zato, ker mrliči v prvem primeru počivajo v pristno laporni zemlji, v drugem primeru pa v ilovici. Študirani birokrati in mestni očetje sivih las kake

goriške občine si ne belijo glave z geološko učenostjo, da bi kontrolirali, korak za korakom, kje le deset centimetrov debela plast zemlje pokriva v ledeni dobi naplavljeni gramoz in kje do dva in tri metre globoko prevladuje ilovnata zemlja. Vsako leto odločijo izkopavanje kosti iz vseh grobov na določenem odseku grobišča, kjer se je izteklo dvajset let od zadnjega pokopa.

Na enem koncu odseka je sam gramoz in so trupla rajnih strohnela in na drugem koncu je globoka plast ilovice in se kosti še oprijema nestrohnelo meso. To naj bi bilo spoštovanje rajnih in njihovih žalujočih živih. Kakor pri neprikladnih urnikih pogrebov tako pri prekopavanju grobov. V nekaterih podeželskih občinah upravljajo pokopališča bolj elastično. Desetletja in desetletja se ne morejo dogovoriti za obdobje trajne posesti gomil in jih pustijo pri miru, pač pa odredijo prekopavanje le tistih grobov, kjer ni spomenika, ker morda žalujoči ostali niso imeli denarja in odlašajo, da bi še katerega od svojcev pokopali v isti grob. Izjemoma uničijo tudi grob s spomenikom, če je gomila zanemarljiva in za take pristojni uradnik županstva brez vsakega ogleda odredi, naj delavci razbijajo take spomenike in od-

peljejo v bližjo reko in tako pridejo delavci in razbijajo tudi nagrobnik z ganljivimi Gregorčičevimi verzji: "Svetnik si bil in ne zemljan, o brat, ki tu si pokopan..." Spominjam se, da se je tudi rajni župnik in dekan Jože Žorž zgrozil in dejal: "To je vendar del krajevne zgodovine..." Naslovljenec verzov pa je bil duhovnik Pečenko, doma iz Rihemberka, kjer je bil Gregorčič v službi. Ta slučaj citiram le kot enega iz številnih primerov brezvestnega upravljanja pokopališč. Mar ne bi mogle občinske uprave obvestiti sorodnike ali kake druge kulturne osebe o takih problemih? Pristojni uradnik se izgovarja, da bi moral župan uradniku naročiti ogled pokopališč in v ta namen za dve, tri ure prekiniti delo v pisarni ali pa mu za popoldanski ogled plačati nadure. Zdrava pamet bi rekla: zakaj pa ti, uradnik, ne opozoriš župana na ta problem? Ali pa katerega od mestnih očetov? (Nekoč smo tako imenovali občinske svetovalce. Pa tudi županu smo radi rekli oče župan.) Enak apel bi veljal tudi samemu županu in posameznim svetovalcem in, in, in - vsakemu občanu. V preteklosti, ko ni bilo skoraj nič socialnega skrbstva, je bilo neprimerno več solidarnostnega čuta kot v sedanjih dneh in več vestnosti v plačanih službah. Torej tudi v upravljanju pokopališč ni dovolj spoštovanja do umrlih in njihovih svojcev ali sploh "žalujočih ostalih".

DALJE

JUBILEJNO POTOVANJE Z NOVIM GLASOM V SVETO DEŽELO IN NA GORO SINAJ

OB JUBILEJNEM LETU 2000 VAS VABIMO NA IZREDNO
ROMANJE V SVETO DEŽELO IN NA GORO SINAJ
OD 11. DO 18. FEBRUARJA 1999.

Na osemdnevno potovanje bomo pod strokovnim vodstvom obiskali vse najvažnejše kraje iz Jezusovega življenja. Pot nas bo vodila od Galileje do Judeje z viškom obiska v Jeruzalemu. Nato se bomo podali na goro Sinaj, kraj božjega razodetja, kjer je Mojzes prejel 10 božjih zapovedi, in obiskali samostan svete Katarine.

Odhod z letališča v Ronkah, kamor se bomo tudi vrnili.

Cena potovanja znaša 1.580.000 lir; akontacija ob vpisu 300.000 lir. Potreben je potni list oz., kdor želi skupinski potni list, naj ob vpisu dostavi na našem uredništvu kopijo veljavne osebne izkaznice.

Podrobnejše informacije in program potovanja dobite na našem goriškem ali tržaškem uredništvu.

5

ČETRTEK
5. NOVEMBRA
1998

VRSTA PRESENEČENJ V NOVEMBRSKI STEVILKI PASTIRČKA

IVA KORŠIČ

mivosti iz zgodovine gledališča, pa tudi zakaj zahajamo v gledališče, in druge zakulisne "skrivnosti".

Vaš dolgoletni znanec Janez Povše piše napeto zgodbo o Detektivu Mucu; pomagali mu jo boste napisati z vašim z domišljijo prepojenim sodelovanjem. Ne zamudite priložnosti izkazati se kot pravi detektivski pisci!

Tudi za rubriko *Časnikar meseca* se morate zavzeti. Ta vas bo kar dvakratno nagradila: prejeli boste knjižni dar, vaš prispevek bo objavljen na celi Pastirčkovi strani in dobili boste Pastirčkovo časnikarsko izkaznico: to pa ni od muh! Zato pohitite s pisanjem. Prva srečna nagrajenka je Rebeka Bernetič iz četrtega razreda OŠ F. Erjavca iz Štandreža. Čestitamo!

V tretji številki boste našli seveda vse ostale priljubljene strani: *Vrtljak pravljic in dopolnjevalko*; *Varno na poti*; *Kar lepo po vrsti*; sestavek *Črke se kregajo*, *Pri mizarju - v minulih letih*; pisemce in pesmico Lenčke Kupper, ki vas je pred kratkim obiskala po šolah; pesmico *Ena ptička priletela*, s katero vas bodo Olga Tavčar, Marja Feinig in Damijana Čevdek popeljale po Notranjski; medvedka Godrnjavčka in polža Marize Perat; svetopisemske zgodbe; pesem Zore Saksida *Novembrska v spomin naših rajnih*; pesmice, križanke, uganke; vaša bogata pisemca in lepe risbice, sladkarijo Superkuharharia in še in še... Seveda ne pozabite na prilogo: tokrat vam učiteljica Anka Černic daja vsa navodila in pojasnila za izdelavo adventnega venca, na katerem boste za vsako nedeljo prižgali svečo v pričakovanju Božiča. Pišite, rišite (do 15. novembra!), Pastirček vas pričakuje z nagradami!

Ruski pianist in pedagog Sijavuš Gadžijev, ki postaja čedalje bolj tudi goriški pianistični ambasador, je v nekaj letih uspel vzgojiti družino mladih nadarjenih pianistov in njihove izjemne talentiranosti predstavlja-

ti tudi na različnih državnih in mednarodnih tekmovanjih. Razred mladih glasbenikov Gadžijeva, ki ima svoje domovanje v prostorih Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici, velikodušno in nesebično razkriva svoje uspešne "plodove" in v mesecu oktobru sta posebno pozornost vzbudila Sara Rustja in Ivan Skrt (na slikah). Sedemnajstletni Ivan Skrt iz Kanala ob Soči, sicer gojenec Glasbene šole Nova Gorica in dvanajstletna Sara Rustja iz Brij, gojenka Glasbene šole Ajdovščina, sta svoje pianistične vztrajnosti in vrline preizkusila na mednarodnem tekmovanju mladih glasbenikov, ki je bilo 12. oktobra v Genovi. Mlada mojstra črno-belih tipk sta s svojo prepričljivo igro osvojila strokovno žirijo. Na tekmovanju, ki ga je organiziral Glasbeni konservatorij Nicolò Paganini, je sodelovalo več

kot 40 pianistov. Sara Rustja je za svoje odlične interpretacije zbrala 95 točk in prejela najvišjo nagrado v B kategoriji. Ivanu Skrtu pa je v C kategoriji vseh pet članov mednarodne žirije za bleščeči nastop dodelilo po 100 točk in tako je mladi novogoriški glasbeni up postal tudi prvak svoje kategorije. Absolutna pianistična zmaga Ivana Skrta je najbrž tudi prva v zgodovini mladih primorskih glasbenikov, ki svoje nadarjenosti predstavljajo na mednarodni ravni.

Sicer pa izjemna uspešnost pedagoškega dela ni edina odlika, s katero prof. Gadžijev zelo pomembno zaznamuje naš glasbeni ambient. V

četrtak, 29. oktobra, je ta nedvomni poznavalec klavirskega tona svoje pianistične mojstrovine vnovič razkril na dobrodelnem koncertu, ki sta ga v goriškem deželnem avditoriju organizirala Lions club Nova Gorica in Lions club Gorizia Host. Izkupiček večera sta prireditelja namenila prizadetim otrokom v potresu v Posočju. Sijavuš Gadžijev je s skladbami W.A. Mozarta, L. van Beethovna, J. Brahmsa, S. Prokofjeva in F. Chopina navdušil v vseh odtentkih pianističnih interpretacij.

TATJANA GREGORIČ

GOSTOVANJE PRIMORSKEGA DRAMSKEGA GLEDALIŠČA

NA POĠORIŠČU NEŠTETIH ČLOVEŠKIH ŽIVLJENJ... (1)

MARJANA REMIAŠ

Če dobro premislim, sem letošnje leto, ki se počasi umika novemu, predzadnjemu v tem tisočletju, potovalno dobro izkoristila. Marca obisk Češke (gostovanje PDG s predstavo *Kralj Richard*, junija gostovanje v *Impruneti*, *Frineze*, z moškim pevskim zborom *Provox* iz Nove Gorice, sedaj *Hrvaška* in *Bosna*, čez sedem dni pa še obisk *Izraela* in *Jordanije* z *Goriškim* oktetom *Vrtnica*.

Lepo in bogato, saj svoje delo rada združujem s prijatnim. In drugo povabilo Primorskega dramskega gledališča, naj se jim pridružim na Hrvaškem in v Bosni, me je razveselilo. Potovanje se je zame pričelo navezgodaj, s sestankom v Postojni. Tam (v Postojni) sem pričakala avtobusno karavano novogoriških igralcev, članov tehnične ekipe in direktorja gledališča s soprogom, ki so v dopoldanskih urah zapustili Novo Gorico. Cilj prvega dneva potovanja in gostovanja je bila hrvaška prestolnica Zagreb, kjer so gledališčniki iz Nove Gorice s Plešasto pevko (premierra april 1995, režija Vito Taufer) nastopili v Teatru ITD, sredi študentskega naselja v strogem zagrebškem centru. Nabit polno dvorano gledalcev je presenetila in razdražila Ionescova moderna filozofija o tem, kako in kam tone človeštvo, ki ni več sposobno čustvovati in misliti. Slovenščina v gledališču, to sem opazila že na Češkem, ni pri prenašanju in razdajanju igralcev publiki nikakršna ovira. Ovacije, ki so štirikrat na oder privabile šest igralcev, tri v ženskih vlogah (Ivo Barišič, Iztok Mlakar, Stane Leban, Radoš Bolčina, Janez Starina in Peter Musevski) so dokazale, da Primorsko dramsko gledališče v osrednjem slovenskem gledališkem prostoru zasluži več, kot ima.

Sama sem pred predstavo (medtem ko se je ekipa pripravljala na delo) izkoristila prosti urici in se odpravila na sprehod po osrednjih zagrebških ulicah. Dobro mi je del zaradi dolge avtobusne vožnje. Presenetili so me reklamni lepaki, ki so v decembru vabili na koncert Đorđa Balaše-

Priprave na predstavo *Plešasta pevka* v Tuzli; v maski Ivo Barišič, maskerka Anka Kos, v ozadju Iztok Mlakar

viča v ljubljansko Halo Tivoli, pa tudi silovitost medijskega reklamnega pritiska, v kakršnem v zadnjih letih živimo tudi na Goriškem in v Sloveniji. Še preden sem bila pripravljena na fotografiranje, se je na Savski ulici predme stegnila roka in globoke temne oči so pogledovale vame: "Molim, gospodo, nemam što da jedem..." Hrvaška, pa tudi bosanska vsakdanja stvarnost, kakor sem v nadaljevanju popotovanja videla in spoznala še v Tuzli in Sarajevu.

Za velike nakupe ni bilo časa; res pa je, da sem si na Savski ulici ob gledališču, v katerem so nastopili naši, privoščila sveže pečene slane kikirikije. Dišali so od daleč in po svoji stari navadi se jim nisem mogla upreti. Skok do hotela, da sem se osvežila, preoblekla in že me je odneslo pred gledališče, kjer sem tudi s svojim aplavzom čestitala igralcem za dobro opravljeno prvo tretjino gledališkega dela. Predstavi so sledili sprejem in cocktail, ki ga je pripravilo osebje gledališča, ter obvezno fotografiranje, izmenjave mnenj in izkušenj ter številna vabila, da se v Novi Gorici zopet obudi še živa tradicija gledališkega bogastva na festivalih Alpe Jadran.

Po predstavi sem jo s skupino igralcev mahnila proti hotelu, kjer smo, utrujeni od vožnje in nestrpnosti od pričakovanja, kaj prinese jutri (vsaj jaz), hitro izginili po hotelskih sobah. Veliko nas je bilo v hotelu, saj ga mnogi med njimi uporabljajo za dom (na Hrvaškem je še veliko vojnih beguncev, ki doma od vojne dalje nimajo ničesar). Veliko je bilo v hotelu mladih invalidov, ki jim je vojna za vedno vzela roko, nogi, obe ali oko... Zdelo se mi je kot živi spomeniki... V opomin... DALJE

ZA ZASLUGE NA PODROČJU KULTURE

KRŽIŠNIKU NAGRADA "SODOBNI TRST"

V petek, 30. oktobra, so v veliki dvorani tržaške Trgovinske zbornice podelili nagrado Sodobni Trst - Trieste contemporanea likovnemu kritiku, kulturnemu delavcu in strokovnjaku zlasti za grafično ustvarjanje ter dolgoletnemu direktorju Moderne galerije v Ljubljani Zoranu Kržišniku (na sliki levo, ob njem Adriano Donnaggio).

Med razloge za nagrado, ki jih je na petkovi slovesnosti podala predsednica odbora nagrade Sodobni Trst Giuliana Carbi, spada nedvomno Kržišnikovo prizadevanje v smislu vključevanja Slovenije v mednarodne umetniške tokove, zlasti na področju grafičnega ustvarjanja. To velja tako za vnašanje novih tokov v Slovenijo kot prizadevanje, da slovensko umetnost spoznajo tudi v

drugih državah. To nalogo je Kržišnik opravil med drugim kot direktor ljubljanske Moderne galerije, ustanovitelj Mednarodnega grafičnega bienniala, pobudnik Skupine 69 in pobudnik Mednarodnega grafičnega centra, kateremu se posveča od leta 1986. Ob tej priložnosti so v tržaški galeriji Cartesius, v počastitev nagrajenca, odprli razstavo velikih grafik Jožeta Ciuhe.

Nagrado Sodobni Trst podeljuje istoimenski odbor, ki prireja tudi *Dialoge s sodobno umetnostjo srednje in vzhodne Evrope*. To je že tretje leto, pri katerem pride do podelitve, nagrajenci pa so osebnosti, ki imajo velike zasluge pri navezovanju stikov in ustvarjanju vezi na kulturnem področju.

V GORICI IZREDEN POKLON AVGUSTU ČERNIGOJU

Slovenski kulturni center Lojze Bratuž na Drevoredu XX. septembra je od srede, 4. t.m., prizorišče bogate razstave del slovenskega umetnika Avgusta Černigoja, čigar stoletnico rojstva praznujemo letos. Ker izhajajo razstavljeni dela iz zasebnih zbirk, je to edinstvena priložnost, da si jih lahko ogledamo in morda tudi kaj novega odkrijemo o tem velikani naše kulture.

VSI SVETI IN VERNIH DUŠ DAN

OBČUTEN SPOMIN NA NAŠE RAJNE

FOTO KROMA

V prvih dneh novembra, zlasti 1. in 2. novembra, ko praznujemo praznik Vseh svetih in Vernih duš dan, se tradicionalno spominjamo vseh tistih, ki niso več med nami. Zato so konec tedna pokopališča zaživela tudi na Tržaškem, ko so ljudje prišli počastiti spomin na svoje najdražje. Povsod so se zvrstili občuteni verski obredi z blagoslovom grobov.

V teh dneh smo se spomnili tudi vseh tistih, ki so - zlasti pri Slovencih - pred petdesetimi in več leti padli za vred-

note svobode, enakopravnosti in sožitja proti fašistični in nacistični diktaturi. Bogatejše oz. skromnejše slovesnosti so se zvrstile domala pri vseh spomenikih padlim.

Za konec pa je treba še omeniti, da so tiste dni tudi odprli prenovljeno in razširjeno pokopališče v Mačkolljah. Pokopališče je blagoslovil župnik p. Rafael Slejko, krajši nagovor pa je imel dolinski župan Boris Pangerc. Spregovoril je tudi domačin Danijel Novak.

ZASKRBLJENOST IN SOLIDARNOST

V NEVARNOSTI DELOVNA MESTA V TOVARNI VELIKIH MOTORJEV V BOLJUNCU

Tovarna velikih motorjev v Boljuncu se je ponovno znašla v krizi. Lastnika tovarne, italijanska družba Fincantieri in finska družba Wartsila, sta namreč pred nekaj tedni napovedali vpis 250 delavcev v t.i. "dolgo mobilnost", kar v bistvu pomeni, da bodo do upokojitve v dopolnilni blagajni. Dejansko gre tu za klestenje delovnih mest, ki ga lastnik opravičuje s finančno krizo na Daljnem vzhodu in v Rusiji. Poleg teh 250 delavcev v "dolgi mobilnosti" je, kot kaže, še drugih 180 delavcev, o katerih pravijo, da so odvečni, poleg tega pa bi moralo s prihodnjim letom 80 uslužbencev preiti pod upravo družbe Duferco.

Zaradi vsega tega je enotno sindikalno predstavništvo tovarne sporazumno s pokrajinskimi vodstvi sindikatov kovinarjev FIM-CGIL, FIOM-

CISL in UILM sklicalo v četrtek, 29. oktobra, dveurno stavko in odprto skupščino, katere so se udeležili tudi številni politični predstavniki ter župana Trsta in Doline Riccardo Illy in Boris Pangerc. V prvi vrsti je padla zahteva po spoštovanju sporazuma, ki ga je decembra lani podpisal takrat še edini lastnik TVM, družba Fincantieri, s predstavniki zaposlenih. Takrat so se dogovorili, naj se zaposlitveni nivo sicer zmanjša, a s ciljem, da se podjetje ponovno okrepi in doživi vzpon ter da potem tudi zviša zaposlitveno raven. Sporazum, ki so ga podpisali tudi predstavniki dežele Furlanije-Juljske krajine in italijanskega ministrstva za industrijo, med drugim jamči ohranitev delovnega mesta za 1.400 ljudi.

Na zasedanju so delavci TVM naleteli na razumevanje

in solidarnost političnega, sindikalnega in družbenega življenja, ki so se obvezali, da si bodo prizadevali za rešitev industrijskega obrata, ki je po njihovih besedah zelo važen za tržaško gospodarstvo in zato mora ostati na tržišču. Za 5. novembra je najavljeno srečanje predstavnikov sindikatov, dežele ter družb Fincantieri in Wartsila. Če izid ne bo pozitiven, mislijo preseliti pogajanja v Rim, predstavniki delavcev pa si vsekakor pričakujejo tudi to, da se bodo solidarnostne izjave spremenile tudi v konkretno podporo.

Na koncu ne smemo pozabiti, da bi negativen izid pogajanj precej prizadel tudi našo narodno skupnost, saj je v Tovarni velikih motorjev zaposlenih tudi veliko slovenskih ljudi.

PRIZNANJE

ZLATI SV. JUST PADOI- SCHIOPI

Združenje tržaških kronistov se je odločilo, da podeli letos Zlatega sv. Justa priznanemu italijanskemu ekonomistu in monetaristu Tommasu Padoi-Schioppi. Nagrado bodo podelili v dvorani tržaškega občinskega sveta sredi decembra.

Padoi-Schioppa, sicer rojen v Bellunu, se je še v mladih letih preselil v Trst, kjer se je šolal. Dosegel je zelo visoke funkcije v finančnih institucijah v Italiji in po Evropi. Od 2. junija letos je član izvršnega odbora nove Centralne evropske banke.

Nagrado Zlatega sv. Justa podeljujejo tržaški kronisti od leta 1969 dalje tistim Tržačanom, ki so s svojim uspešnim delom posredno dali priznanje tudi svojemu mestu. Dosele sta jo prejela dva Slovenca: slikar Lojze Spacal in arhitekt Boris Podrecca, ki je nagrado prejel lani.

90-LETNICA BANKE IN DAN VARČEVANJA

NAGRADE ZKB NAJBOLJŠIM UČENCEM IN DIJAKOM

FOTO KROMA

V sredo, 28. oktobra, je Zadruga kraška banka na Opčinah praznovala 90-letnico svoje ustanovitve. Ta važni mejnik je banka slovesno praznovala že v začetku letošnjega poletja, se pravi v juniju, s svečano proslavo na dvorišču Prosvetnega doma na Opčinah in z izdajo knjige Marka Waltritscha o slovenskih zadrughnih bankah. Svoj jubilej pa je banka tokrat praznovala delovno, saj se je temeljito pripravila za nastop

skupne evropske valute, evra. V petek, 30. oktobra, pa so predstavniki openskega bančnega zavoda proslavili mednarodni dan varčevanja s tradicionalno pobudo, ki jo prireja že dvajset let. Podelili so namreč denarne nagrade najboljšim učencem in dijakom slovenskih in italijanskih osnovnih in nižjih srednjih šol, ki so prisotne na teritoriju, kjer deluje Zadruga kraška banka. Kot je uvodoma povedal predsednik banke Pa-

vel Milič, je smoter teh nagrad v priznanju za opravljen trud učencev in dijakov, pa tudi v spodbudi, da nadaljujejo na tej poti.

Na petkovi slovesnosti, ki je potekala v razstavnici dvorani ZKB na Opčinah, je bilo podeljenih 39 nagrad učencem in dijakom, ki so v lanskem šolskem letu najbolje zaključili 5. razred osnovne oz. 3. razred nižje srednje šole. Prvim je šel ček v višini 150.000 lir, drugim pa ček v višini 200.000 lir. Če se omejimo le na slovenske učence 5. razredov osnovnih šol, so nagrade prejeli: Veronika Milič (osnovna šola Virgil Šček, Nabrežina), Martin Peric (OŠ Josip Jurčič, Devin), Eva Pozzeco (OŠ 1. maj 1945, Zgonik), Petra Doljak (OŠ Stanko Gruden, Šempolaj), Ana Regent (OŠ France Bevč, Opčine), Aleksandra Gregori OŠ Primož Trubar, Bazovica), Taisija

Cesar (OŠ Pinko Tomažič, Trebče), Tereza Pertot (OŠ Avgust Černigoj, Prosek), Katrin Sedmach (OŠ Albert Sirk, Sv. Križ), Ivan Jevnikar OŠ Alojz Gradnik, Repentabor), Martin Merlak (OŠ Prežihov Voranc, Dolina), Eva Stepančič (OŠ Mačkollje), Matteo Cigui (OŠ Ivan Trinko Zamejski, Ricmanje), Urška Ota (OŠ Fran Venturini, Boršt) in Dejana Medica (OŠ Albin Bubnič, Milje). Najboljši slovenski dijaki 3. razredov nižjih srednjih šol, ki so prejeli nagrade, pa so bili: Vlasta Ušaj (nižja srednja šola Igo Gruden, Nabrežina), Lara Barbieri in Anna Wehrenfennig (NSS Srečko Kosovel, Opčine), Fabio Sulli in Andrea Matiačič (NSS Fran Levstik, Prosek) ter Nataša Capponi in Nataša Zeriul (NSS Simon Gregorčič, Dolina).

ŠTIPENDIJE IZ SKLADA MIHAELA FLAJBANA

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje svojo dvanajsto študijsko stipendijo iz sklada Mihaela Flajbana. Štipendija bo znašala 3.000.000 lir za prvi letnik in 2.500.000 lir za vsako nadaljnje leto redne študijske dobe, v kolikor bo dobitnik zadostil pogojem pravilnika. Štipendija je namenjena slovenskim zamejskim visokošolcem, ki se bodo vpisali na univerzo v akademskem letu 1998-99.

Podrobnejša pojasnila dobite na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ulica Mazzini 46/1, tel. 040-631203, ob četrtkih od 16. do 18. ure. Rok zapade 30. novembra 1998.

ITALIJANSKO ZDRUŽENJE KATOLIŠKIH DELAVCEV

NIZ TEMATSKIH SREČANJ "NA ODPRTEM MORJU"

IVAN ŽERJAL

Italijansko združenje katoliških delavcev ACLI prireja niz tematskih srečanj, ki nosi naslov *Na odprtem morju*. Kot je na tiskovni konferenci v petek, 30. oktobra, na tržaškem sedežu ACLI povedal odgovorni za službo posluha za Besedo Stefano Sodaro, bo šlo za osem tematskih srečanj, ki bodo na sporedu ob petkih z začetkom ob 18. uri na tržaškem sedežu ACLI v ul. sv. Frančiška 4/1. Prvo srečanje bo v petek, 13. t.m., posvečeno pa bo liku pokojnega škofa msgr. Lovrenca Belomija. Govorila bosta generalni vikar tržaške škofije msgr. Piergiorgio Ragazzoni in dr. Antonio Sodaro, član gospodarskega sveta tržaške škofije.

Ostali petkovi večeri bodo naslednji: 11. decembra bo srečanje, posvečeno liku Prima Mazzolarija (govorila bosta bivši vsedržavni predsednik ACLI Giovanni Bianchi in deželni predsednik ACLI Tarcisio Barbo); 8. januarja 1999 bodo obravnavli lik Simon Weil (govorila bosta don Mario Vatta in dr. Annamaria Rondini), 12. februarja lik Gandhija (srečanje z uredništvom mesečnika Mosaico di Pace in z dr. Petrom Zivnyjem, duhovnikom starokatoliške Cerkve), 12. marca lik Dietricha Bonhoefferja (govorili bodo dr. Herbert Patzelt, luteranski pastor v Trstu, dr.

Renato Coisson, valdeški pastor v Trstu ter župnik iz Zugliana in animator centra E. Balducci Pierluigi di Piazza), 8. aprila lik Martina Bubra (govoril bo tržaški židovski rabin Umberto Piperno), 7. maja lik Thomasa Mertona (srečanje bo potekalo v samostanu sv. Ciprijana v Trstu, govorila pa bo s. Pavla), 11. junija pa lik papeža Janeza XXIII. Temu srečanju bo predsedoval tržaški škof msgr. Evgen Ravignani, spregovoril pa bo tudi bivši tajnik papeža Janeza XXIII. msgr. Loris Francesco Capovilla. Srečanja se bodo udeležili tudi predstavniki pravoslavne Cerkve.

Poleg tega bodo petki posvečeni tudi pripravi na nedeljsko službo božjo z branjem knjige p. Ernesta Balduccija. Ta srečanja bodo na sporedu 20. t.m., 12. decembra, 15. in 22. januarja 1999, 5. in 26. februarja, 5. in 19. marca, 16. in 30. aprila ter 14. in 28. maja. Molitvena srečanja pa bodo tudi ob petkih, in sicer 27. t.m., 18. decembra, 29. januarja 1999, 19. februarja, 26. marca, 23. aprila, 21. maja in 4. junija.

S tem programom petkovih srečanj želijo pri ACLI-ju še enkrat poudariti svojo pripadnost tržaški cerkveni skupnosti in osmisliti svoje pobude s pripadnostjo Cerkvi, zlasti ko gre za skrb za tiste osebe, ki živijo na robu družbe.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Gostuje Mestno gledališče - Ljubljana

J.B.P. Molière

TARTUFFE

REŽIJA Mile Korun

V petek, 6. novembra, ob 20.30 abonma red A in D; v soboto, 7. novembra, ob 20.30 abonma red B, E in F; v nedeljo, 8. novembra, ob 16. uri abonma red C.

OB 20-LETNICI DELOVANJA ZBOROV VESELA POMLAD

KRSTNI KONCERT MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA RESONET

V četrtek, 29. oktobra, je bil v župnijski cerkvi sv. Jerneja na Opčinah krstni koncert Mešanega pevskega zbora Resonet. Koncert je spadal v okvir 20-letnice pevskega delovanja zborov Vesela pomlad.

Zbor Resonet spada namreč v Slovensko otroško in mladinsko pevsko društvo Vesela pomlad z Opčin. Vokalna skupina oz. komorni zbor Resonet je bil sicer ustanovljen že leta 1995. Združeval je pevke in pevce iz različnih krajev, lani pa se je okrepil z vstopom nekaterih članic in članov zborov Vesela pomlad, tako da sedaj šteje 23 pevk in pevcev. Zbor je že nekaj časa vadil pod vodstvom dirigentke Aleksandre Pertot, v četrtek, 29. oktobra, pa se je prvič v prenovljenem sestavu predstavil zares številnemu občinstvu, ki je skoraj do zadnjega kotička napolnilo opensko cerkev.

Aleksandro Pertot poznamo po tem, da izbira skladbe, ki gotovo dosežejo velik učinek pri publiku, so torej zelo efektne, poleg tega pa ima tudi smisel za scenografijo. Tako so pevci prišli pred občinstvo v skoraj popolni temi, vsak od njih pa je v rokah držal prižgano svečo, tako da je bila atmosfera karseda sugestivna. Zbor se je predstavil s sporedom, ki je obsegal izbor slovenske in tuje nabožne glasbene zakladnice. Ob stopanju pred občinstvom (pa tudi ob koncu koncerta) je zbor zapel Leontovičevo pe-

sem *Ščedrik*. Dalje smo prisluhnili izvajanju dveh znanih Gallusovih skladb, in sicer *Resonet in laudibus* ter čudovitemu *Pater noster*. Tri skladbe so bile vzete iz ruske pravoslavne liturgije: najprej smo poslušali *Tebe pojem* Dmitrija Bortnjanskega, zatem pa še dva dela iz znamenitih velikonočnih *Večernic* Sergeja Rahmaninova, in sicer *Priidite poklonimsja in Bogorodice Djevo radujsa*. Prvi del se je zaključil z *Alelujo* Randalla Thompsona, *Ave Mario* Emilia Cossetta in *Tollite hostias* Camilla Saint-Saensa (zbor je pri zadnjih dveh skladbah spremljal na orgle Martin Vremec).

Drugi del je obsegal štiri skladbe, in sicer Gruberjevo *Ave Marijo*, *Glejte že sonce zahaja*, gorenjsko ljudsko v priredbi Matije Tomca *Zagorski zvonovi in Božično noč*, ki jo je na besedilo Ljubke Šorli uglasbil Zorko Harej. Kot dodatek je zbor izvedel še korško ljudsko *Tam, kjer teče bistra Zila*, ob odhodu izpred občinstva pa, kot že rečeno, ponovil Leontovičev *Ščedrik*.

Kar se same izvedbe skladb tiče, je treba povedati, da se pozna, da ima zbor določeno število kakovostnih pevk in pevcev, ki imajo za sa-

bo tudi že daljši "staž". Če pomislimo, da gre tu za nov zborovski sestav, ki potrebuje še nekaj časa, da se popolnoma ulije in pridobi večjo zvočnost, je ocena vsekakor pozitivna. Pevke in pevci zbora Resonet so lepo izvedli predvsem štiri skladbe drugega dela, medtem ko so v prvem

delu izstopali zlasti Bortnjanskijev *Tebe pojem*, Cossettova *Ave Maria* in Saint-Saensova *Tollite hostias*. Na četrtkovem koncertu se je pesem prepletala z govornjo besedo. Recitatorske vloške je učinkovito podala priljubljena igralka Slovenskega stalnega gledališča Lučka Počakaj.

Na koncu naj še omenimo pozdravne besede in čestitke openskega župnika Zvoneta Štrublja, predsednice pevskega društva Vesela pomlad Nade Sosič, predvsem pa kaplana Franca Pohajača, dolgoletnega dirigenta in prave "duše" openskih zborov.

IŽ

SODELOVALA TUDI GLASBENA MATICA

ZAVOD I.T.I.S. JE PRAZNOVAL SVOJEGA ZAVETNIKA

V sredo, 4. novembra, je tržaška ustanova za socialno skrbstvo I.T.I.S. praznovala god svojega zavetnika, sv. Karla Boromejskega. V ta namen so v zavodu I.T.I.S. v ul. Pascoli v Trstu priredili slovesnost z mašo in dobrodelnim koncertom za predsednika in člane upravnega odbora, pomožno osebje, prostovoljce, sorodnike, prijatelje in člane dnevnih centrov.

Ob 16. uri je bila maša, ki so jo oblikovali organist kapele Benedetto Sestan ter zbor Jacobus Gallus in Mladinski godalni orkester šole Glasbene matice pod vodstvom dirigentov Janka Bana in Petra Filipiča. Po maši je bil ob 17.

uri dobrodelni koncert, ki so ga oblikovali organist Benedetto Sestan, sopranistka Raffaella Perissin, mezzosopranistka Tamara Braida in Mladinski godalni orkester GM pod vodstvom Petra Filipiča. Izvedene so bile skladbe Bacha, Händla, Palestrine, Pergolesija, Merkuja in Sestana.

V nedeljo, 15. t.m., pa bo v župnijski cerkvi sv. Jerneja na Opčinah ob 19. uri dobrodelni koncert, ki ga v sodelovanju z opensko župnijo prirejata zbor Gallus in Vzgojno-zaposlitveno središče Mitja Čuk. Spored bo oblikoval zbor Jacobus Gallus pod vodstvom Janka Bana.

USODA ČUKOVEGA ROMANA V SLOVENSKEM KULTURNEM PROSTORU

KAKO SMO PREBIRALI PENO MAJSKEGA VALA

MARTINA SLAVEC

FOTO KROMA

Po premoru toplih poletnih dni, ki so sedaj že krepko za nami, so se vrata občinske knjižnice v Boljuncu ponovno odprla za peščico ljudi, ki se zvečer radi okrepcajo ob skledi dobro obloženih misli in se prepustijo zazibati v val izbranih besed. Tako nas je v petek, 30. oktobra, preplavila *Pena majskega vala* tržaškega pisatelja Marija Čuka, ki nam je spregovoril predvsem o usodi svojega romana oz. bolj rečeno, proznega dela, za katerega se že sam noče izreči, ali pripada točno določeni romaneskni literarni zvrsti, toda o njem lahko pove, da mu zaradi svoje vsebine prav gotovo ustreza dostopna, objektivizirana nevezana beseda. To skratka pravzaprav pomeni, da se je v avtorjevih mislih najprej pojavil namen, ki ga je v svojem delu hotel ubesediti, temu pa je ustvaril ustrezno predmetnost. Seveda se teh besed ne sme reducirati na zmotno srednješolsko vprašanje, "kaj nam je avtor želel povedati v svojem delu", ker je avtor sam, in to

je Čuk še posebno poudaril, poln dvomov, slutenj in žalostne jeze, ki jih lahko le izrazi, rešitve pa ne sme in ne more nakazati. Kako pa so (oprostite ogabnemu izrazu, a berite ga dobesedno) zamejci prebirali Čukovo literaturo? Množično, kot je to z navdušenjem povedal urednik zbirke Mornik Andrej Furlan. Ideološko (!), pa je ugotavljal avtor sam, ki je k temu pristavil, da so ga Slovenci v Sloveniji boljše dojele, rekla bi s potrebno estetsko distanco, ki je pri branju literarnega dela nujna,

katere pa zamejci očitno ne premoremo, ker smo preveč zateženi zaradi svojega samoljubnega ponižanega ega. V istem večeru je urednik Andrej Furlan izkoristil priložnost za najavo novega projekta v sozaložništvu z mestom Kranj. Gre za nov, prepotreben italijanski prevod Prešernovih poezij izpod peresa Giorgia Depangherja in s spremnim esejem Marije Pirjevec, s katerim se bodo naši drugorodni sosede lahko okrepčali ob začetku decembra.

V DOLINSKI CERKVI

KONCERT ZA POSOČJE V PRIREDBI PD MAČKOLJE

V nedeljo, 8. novembra, bo v župnijski cerkvi v Dolini, z začetkom ob 18. uri, dobrodelni koncert za Posočje, ki ga prireja Prosvetno društvo Mačkolje v sodelovanju z Mladinskim krožkom iz Doline.

Na večernem koncertu bodo nastopili Mladinski mešani zbor Šmarje pri Kopru, Dekliška pevska skupina Valentin Vodnik iz Doline, organist Iztok Cergol in Mešani pevski zbor PD Mačkolje.

Priložnostno misel, ki se bo dotaknila tudi sedanjega stanja ljudi in krajev v Posočju poldrugo leto po potresu, bo podal župnik iz Drežnice Ivan Gregorc, ki so ga prireditelji za to priložnost povabili medse.

Izkupiček večera, na katerega so ljudje vabljeni v kar najlepšem številu, pa bo namenjen obnovi Drežniških Raven, ki jih je potres še posebej prizadel.

OBVESTILA

V OKVIRU Gledališkega vrtiljaka bo v nedeljo, 8. t.m., nastopilo Lutkovno gledališče Ljubljana s predstavo Zlatka Krilića *Jajce*. Predstava bo v dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu, ulica Brandesia 27, z začetkom ob 16. uri. Nakup abonmajev za mladinske predstave Gledališkega vrtiljaka, ki ga prireja Radijski oder, je še možen na sedežu Slovenske prosvete, ulica Donizetti 3 (tel. 040-370846) ali eno uro pred predstavo v dvorani pri Sv. Ivanu.

V PONEDELJEK, 9. t.m., bo ob 15.30 v Marijinem domu v ul. Risorta maša za pokojne člane in članice Apostolstva svetih bratov Cirila in Metoda. Vabljeni vsi člani in prijatelji!

SSG. Henrik Ibsen, Hedda Gabler. Režija Bojan Jablanovec. V četrtek, 5. t.m., ob 16. uri abonma red I; v torek, 10. t.m., ob 16. uri abonma red H.

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev in Gallus Consort vabita v ponedeljek, 9. t.m., ob 20.30 v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva ulica št. 3, na predstavitveni koncert *Viola da gamba kot solist in v ansamblu*. Sodelovali bodo Irena Pahor, Dina Slama, Aleksija Leone, Marta Porro, Miloš Pahor, Martina Sepančič in Ennio De Matteis. Predstavitve posameznih točk in prikaz instrumenta Miloš Pahor.

TAJEJSKO NOVOLETNO srečanje mladih v Milanu. Če si star od 16 do 30 let in iščeš alternativen način za preživljanje novega leta, udeleži se evropskega noveletnega srečanja mladih v Milanu od 28. 12. 1998 do 1. 1. 1999. Srečanje organizira skupnost bratov iz Taizeja. Potujemo v organizaciji SKAM-a iz Ljubljane, odpotujemo pa iz Dutovelj. Cena romanja je 7.300 SIT, plus še skromen prispevek organizatorjem v Milanu. Za prijavo in dodatne informacije se obrnite na Aleša Petarosa, tel. 040-228307. Pohitite, rok za prijavo se bo iztekel že 11. novembra 1998.

ZVEZA CERKVENIH pevskih zborov iz Trsta vabi pevce, da se v ponedeljek, 9. t.m., ob 20.30 udeležijo pevske vaje v Šentjakobskem kulturnem društvu v ul. Concordia in v

torek, 10. t.m., ob isti uri v Marijanišču na Opčinah. Združeni zbor Zveze bo sodeloval pri hvaležnici v tržaški stolnici v nedeljo, 15. t.m., ob 16. uri in v soboto, 21. t.m., na praznik Marije od Zdravja v cerkvi sv. Marije Velike, vedno ob 16. uri.

GLASBENA MATICA TRST - Koncertna abonmajska sezona 98/99. V luteransko-evangelizirani cerkvi, trg Panfil - v torek, 10.11., ob 20.30: Slovenski komorni zbor, dir. Mirko Cuderman (Laghner, Orban, Šnitke). Člani zamejskih zborov lahko uveljavijo skupinski popust! Vabljeni! Informacije tel. 040-418605.

SLOVENSKA ZAMEJSKA skavtska organizacija-4. steg iz Trsta vabi nove člane. Za otroke od 7. do 10. leta, volčiče in veverice, so tedenska srečanja ob sobotah v Marijinem domu pri Sv. Ivanu (ul. Brandesia 27) ob 15. uri. Za starejše (od 11. do 16. leta) bodo srečanja isti dan in v istem kraju ob 15.30. Podrobnejše informacije dobite v večernih urah pri Katji Volpi (tel. 040-943925) in Pavlu Biancuzziju (tel. 040-572934).

ZBIRAMO KROJE, klobuke, rute in drugo staro skavtsko opremo za slovenski skavtski muzej v Trstu. Kdor želi prispevati svoj delež, naj se javi pri skavtskih voditeljih v domačem kraju ali na sedežu Slovenskih tržaških skavtov v Marijinem domu v ul. Risorta 3 v Trstu ali pa pri Rudiju Košuti, Scala Santa 6, tel. 040-417829.

ČESTITKE

Naša kolegica Jelena Stefančič je povila hčerko MARTINO. Jeleni in svojcem iz srca čestitamo na uredništvu in upravi Novega glasa. Mali Martini voščimo veliko sreče v življenju in ji želimo, da bi zrastle v pridno in lepo dekle.

DAROVI

ZA CERKEV v Ricmanjih: druž. Pregarc, Ricmanje, ob krstu Erike 100.000; družina Žuljan-Romano, Ricmanje, 50.000; g. Milan Nemač 400.000.

ZA KAPELO sv. Leopolda Mandiča v Domju: družina Sacchi, Rovigo, 100.000.

Sv. Ivan je bogatejši...

za celo vrsto bančnih storitev, novih investicijskih možnosti in prijaznih ljudi, ki vam bodo od 16. novembra na razpolago v naši novi filiali v ulici S. Cilino 38, v Trstu.

nuova banca di credito di trieste
nova tržaška kreditna banka

SEJE SEKCIJE SSK V SOVODNJAH

PROBLEMI SLOVENSKE MANJŠINE

REMO DEVETAK

Vodstvo sekcije SSK je na pobudo svetovalske skupine sklicalo razširjeno sejo, ki je bila na Vrhu sv. Mihaela v ponedeljek, 26. oktobra. Sejo je odprl sekcijski tajnik Julijan Ožbot, ki je v svojstvu občinskega svetovaleca nadomeščal načelnika Sava Kledeta. Potožil je, da je med pokrajinskimi tajništvi stranke SSK, svetovalci drugih občinskih uprav in tudi med samimi svetovalci premalo srečanj.

Prizadevanja in trud na ravni delovanja občinskih zadev s strani svetovalske skupine SSK zaradi odsotnosti našega poročevalca ni pravilno ovrednotena pri naših občanih. Gre zlasti za problem industrijskih odpadkov, ki so natrpani v lopi nekdanje papirnice v Malnišču (Rubije); količina odpadkov naj bi znašala od 15 do 20 tisoč kubičnih metrov, za odstranitev teh pa naj bi bila potrebna kar dva milijona lir. V razpravo okoli odpadkov sta posegla predstavnik pokrajinskega tajništva

Aleš Figelj in pokrajinski svetovalec David Grinovec. Menila sta, da manjšina v občinskem svetu ni delala prave opozicije. Pokrajinska tajnika sta poudarila nastali problem med pokrajinsko in sovedenjsko občinsko upravo zlasti zaradi župana, kar terja javni odgovor. Glede občinskih zadev pa je bil govor tudi o novem nogometnem igrišču in o opuščeni stavbi finančnih straž v Rupi.

Pokrajinski tajnik Aleš Figelj je pojasnil stališča tajništva glede srečanj po sekcijah in poročanja o njihovem delovanju. Nato se je dotaknil zadnjih deželnih volitev, ko Slovenski skupnosti ni bil omogočen nastop v okviru Oljke; s tem ni dosegla izvolitve deželnega svetovaleca, medtem ko je v upravnih volitvah v okviru Oljke zadovoljivo nekaj iztržila. Glede nadaljevanja obstoja naše politične organizacije znotraj Oljke je tajnik nakazal nekaj smernic življenjskega pomena za edino slovensko stranko v Italiji, ki sloni na narodno obrambnih načelih in s strani organov

danese samostojne republike Slovenije žal ni pravega odziva. Omenil je tudi pozitiven pristop, ki ga je imela SSK pri rešitvi kriz TKB, Kmečke banke in Primorskega dnevnika, zajamčenega predstavnštva in spornih členov, ki jih vsebuje osnutek globalne zaščite Slovencev v Italiji.

S posegom tajnika se je razpravljalo omizje strinjalo, razen glede pristopa do rešitve kriz, kjer je bilo nekaj pripomb, češ da rešitev ni zadoštila pričakovanjem. Poudarjeno je bilo tudi, naj Slovenija ovrednoti pomen edine slovenske stranke v Italiji. Podčrtana je bila prisotnost mladih na kulturnem in športnem področju ter v politiki, kajti mladi prinašajo nove prijeme. Govor je stekel tudi glede občinskih upravnih volitev, ki bodo v prihodnjem letu. Zadnji del so prisotni na seji posvetili deželni oz. pokrajinskemu kongresu. Določili so datum občinske zbornice, ki bo 16. novembra. Na tem bodo imenovali delegate za pokrajinski kongres.

OB DNEVU VSEH SVETIH

SPOMNILI SMO SE NAŠIH POKOJNIH

Na dan Vseh svetih so se razna društva in organizacije spomnile vojnih žrtev s priložnostnimi proslavami in se oddolžile njihovem spomnu.

Zveza slovenske katoliške prosvete je položila venec k spomeniku v Gonarsu, kjer so v tamkajšnjem italijanskem taborišču umrli številni Slovenci, predvsem žene in otroci. Komemoracije so potekale v vseh slovenskih krajih Goriške z recitacijami, petjem, govori in polaganjem vencev. V Števerjanu je bila slovesnost na pobudo občinske uprave, istotako v drugih slovenskih občinah. Zbor Mirko Filej je zapel nekaj žalostink in položil cvetje na grob prof. Mirka Fileja v Štaranu. V goriški občini so bile priložnostne proslave v Pevmi, Podgori in Štandrežu. Člani društva Štandrež so položili vence k spominski plošči na domu Antona Gregorčiča in na domačem pokopališču. Predstavniki Slovenske-

ga konzulata in Republike Slovenije so položili vence na vse spomenike padlim v drugi svetovni vojni.

Na goriškem pokopališču je poleg raznih spominskih proslav tudi Zveza slovenske katoliške prosvete polagala cvetje in se z molitvijo spomnila zlasti na slovenske kulturne in javne delavce, ki tu počivajo. Tako so zbrani obiskali grobove glasbenikov Emila Komela in Lojzeta Bratuža ter pesnice Ljubke Šorli, nato kulturnega delavca Viktorja Prašnika, prof. Milana Bekarja, slovenskih duhovnikov in sester. Pokojnega prof. Fileja sedaj ni več na našem pokopališču, kjer je počival dolga leta. Pri vseh teh grobovih je tudi letos opravil obredne molitve msgr. Kazimir Humar.

Naj še omenimo spominsko počastitev padlih v odporiškem gibanju, kjer so se zbrali predstavniki oblasti in raznih organizacij.

PROF. MARTIN KRANNER 80-LETNIK

Prejšnje dni je slavil prof. Martin Kranner visok življenjski jubilej - osemdesetletnico rojstva. Prav je, da se ga na tem mestu spomnimo, saj je v vseh povojnih letih zaznamoval naše javno življenje na Goriškem in to od kulture do politike in športa.

Martin Kranner se je rodil 30. oktobra 1918 v Žabnicah v Kanalski dolini. Gimnazijo je opravil v Ljubljani, istotam obiskoval pravno fakulteto, še prej pa v Gradcu politične vede in telesno vzgojo. Po vojni se je naselil v Gorici, kjer si je ustvaril družino. Dokončal je študij tujih jezikov s specializacijo v slovenščini na vzhodnem univerzitetnem inštitutu v Neaplju, kjer je doktoriral. Posvetil se je poučevanju na slovenskih srednjih šolah v Gorici, kjer je poučeval telovadbo, nekaj let pa tudi slovenščino. Kasneje je učil na italijanskih višjih srednjih šolah, kjer je ostal do upokojitve. Deloval je v celi vrsti športnih organizacij in zvez, posebno pa pri slovenskem športnem združenju Olympia.

Prof. Kranner je ves čas aktivno sodeloval v zamejskem slovenskem javnem življenju. Bil je med ustanovitelji SKPD v Gorici, deloval je v odboru za Katoliški dom, kjer je bil kasneje tudi predsednik. Jubilant je bil tudi zelo aktiven v slovenskem političnem življenju. Tako je sodeloval v SDZ in njeni komponenti Slovenski katoliški skupnosti. Bil je tudi izvoljen v pokrajinski svet v Gorici na slovenski listi z lipovo vejico, in to v obdobju 1960-65.

Slavljenju ob lepi obletnici iz srca čestitamo!

SLOVESNOST V ŠTEVERJANU

LJUDSKI SPOMENIK VSEH VAŠČANOV

V nedeljo je bila sredi vlažnega novembrskega jutra spominska slovesnost ob dnevu mrtvih tudi na Trgu Svobode v Števerjanu, kjer že 50 let stoji spomenik padlim. Vaščani so se po maši zbrali v lepem številu pred spomenikom, ki jim dosti pomeni. Preden so položili vence, župnik Anton Lazar je zmoli obredno molitev, nakar je župan Hadrijan Corsi povedal nekaj uvodnih besed. Zapela sta mešani zbor Sedej pod vodstvom Bogdana Kralja in moški zbor Briški grič-Paglavc pod vodstvom Ivana Klanjščka. Mladi vaščani so v režiji Anke Černic zrecitali izbrana priložnostna besedila Alojza Gradnika, Josipa Jurca, Ivana Cankarja in Jurija Paljka. Marjan Drufovka je nanzal nekaj misli, ki jih povzemamo, o nastanku in pomenu spomenika, ki "še danes opominja Števerjance in popotnike, ki gredo skozi našo vas, da je bilo za svobodo naroda prelite mnogo krvi."

V povojnem času je bil Števerjan skoraj v celoti kmečka vas. "Preprosto kmečko ljudstvo je bilo zmedeno, saj je v komaj končanem uporu utrpelo mnogo žrtev." V taboriščih so umrli štirje vaščani, doma so jih okupatorji pobili osem. "V partizane je odšlo 350 naših ljudi, v borbi jih je padlo 47. Ta krvavi davek je števerjansko ljudstvo plačalo za svobodo in zlom fašistične in nacistične diktature." Pred postavitvijo državne meje septembra 1947 se je med ljudmi rodila zamisel o postavitvi spomenika v spomin na te žrtve. "Požrtvovalni ljudje so velikodušno sprejeli idejo." Ustanovili so vaški odbor, ki so ga sestavljali ljudje različnih političnih prepričanj, tako da je bila zastopana celotna vas. Načrt je brezplačno izdelal gradbeni mojster Remigij Koršič. Ljudje so pomagali, kakor so mogli. Tako je prišlo do postavitve spomenika, "ki je bil in je eden izmed prvih na Primorskem, ki ni

strankarski, ampak ljudski. Na njem so zapisana imena tistih, "ki so dali življenje za srečnejšo bodočnost svojega rodu, in tistih, ki jih še danes pogrešamo." Ker ni bilo denarja na razpolago, je bil kupljen material skoraj nič. "Naše temno kamenje so rili po vasi, dosti so ga ročno razbijali v javi, kamnolomu v Ščednem pri Jožefu Rožiču... Pri delu so se kmetje vrstili." Končno je prišlo 5.9.1948 do svečane otvoritve spomenika.

Na spomeniku iz domačega laporja je viden znak vaškega zavetnika sv. Florjana. Ob vznožju je na vzidani plošči zapisano: "Življenje ste dali za svobodo ljudi, hvaležni smo mi in bodo bodoči rodovi". Pod vrhom spomenika so štirje plameni; "štiri so bila namreč vojna prizorišča, kjer so Števerjanci umrli: doma, v Italiji, v taboriščih in pri partizanih. Štirje stranski plameni se simbolično dvigajo proti sredinskemu ognju": Slovenci so se borili za narod, za nekaj skupnega. "Darovali so življenje za narod. In danes ta ogenj še gori. Hvaležni smo in bomo vsem, ki so nam ohranili naš jezik, našo pesem, kulturne tradicije in tudi vero."

ZAHVALA

Globoko ganjeni zaradi številnih izrazov sočutja se želimo zahvaliti vsem, ki so z nami žalovali ob izgubi našega

DANILOTA IUGA

Posebna zahvala naj gre vsem, ki so ga s petjem v cerkvi in ob grobu pospremili na zadnjo pot.

Žena in sinovi

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage PEPCE TABAJ

se iskreno zahvaljujemo g. Karlu Bolčini za pogrebni obred, pevskemu zboru, darovalcem cvetja in v dobrodelnost namene ter vsem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin.

Svojci

Štandrež, 5. novembra 1998

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame, babice in prababice VIDE DEBENJAK vd. MARAŽ

gre naša iskrena zahvala domačemu gospodu župniku Antonu Lazarju, pevcem pri maši, pevskemu zboru ob odprtem grobu, darovalcem cvetja ter vsem, ki so darovali v dobrodelnost namene, in vsem tistim, ki so nam stali ob strani v teh težkih trenutkih.

Družini Lango in Maraž

POSVETILO

pokojni SUZANI JAVORNIK

Bila si sodelavka v Palace Hotelu v Gorici in Hotelu Emona v Rimu, pri meni in moji družbi S.A.R. S.p.a. ter draga kolegica ostalim sodelavcem v obeh hotelih.

V tebi je bilo polno življenja in dinamizma v delu. Vsi smo te imeli radi in prav zato nas je nenadna vest, da si v avtomobilski nesreči izgubila svoje mlado življenje, zelo prizadela. Skratka: ne moremo se sprizajzniti z mislijo, da je to žal le kruta resnica.

Jaz osebno in vsi moji sodelavci izrekamo tvoji mami in bratu naše občuteno sožalje z obljubo, da te bomo ohranili globoko v naših srcih.

Počivaj v miru, draga Suzana!

Tvoj - tvoji

Vinko Levstik

SKUPINA MLADIH DRUŽIN V SODELOVANJU S KULTURNIM CENTROM LOJZE BRATUŽ V GORICI

vabi na okroglo mizo z naslovom

PRAVICE - SOŽITJE - SOODLOČANJE

RAZGOVOR O PREMOŠČANJU VSAKODNEVNIH TEŽAV S SOŽITJEM IN RABO JEZIKA V USTANOVAH SLOVENSKE NARODNE SKUPNOSTI.

Sodelujejo: Sonja Klanjšček, Lučana Budal, Bruna Ciani, Franka Žgavec, Silvan Kerševan, Franko Bagon, Peter Černic, Jurij Paljk. Moderator: Ivo Jevnikar.

PRISRČNO VABLJENI!

Komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, petek, 6. novembra 1998, z začetkom ob 18.30.

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO HRAST ŽUPNIJA SV. MARTINA DOBERDOB

NA OBZORJIH ZVOKA

Skladatelj Stanko Jericijo ob življenjskem jubileju

Izvajajo: organist Boris Stacul; mezzosopran Romina Basso; klavirski trio Peter Gus, Aleksander Sluga, David Bandelli; MePZ Hrast, dirigent Hilarij Lavrenčič; recitatorja Katja Sfiligoi, Jan Leopoli.

Zamisel in besedilo David Bandelli.

Cerkev sv. Martina v Doberdolu, ponedeljek, 9. novembra 1998, ob 20.30.

10

ČETRTEK
5. NOVEMBRA
1998

OB HUDI IZGUBI NA GORIŠKEM

IVANU SIRKU V SLOVO

Številna množica prijateljev in znancev je v sredo, 28. oktobra, z molitvijo in tiho zbrano dala na štandreškem pokopališču zadnje slovo prijatelju in profesorju Ivanu Sirku. O pokojniku in krščanskem gledanju na smrt in na vstajenje je med sveto mašo spregovoril župnik v Štandrežu g. Karlo Bolčina; z njim so somaševali g. Marjan Markežič, msgr. Oskar Simčič, g. Cvetko Zbogar in g. Ambrož Kodolja. Žalostni sprevod se je iz cerkve vil na vaško božjo njivo, Ivana so nesli prijatelji in nekdanji sošolci. Med mašo sta pela pevka zbor iz Štandreža in moški zbor Mirko Filej, vodil ju je Zdravko Klanjšček, na orgle je igrala Tiziana Zavadlav. Ob grobu je v imenu nekdanjih Ivanovih učencev spregovorila Mateja Černic, pesmi je recitala Sara Devetak, v imenu prijateljev in znancev pa je o pokojniku spregovoril Jurij Paljk. Objavljamo govore in spomine dijakov.

DRAGI IVAN!

Ko te danes spremljamo na zadnji poti, bi ti še zadnjič radi rekli hvala za vse, kar smo skupaj s teboj delili. Skupina slovenskih, italijanskih in furlanskih prijateljev, med katerimi so tudi tvoji sošolci, nekdanji in sedanji skavti, šolniki in kulturni delavci, soplezalci in dobri znanci, me je naprosila, naj ti v slovo v imenu vseh povem nekaj besed.

Pravzaprav so te besede namenjene vsem nam, v prvi vrsti mami Marti, očetu Albinu, sestram Ileani in Nataši ter bratu Andreju, s katerimi pretreseni skušamo razumeti skrivnost življenja in tvojo prerano smrt, ki je del našega življenja, pa če si to hočemo priznati ali ne.

Ivan, nisi maral retorike in ne velikih besed, to vemo vsi, ki smo te imeli radi in teh nas je bilo veliko. Nisi rad poslušal ne zahvalnih besed in ne pohval, bil si pač in samo Ivan Sirk, takega smo te imeli radi: molčečega in iskrivega obnem, tankočutnega opazovalca naše družbe, v katero si bil zakoreninjen, velikega ljubitelja gora in narave, kjer si iskal in našel vedno veliko več kot pa le mirno zrenje in uživanje trenutka. Včasih smo prijatelji govorili o tebi in vedno zaključili z besedami: "Tak je naš Ivan, če ga ne bi bilo, bi ga bilo treba takega narediti!" Radi smo te imeli, to si vedel tudi ti, pa čeprav si znal to dobro skriti pod svoj ironični nasmešek in svoje dolge molke, ki so včasih povedale več kot le besede, besede, besede.

A slovenske besede si imel rad, zavedal si se njihovega pomena. Rad si rekel: "To je bilo lepo, to je dobro!", ko smo skupaj odhajali s predstavitev kake knjige. Rekel pa si tudi: "Meni se to zdi odveč, to smo že slišali, nič novega ni to, meni ni bilo všeč, preveč besed je bilo nočoj!" Vedno si iskal iskrene odnose in pristnost, površnosti nisi maral in ne takih odnosov, ki niso ničesar dajali, ker sam nisi mogel v takih medčloveških odnosih nič dati. Radi smo te imeli, Ivan, in radi te imamo še vedno. Manjkalo nam boš, kot manjkajo v našem življenju dobri ljudje, kot manjkajo le pravi prijatelji. Včasih si rekel: "Potem ostanejo spomi-

ni." Pomolčal si in nato čez čas bolj sebi kot nam dodal: "To se mi zdi premalo." Vemo, da je premalo, kot vemo, da je naše življenje končno, pomankljivo in včasih prav rečno, ubogo v svoji majhnosti in vsak-danjem tekanju, ko ni časa za sočloveka in ne za prijatelje. Ti si ga vedno našel za nas, kot da bi se zavedal minljivosti našega življenja, svojega poslanstva, o katerem nisi rad govoril, a se je kazalo v tvoji vsakdanji življenjski drži, v dobrem prosvetnem delu na šoli, v kulturnih pobudah, v hoji v gore, kjer nisi iskal samo večne Tišine in Miru, ampak tudi in predvsem prijateljstva. Lepo je bilo biti tvoj prijatelj in lepo je še danes, pa čeprav se danes klanjamo tvojemu spomenu, ko te z molitvijo spremljamo na vaško božjo njivo. Rad si imel slovensko vas, rad si imel stene, rad si imel vrh.

Sinoči mi je tvoja mama lepo rekla: "Sedaj je naš Ivan dosegel svoj mir in svoj vrh." Lepo je povedala, kot le matere znajo, ko jih prizadene najhujša bolečina. Ivan, sedaj si dosegel večno zrenje in uživanje Miru, ki si ga vedno iskal, povsod, pa naj je šlo za vrh ali izdajo knjige. Predstavljamo si te, kako bi nam rad rekel: "Fantje, nimate pojma, kako je! Tako lepo je, da se ne da povedati."

Počivaj v miru, Ivan, in Bog ti povrni za vse dobro, ki si nam ga napravil že s tem, da smo lahko bili tvoji prijatelji! Tudi spomin nate ne bo malo, Ivan, hranili ga bomo za tiste hladne dni, ko nam bo težko brez tebe, in se greli ob njem. O tebi nam bodo odslej govorili šepet vetra v cipresah in neme gore s svojo izpovednostjo, spomini in tvoj nasmehek, ki ga ne bomo pozabili. Počivaj v miru, Ivan, in Bog naj te za večno zavije v Mir in Tišino, ki si ju imel najraje!

JURIJ PALJK

V HVALEŽEN SPOMIN PROF. IVANU SIRKU

"ZVEZDA. GLEDAŠ JO, VEČNO. TEDAJ SE UTRNE"

Minilo je že precej let, odkar smo se z vami, še kot enajstletni dijaki, prvič srečali v šolski učilnici v Doberdolu. Predstavili ste se za profesorja slovenščine, zgodovine in zemljepisa; učili ste nas sklanjanja samostalnikov, spreganja glagolov, besedne in stavčne analize, razlagali ste nam srednji vek, Kolumbovo odkritja in vse dogajanje do današnjih dni, razkrivali ste nam lepote vsega sveta, posebno tistega, ki nas obdaja: v treh letih smo se z vami veliko naučili in si odpirali vedno nova obzorja. Že to je veliko, ni pa vse, kar smo od vas prejeli. Komaj sedaj se namreč

marsikatero skrivnost in smo bili gotovi, da nas boste razumeli, nam skušali pomagati in predvsem, da bo to ostalo med nami.

Poznali smo vas kot tihega in umirjenega človeka. V razredu niste nikoli dvignili glasu, to ni bilo v vašem načinu vzgoje. Kadar so se pojavljale težave, ste jih vedno reševali na miren in hkrati učinkovit način. Večkrat smo vas prosili za spremembo datuma šolskih nalog, vajic in spraševanj, ker smo bili popoldne zasedeni: takim prošnjam ste brez pomislekov ugodili, ker ste znali ceniti pomen vseh izvenšolskih dejavnosti v našem zamejskem okolju, pa naj si bo to na glasbenem, športnem ali na katerikoli drugem področju. Sami ste bili namreč zelo aktivni. Vaša največja ljubezen so bile gore. Večkrat ste nam govorili o teh prečudovitih velikankah; v gorah in med stenami ste se počutili kot v raju. V razredu ste nam tako živo pripovedovali o svojih podvigih, da smo sami začutili ves vaš trud, a tudi srečo in veselje, ki ste ju v ta naskakanja vlagali.

Večkrat ste nam brali poezije ali odlomke iz raznih tekstov, ki so vam bili posebno všeč. Posebno nam je ostala v spominu misel Marka Pavčka, ki ste nam jo nekega dne prebrali v razredu: "Zvezda. Gledaš jo, večno. Tedaj se utrne." Ta misel nas je v teh trenutkih vse hudo prešinila. Spoznali smo njen pravi pomen. Spoznali smo, kako je hudo izgubiti prijatelja, kakšen ste bili vi.

Obljubljamo vam, da se vaša zvezda ne bo nikoli utrnila na nebu našega spomina: vaša zvezda je in bo še naprej oddajala svetlobo in toplino vsem nam.

Hvala, hvala za vse, kar ste nam dali, profesor Ivan!

VAŠ 3. RAZRED,
ŠOLSKO LETO 1994/95

DRAGI PROFESOR!

Od vedno smo vas imeli radi ne samo kot vzgojitelja, ampak tudi kot prijatelja. Niste nas učili samo slovenščino, zgodovino ali zemljepis; med vašimi urami smo se učili življenjskih nauk. Ali se spominjate vseh stavkov in poezij, ki ste nam jih uro za uro razlagali in ki so nam širili pogled v svet razmišljanja? Ali se spominjate, kako ste nas spodbujali, da smo prišli za pero in začeli pisati to, kar smo resnično čutili? Rekli ste, da sta vam bili všeč predvsem ti dve naši poeziji:

TU SEM

Tu sem,
v tej samotni
zimski noči.
Na dom mislim,
drugo nič me ne moti.
Gledam nebo
in na dom mislim.
Snežinke, ki rahlo padajo,
mi počasi pokrijejo glavo.
SNEG JE KOT NAŠE ŽIVLJENJE,
KI SE PO OSTRI, TRDI ZIMI
POČASI STOPI IN NE PUSTI SLEDI.
(Denis)

ZAKAJ?

Ko po dolgi poti
h koncu prideš,
se zaprejo vrata.
(Patrik)

Vsi ti stavki, ti verzi, ki ste nam jih uro za uro brali z razmišljujočim in zbeganim pogledom in ki so nam segli do dna srca, so nas bogatili in gradili v nas zrelost. Posebno se vam moramo zahvaliti, da smo v treh letih šolanja postali odrasli in samozavestni. Pridobili smo si zaklad, ki smo ga dan za dnem zlagali v dragoceno skrinjo naše osebnosti in ki ga še danes ponosno gojimo.

V tej tih žalosti nam je v uteho, da ste nas zapustili ob ljubljanih stenah, katerim ste vedno dajali svoje srce. V ponedeljek ste višinam prepustili tudi svojo dušo, za vedno. In če se vam nismo nikoli osebno zahvalili, naj bo naša poslednja beseda vam prava: hvala, hvala za vse, profesor Ivan.

VAŠI DIJAKI TRETJEGA
RAZREDA, ŠOL. LETO 1996/97

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega ljubljene Ivana se prav iz srca zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremljali na zadnji poti in s tem pokazali, da je bil med nami resnično ljubljen.

Posebna zahvala naj gre g. župniku Karlu za plemenite in resnične besede, pevskima zboroma Štandrež, Mirko Filej in otroškemu zboru, občutnim besedam prijatelja Jurija Paljka in prizadetemu pozdravu Mateje v imenu vseh njegovih učencev.

Ivan je sejal in gradil mostove med ljudmi različnih narodnosti, ver in mišljenja. Globoko smo prepričani, da je svoje poslanstvo tu na zemlji opravil in dosegel svoj vrh.

Iz njegovih oči
še nam dobrota žari,
v soncu in morju
se njegova duša zdaj veseli.

DRUŽINA SIRK,
ŠTANDREŽ, 1.11.1998

DAROVİ

ZA KULTURNI center Lojze Bratuž: v spomin na Ivana Sirka Bernard Špacapan 100.000; v spomin na Jelko Pelicon-Pisk Ana in Marjan Bandelj 50.000, Katja in Davide Pisk 50.000 lir.

V SPOMIN na pok. Ivana daruje druž. Sirk 200.000 lir za zbor Mirko Filej in 200.000 za Novi glas.

ZA NOVI glas: v spomin na Željko Simčič darujeta Kati in Lojze Burjes (Cleveland) 100 dolarjev.

ZA SEMENIŠČE v Vipavi: N.N. s Peči 500.000 lir; namesto cvetja na grob pok. Željke Simčič, daruje Štefka 100.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa: Nada Žerjal 50.000; Imelda Žerjal ob krstu vnučkinje Dalile 100.000; N.N. s Peči 100.000 lir.

ZA NOVI glas: S.J. 15.000 lir.

ZA OBNOVITEV cerkve v Gabrjah: Ezio Decleva ob krstu vnučkinje Dalile 200.000; Livio Riasvin v spomin na taščo Margherito Canta 100.000 lir.

ZA BOGOSLOVCA v misijonih: N.N. s Peči 500.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Edi in Daniela Pavletič ob krstu sinčka Nikolaja 100.000 lir; N.N. 20.000; starši ob krstu sinčka Erika Berlota 100.000 lir; Suzi Ožbot 55.000; Tatjana Gorkič Černic 50.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: starši Pečani ob poroki Tanje in Jordana 200.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: v spomin na Helko Dario Fantin 50.000, Oskar Devetak z druž. in Claudia 50.000 lir; v spomin na Helko Dora Devetak Laurenti 50.000, Zora Gorjanova 100.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: otroci namesto cvetja na grob mame Jelke iz Sovodenj 150.000 lir.

ZA CERKEV v Jamljah: N.N. 350.000; N.N. 800.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: namesto cvetja na grob Željke Simčič Cirila Kraner 100.000 lir.

ZA ZAVOD sv. Družine: v spomin na pok. Željko Simčič L.L. Drole 100.000 lir.

ZA MLADINSKI zbor Vrh sv. Mihaela: namesto cvetja na grob pok. Helke Devetak: gostilna Nanut-Štandrež 100.000; Oskar Devetak z družino in Klavdija 50.000; prijateljica Marija iz Štandreža 50.000; Jordan in Neža Vizintin 100.000; nečakinje Dorjana, Anastazija, Cilka in Zora z družinami 200.000 lir.

ZA SLOV. misijonarje: v spomin na pok. Željko Simčič travniški pevci 90.000; N.N. Peč 50.000; N.N. Vrh 70.000; N.N. 500.000; G.M. 30.000 lir.

Ostali darovi prihodnjič.

OBVESTILA

SPOMINSKA RAZSTAVA Avgusta Černigoja v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž je odprta vsak dan od ponedeljka do sobote od 17. do 19. ure, ob nedeljah od 10. do 12. ure.

KD SOVODNJEV sodelovanju s kvodajalci vabi vse, ki radi rišejo, pletejo, rezljajo, vežejo, klekljajo ali delajo kakšna druga ročna dela, k sodelovanju in edinstveni razstavi ročnih del, ki bo od 15. do 22. t.m. Prijavnice sprejemata Zlatka Pelicon (0481-882032) in Marinka Batič (0481-882043) najkasneje do 7. t.m.

V PETEK, 6. novembra, bo ob 20. uri v veliki dvorani novogoriškega gledališča večer zamejskih gledaliških ljubiteljev. Na njem bo nastopil dramski odsek PD Štandrež z lanskoletno uspešno uprizoritvijo, Molierovim *Skopuhom*.

V PETEK, 6. nov., bo ob 20.30 v Kulturnem domu v Sovodnjah nastopila dramska skupina iz Števerjana z igro Agathe Christi *Mišolovka*. Toplo vabljeni!

ACM GORICA vabi k maši za pokojne člane v ponedeljek, 9. t.m., ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

SSG J.B.P. Molière - Tartuffe, režija Mile Korun. Gostuje Mešno gledališče Ljubljana. Kulturni center Lojze Bratuž, ponedeljek, 9. nov., ob 20.30 (abonma red A), torek, 10. nov., ob 20.30 (abonma red B).

KULTURNI CENTER L. Bratuž obvešča, da odpade predstava *Dan oddiha* v izvedbi Odra 90, ki je bila napovedana za 15. t.m.

ČESTITKE

Saro in Andrea je osrečila prvorojenka **BEATRICE**. Mladim staršem čestita in se z njima veseli družina Komjanc.

Rojstvo ELISE je prineslo novega veselja v življenje našega fotografa Pierluigija Bumbace in žene Daniele. Srečno jima čestita naše uredništvo.

SOŽALJE

Svojem pok. ŠTEFKE CINGERLI vd. NANUT izrekata PD Štandrež in MePZ občuteno sožalje ob izgubi drage mame in none.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO E. KOMEL
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Koncertna sezona 1998/99

CHROMAS ENSEMBLE

Adriano Martinolli, UMETNIŠKI VODJA

Casella, Merkù, Kogoj, Ramovš, Xenakis

Izvajajo: Emanuele Quargnal - angleški rog, Nicola Bulfone - klarinet, Dario Caroli - fagot, Flavio Sgubin - trobenta, Sergio Bernetti in Ivo Bašič - pozavna, Marco Favent - violina, Massimo Favento - violončelo, Danilo Sisto - kontrabas, Corrado Gulin - klavir.

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž - Gorica, **četrtak, 12. novembra 1998, ob 20.30.**

11

ČETRTEK
5. NOVEMBRA
1998

REZIJANSKI PLES, GLASBA IN ŠE KAJ

REZIJANI PROSLAVLJAJO

ERIKA JAZBAR

V prejšnjih dneh je Rezijska folklorna skupina praznovala visok jubilej, in sicer 160. obletnico svojega neprekinjenega delovanja. V nedeljo, 25. oktobra, je dolina rož zaživela, saj so priredili v Ravanci kar tridnevno praznovanje, ki je kljub slabemu vremenu pritegnilo veliko število ljudi, saj je bil program slavlja zelo pester in zanimiv.

Rezijski človek je globoko navezan na svojo dragoceno in edinstveno ljudsko izročilo, ples, običaje in jezik. V zadnjih letih se Rezijska zaveda posebnosti svoje tradicije, ne nazadnje predstavlja njena posebna specifičnost tudi zanimivo turistično ponudbo. Rezijski ples in glasba sta prisotna in živa tudi med navadnimi ljudmi, pri prebivalcih doline rož, obenem pa tudi med tistimi, ki so se izselili.

Mlada Katja Quaglia predseduje Rezijski folklorni skupini skoraj dve leti in predstavlja živ dokaz, da je za tovrstno dejavnost še živo zanimanje, kar daje upati tudi za bodočnost. Pesmi, melodija, prastari zvoki citre in bunkale, ritem in ples niso le dokumentarne narave, saj ne ohranjajo neke pozabljene kulturne tradicije, ki jo obvlada le

nekaj starejših domačinov; rezijska glasba in ples nista umetno ohranjena, temveč ostajata živa, saj sta prisotna na vsaki pomembni prireditvi ali domači zabavi v dolini. Najbolj zgovoren dokaz za to predstavlja starost samih plesalcev, med katerimi velik del pripada mlajši generaciji.

Tradicionalni plesi skupine segajo nazaj v zgodovino in so se prenašali iz roda v rod v izvorni obliki, niso shematizirani, temveč so spontani, brez togih pravil, zato pa so tudi preživeli v desetletjih; že mali otroci se prepuščajo rezijskemu plesu, ki ga ritmizira značilno udarjanje s peto ob tla. Plesalci omenjene skupine prihajajo iz vseh sedmih rezijskih vasi, nekateri pa stanujejo tudi v Vidmu in drugih krajih, kamor jih je pač privedlo delovno življenje.

Praznovanje se je začelo v nedeljo s slovesno sv. mašo v cerkvi v Ravanci; to so obogatili domači pevci MePZ Monte Canin, nato so se sodelujoči zbrali pod velikim šotorom, kjer so nastopili Sdrindule in gostujoče folklorne skupine. Naslednji dan so odprli razstavo v kulturnem domu (Ta Rozajanska kulturna hiša; na sliki) v Rezijski z naslovom Citira: večeraj, danes, jutri (del razstave je še na ogled v Ravanci vsak delovni dan v jutranjih urah) ob obeležju mojstra ljudskih instrumentov Rossitija. Torek je bil posvečen ljudskemu plesu s tečajem rezijskega plesa in zaključnim nastopom skupine ob predstavitvi lepe zgoščenke Plešta ziz nami.

VABILO V
BENEŠKE
DOLINE

Ob lanskoletni izvedbi smo že poročali o zelo uspešnem odzivu, ki ga je prejšnja pomlad oz. zimo imela ponovno izpeljana pobuda Vabilo na kosilo. Dne 30. oktobra je stekla letošnja izvedba, ki bo trajala do 20. decembra. Šestnajst gostincev iz Nadiških dolin, članov združenja Vabilo, nudi s podporo Trgovinske zbornice, Gorske skupnosti ter Slovenskega deželnega gospodarskega združenja značilne jedi iz beneške tradicije. Pri pomembni turistični pobudi sodeluje letos tudi občina Čedad, saj nudi obiskovalcem popust pri vstopnici v langobardski tempelj.

Že šesto leto je predsednica združenja Vabilo mlada Michela Domenis, ki uspešno vodi domačo gostilno v Podbonescu. Na predstavitvenem srečanju je poudarila, da pri naša letošnja izvedba nekatere pomembne novosti.

Gostinci, ki sodelujejo pri pobudi, bodo namreč v novembru nudili tradicionalne jedi z gobami in kostanji, medtem ko bo v decembru "protagonist" jabolkaševka. Informativne zbirke letos ne nudijo vseh kulinaricnih podat-

kov, kakor se je to zgodilo pri lanski izvedbi, kajti sredstva so tokrat uporabili za nadaljevanje Vabila v spomladnih mesecih naslednjega leta, ko bodo na vrsti jedi z značilnimi travnimi dišavami.

V krajšem pogovoru nam je Michela povedala, da je v tem letu prišlo tudi do zanimivih srečanj z gostinci s Kobarškega, vendar v Sloveniji ne razpolagajo še s skupno koordinacijo, temveč se pogovarjajo posamično. Za prihodnost pa načrtujejo tesno obliko sodelovanja pod geslom Turizem brez meja.

Pomembna novost letošnje izvedbe je nedvomno sodelovanje občine Čedad. Ta je prvič prisotna pri taki pobudi, ki prihaja iz Nadiških dolin. EJ

VEČER O
GORICI V
ČEDADU

Kulturno društvo Ivan Trnko v Čedadu je prejšnji petek, 30. oktobra, priredilo zanimiv kulturni večer o Gorici v slovenski književnosti. Na programu je bila predstavitev knjige z istoimenskim naslovom, ki jo je pripravila prof. Lojzka Bratuž in je izšla tako v slovenski kot v italijanski izdaji v založbi Goriške Mohorjeve družbe.

Za uvod je spregovoril predsednik beneškega društva prof. Marino Vertovec, ki je zlasti poudaril vlogo Gorice v slovenski kulturni zgodovini. Pri tem je med drugim citiral dokument cesarja Otona III. iz leta 1001, ki prvi omenja mesto s slovenskim imenom Gorica. Dodal je še, da sta med mesti na slovenskem ozemlju le dve s prvotnim slovenskim imenom, namreč Gradec (Graz) v Avstriji in Gorica. Nato je v imenu založbe pozdravila dr. Mirjam Simčič. Besedo je nato prevzela avtorica knjige, ki je orisala njen nastanek in prikazala velik doprinos slovenskih pesnikov in pisateljev v spoznavanju burne preteklosti mesta v posameznih dobah njegovega obstoja. Sledil je daljši poseg prof. Marije Kacin, ki je v italijanskem jeziku prikazala pomen te knjige za našo kulturo in naš prostor, predvsem pa še za italijanske bralce, ki bodo tako spoznali vsaj delček naše literature in zgodovine.

Sledil je prijeten pogovor, v katerem so razni poslušalci pokazali svoje živo zanimanje za delo o Gorici, ki daje gotovo verno podobo življenja mesta ob Soči v bližnji in daljni preteklosti. Prav tako je bil kulturni večer dober doprinos k večjemu medsebojnemu sodelovanju Goriške in Benečije, kar je tudi prav in potrebno. AB

SLOVENIJA

OB 80-LETNICI KONCA
PRVE VOJNE
MOZARTOV REKVIEM
V DREŽNICI

V mogočni cerkvi Srca Jezusovega v Drežnici nad Kobaridom je v petek, 23. oktobra, potekala spominska slovesnost ob 80-letnici konca prve svetovne vojne. Tega dne so na večernem koncertu izvedli eno najbolj presunljivih Mozartovih del, Rekviem za soliste, zbor in orkester v dlomu K 626. Dirigent je bil Marko Munih, peli so solisti Irena Baar, Mirjam Kalin, Marjan Trček, Marko Fink in Slovenski komorni zbor, ki ga vodi dr. Mirko Cuderman. Pevce je spremljal orkester Slovenske filharmonije. Mozartovo delo je prežeto z žalostjo in tesnobo, ki se v vseh svojih delih preliva v smrtni strah in podoba poslednje sodbe, še posebno pa v Dies irae, Tuba mirum, Rex tremendae in Cunfutatit, v končnem Agnus Dei doseže spokojnost. Nastopajoči so v svojem poustvarjanju Mozartove umetnine dobro zajeli duha tega dela, posebno mila in spevna je bila Lacrymosa, medtem ko so Hostias prevevale mogočne harmonije. (A. KLINKON)

O MULTIKULTURNOSTI

JURIJ PALJK

Takoj bi lahko nadaljeval z odvisnim stavkom in zapisal: "... o kateri vsi govorimo, jo nekateri odklanjamo, se drugi zanjo zavzemamo, jo spet tretji sprejemamo z mešanimi občutki, vsi po vrsti pa o multikulturalnosti govorimo, ne da bi se prej med sabo dogovorili, za kaj sploh gre in kaj sploh ta beseda pomeni ali, bolje, kaj bi nam morala pomeniti."

Če je splošno znano, da se je v zamejstvu najbrž prvi s tem izrazom in pojavom podrobno začel ukvarjati Ace Mermolja, potem pa moramo povedati tudi to, da je multikulturalnost v našem prostoru prisotna od vedno, vsaj tak, kakršno razumem jaz. Problem z multikulturalnostjo je namreč v tem, da jo vsak razlaga po svoje, nekateri pa jo celo pišejo kot večkulturalnost. Jaz si jo razlagam po svoje, in s tem, ko to pišem, že vem, da si jo najbrž že bralec tega zapisa drugače, kar samo še potrjuje gornje besede, da je z multikulturalnostjo križ. K temu prispevajo žal zelo veliko tudi naši politiki, ki jo jemljejo v pretres, a ima človek vedno neprijeten občutek, da jim multikulturalnost služi, bolj kot za kulturne in dostojen dialog, predvsem za politični boj, kar seveda zniža raven vsega, še največjo krivico pa dela multikulturalnosti.

Zelo poenostavljeno bom povedal, da je zame multikul-

turnost predvsem stvarnost, ki mi jo dajejo prostor in družba, šolanje in kultura, sredi katerih živim in skušam v njej tudi sam nekaj narediti. Če še malo poglobim ta sicer že v osnovi lahkotni in namerano nezahtevno pisani zapis, bom rekel, da je multikulturalnost danost, ki se ji ne morem izogniti, pa če bi hotel ali ne. Kaj to pomeni? Predvsem to, da živim kot Slovenec sredi italijanskega večinskega naroda in sem zato od tega pogojevan, če to hočem ali ne. Seveda gre to od jutranjega pozdrava, ki mi ga so sed vošč v italijanskem jeziku, pa vse do dejstva, da moram tudi sam večino vsakdanjih opravil opravljati v italijanskem in deloma furlanskem okolju. Odtod seveda dejstvo, da govorim italijansko in furlansko, poslušam italijanski radio, gledam italijansko televizijo, berem pretežno italijanske časnike in še in še bi lahko vsakdo izmed nas našteval. Pa ne gre samo za to. Gre za preprosto danost, ki je v tem, da sem sin slovenskih staršev, sam Slovenec, a sredi italijansko govorečih ljudi, sredi italijanske in furlanske družbe, kulture in tako naprej. Če to ni multikulturalna danost, potem ne razumem multikulturalnosti.

Dejstvo je, da v slovenski manjšini sami in zunaj nje tudi skušam ostajati in postajati

Slovenec; kako mi to uspeva, je seveda drugo vprašanje. Multikulturalnost razumem torej kot danost, ki je podobna danosti v družini: brata si ne moreš izbrati, brat ti je dan. Če sem sedaj zloben, bom dodal: Lahko pa si izbereš prijatelje, če si že brata ne moreš!

Vsa vprašanja okrog multikulturalnosti se seveda postavijo na kočljivo točko v trenutku, ko mi kdo v naši, slovenski, sredi reče, da je multikulturalnost v tem: svojo osebnost zgradiš na dejstvu, da si res slovenskega rodu, slovenske narodnosti, a si obenem tudi pripadnik italijanske družbe in kulture, ki te še kako pogojuje. Iz tega torej sledi sicer zelo grobo poenostavljen zaključek, da si multikulturen le v primeru, če si odprt in se obenem zavzemaš za italijansko in slovensko, morda tudi furlansko komponento te multikulturalnosti. Po mojem je taka postavka v bistvu zgrešena, ker moraš po mojem mnenju najprej nekaj biti, da se potem lahko odpreš in k svojemu dodajaš tudi drugo. Veliki slikar Mirò je dobro zapisal, da "moraš biti najprej lokalni, če hočeš biti univerzalen", zvest koreninam torej, da lahko, odprt, postaneš širok in bogatejši, vsem zanimiv, predvsem pa bogata osebnost, ki zmora potem dati tudi dru-

gim tisto, kar sama ima. Vsi namreč vemo, kako je s tem, saj poznamo tisto: Župniku je visok cerkveni dostojanstvenik ob prihodu v vas uvažljeno počital, da njegovega prihoda v faro ni veselo naznanil faranom s svečanim zvonjenjem z vsemi zvonomi; vprašal ga je, zakaj tega ni storil. Župnik je resno dejal: "Seveda je veliko razlogov, zakaj tega nisem storil; morda pa je eden od najvažnejših le ta, da v naši cerkvi nimamo zvonov."

Že prej sem zapisal, da je to zelo kočljivo in tudi nevarno področje, ker v bistvu gre za nevarne stvari, v smislu, da je težko o tem govoriti, ne da bi koga ali pa samega sebe žalil. Na eni strani je pri nas vedno več narodnostno mešanih zakonov, kar naj bi govorilo v prid multikulturalnosti; na drugi strani pa vidimo, da obenem to dejansko pomeni ošibitev slovenske narodne manjšine, kajti veliko otrok iz narodnostno mešanih zakonov - in ne samo teh! - se počasi, a zanesljivo asimilirajo v večinskem narodu. Zelo malo pa je tudi zakoncev italijanske narodnosti, ki bi sploh pomislili na to, da bi se kazalo naučiti kako slovensko besedo. To so dejstva in, kdor jih noče videti, nalašč zamolči očitno resnico, kar ni v redu; prav tako ni dobro niti to, da se pri nas o tem ne govori rado in ne veliko.

Vem, da so te stvari v naši sredi zelo mučne, saj je pripadnost-danost narodu nekaj zelo globokega, kar presega

IZVAJANJE "SCHENGENSKEGA SPORAZUMA"

ČEZ NAŠE MEJE V RAZVITE ZAHODNE DRŽAVE

MARJAN DROBEŽ

Slovenija postaja čedalje bolj zanimiva in privlačna država, čez katero bi mnogi tujci, na primer iz azijskih dežel, Romunije, območij nekdanje Jugoslavije in tudi od drugod, radi odšli v razvite zahodne države, kjer bi si ustvarili pogoje za novo življenje. Zemljepisna lega Slovenije je tudi v preteklosti omogočala poizkuse ilegalnih prehodov, toda v obdobju hladne vojne je šlo predvsem za politične begunce, ki so v tujini po večini tudi dobili politično zatočišče. Pozneje pa so se v glavnem izselili v bolj oddaljene države, denimo v Kanado, Avstralijo in v ZDA.

Drugačne politične razmere so postale po razpadu komunističnega sistema, ko mora Slovenija zaradi svoje težnje po vstopu v razne mednarodne integracije, predvsem v EU in v zvezo Nato, zavarovati t.i. zunanje meje teh novih skupnosti. Skladno s Schengenskim sporazumom mora preprečevati tokove oz. primere nezakonitih prehodov čez svoje državne meje, ki potekajo iz Madžarske in Hrvaške. Slovenija je del dolge poti, po kateri poskušajo tisoči emigrantov, med katerimi so v ogromni večini tisti, ki živijo v revščini in pomanjkanju, doseči razviti zahodni svet in si tam zagotoviti boljše življenje. V posameznih primerih pa se za poizkuse ilegalnih prehodov meje odločijo tudi zaradi preganjanja in zatiranja totalitarnih režimov. Tak je denimo cilj beguncev albanske narodnosti s Kosova.

V Sloveniji policija, ki varuje državno mejo, uspešno odkriva ilegalne potnike oz. skupine iz raznih držav, ki bi se prek našega ozemlja radi zatekli v Italijo ali Avstrijo. O obsegu takih primerov je na čas-

nikarski konferenci v Novi Gorici pred dnevi navedel nekaj podatkov in podrobnosti Branko Sterle, načelnik Inšpektorata policije v tamkajšnji Upravi za notranje zadeve. Povedal je, da so policijski organi od januarja pa do konca septembra letos obravnavali 8.213 oseb, ki so jih prijeli pri poizkusu nezakonitega prehoda državne meje. Lani je bilo v enakem obdobju o bravnanih 5.291 tako inkriminiranih ljudi. Če za odkrite ilegalne potnike ugotovijo, iz katere države so prispeli v Slovenijo, jih obmejni organi vrnejo tja. Tako je bilo v prvih devetih mesecih tega leta vrnjeno v razne tuje države 2.515 prestopnikov. Obmejne službe Italije in Avstrije pa so v omenjenem obdobju v Slovenijo vrnile 2.472 pri njih odkritih ubežnikov. Poizkusov nezakonitega prehoda državne meje je največ na Goriškem, na Krasu, na območju Sežane ter v Kopru oz. v Slovenski Istri.

IZKORIŠČANJE STISK UBEŽNIKOV ZA LAHEK ZASLUŽEK

Z naraščanjem števila beguncev se slabšajo tudi varnostne razmere v obmejnih krajih z Italijo in Avstrijo. Dogaja se, da se posamezniki v pričakovanju ugodnih pogojev za prehod meje zatečejo v osamljene hiše, zlasti počitniške, kjer se za krajši ali daljši čas skrijejo. Hrano si zagotavljajo s tatvinami, bilo pa je tudi že več primerov vlomov v počitniške hiše. Na nekem polju v Solkanu so našli nekaj romunskih potnih listov, ki so jih begunci odvrgli v upanju, da oblasti tako ne bodo mogle odkriti njihove istovetnosti in jih vrniti v njihove države. Primerov, da se ubežniki znebijo potnih listov, osebnih izkaznic ali drugih dokumen-

to, je veliko, zaradi česar ugotavljanje istovetnosti posameznikov ali celih skupin beguncev traja zelo dolgo.

Država ima velike izdatke za begunce v celotnem postopku: od odkritja, zaslišanja pri sodnikih za prekrške, prebivanja v domovih za tujce v Ljubljani oz. v Prosenjakovcih (v Prekmurju) in do napotitve nazaj v državo, iz katere so prišli. Poleg državljanov Makedonije in Zvezne republike Jugoslavije je med begunci, ki poskušajo nezakonito priti v Italijo ali Avstrijo, tudi čedalje več ljudi iz Šri Lanke, Filipinov, Bangladeša in Kitajske.

Poudarjamo, da ob odkritju beguncev na državni meji poskrbijo zlasti za matere z otroki in starejše ljudi, ki jim zagotovijo začasno prebivališče in tople obroke hrane. Beguncev albanske narodnosti s Kosova, ki dokažejo, da so od doma odšli iz političnih razlogov, slovenske oblasti ne vračajo na njihova območja.

Žal pa je zmeraj več primerov izkoriščanja beguncev in njihovih težav. Brezvestni spremljevalci, t.i. vodiči ali taksisti, jim z obljubami, da jim bodo zagotovili varen prehod meje, pogosto odvzamejo ves denar. Cena takega "spremljanja" je od 200 do 2.000 nemških mark na osebo. Albanec s Kosova, ki bi na primer rad varno prispel v Švico, mora za takšno možnost vnaprej plačati okrog 3.000 nemških mark. Večina brezvestnih spremljevalcev je iz Ljubljane ali notranjosti Slovenije. Več deset pa so jih odkrili in prijavi sodišču tudi ob Slovenski obali, v Tolminu, Ajdovščini, Šempetru pri Gorici in v Novi Gorici.

ZARADI SPOROV
MED POSLANCI

SLOVENSKI PARLAMENT SKORAJ OHROMLJEN

V Državnem zboru se nadaljujejo trenja med poslanci. Pri obravnavi raznih zadev, npr. predloga proračuna za 1999, potekajo dolge in pogosto brezplodne razprave, s polemikami med poslanci vladnih in opozicijskih strank. Kmalu se bo začela obravnavati resolucija, ki so jo poslanci SDS in SKD vložili zoper ministra za šolstvo in šport Slavka Gabra. Odgovor ministra na razne obtožbe je dolg več kot 80 tipkanih strani. Predsednik SDS Janez Janša je zagrozil, da bodo poslanci njegove stranke vložili tudi resolucijo zoper notranjega ministra Mirka Bandlja, češ da noče sporočiti imena uradnikov kriminalistične policije, ki so prebrali dokument Slovenske obveščevalno-varnostne agencije, v katerem je omenjena SDS. Predsednik SDS je zbral tudi podpise poslancev za zahtevo, da naj predsednik Državnega zbora Janez Poldobnik odstopi, ker ni hotel sklicati, na zahtevo poslancev SDS, izredne seje za obravnavo fizičnega napada (z zvikom časopisa!) poslanca Jelka Kacina na poslanca Iva Hvalico.

Zapleti v Državnem zboru so v marsičem odsev priprav na krajevne volitve 22. novembra. V stanju skoraj popolne blokade parlament tudi ne more prispevati k razčiščenju dilem o tem, kako naj deluje Ustavno sodišče. Potekel je namreč mandat štirim ustavnim sodnikom, na izpraznjena mesta pa so bili izvoljeni le trije novi. Kako naj torej deluje ta najvišji organ pravne varnosti, če še ni bil izvoljen manjkajoči sodnik?

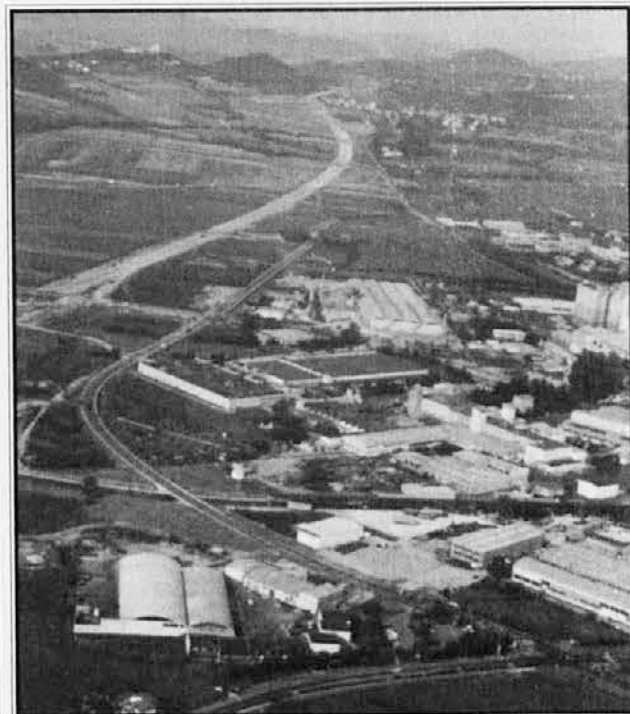
Kaže, da Državni zbor ne bo mogel pravočasno sprejeti niti petnajstih zakonov s področja javnega interesa, kar zahteva sporazum o pridruženem članstvu Slovenije v EZ. Kako ga bo Slovenija lahko izvajala, če ne bo pravočasno sprejela zaščitnih zakonov, katerih osnutke je vlada predložila Državnemu zboru v obravnavo in sprejem?

M.

SLOVENIJA

V VIPAVSKI DOLINI

PREDALI NAMENU OBVOZNICO ZA TOVORNA VOZILA

V Ajdovščini so izročili prometu 2.160 m dolgo obvoznico-servisno cesto, ki je mesto razbremenilo prometa, posebej tovornih vozil. Gneča je bila prej velika na nekaterih odsekih, zlasti na cesti v središču Ajdovščine, ter je v konicah prihajalo do popolnega zastoja prometa.

Nova obvoznica je del hitre ceste Vipava-Selo, ki bo dolga 11,5 km. Ta odsek pospešeno gradijo in ga bodo od-

prli za promet predvidoma jeseni leta 1999. Kmalu pa naj bi začeli graditi tudi druge odseke omenjene hitre ceste v Vipavski dolini. Odsek Vipava-Podnanos naj bi bil zgrajen do leta 2000, odsek hitre ceste med Podnanosom in Razdrtrim pa do leta 2002. Slika prikazuje ajdovsko obvoznico, nad njo pa je videti traso bodoče hitre ceste Vipava-Selo.

M.

SODELOVANJE S TUJIMI USTANOVAMI

NOVO ŠTUDIJSKO LETO NOVOGORIŠKE FAKULTETE ZA ZNANOSTI O OKOLJU

Na Fakulteti za znanosti o okolju, ki deluje v Novi Gorici ter naj bi pomenila začetek razvoja univerzitetnega središča v tem mestu, so svečano odprli novo študijsko leto 1998/99. Dekan Fakultete prof. dr. Boštjan Žeks je podelil vpisne listine četrti generaciji slušateljev. Vpisali so tudi nov študijski program z naslovom *Ekonomika in vodenje proizvodnih in tehnoloških sistemov*, ki ga obiskuje 85 slušateljev iz Slovenije in raznih drugih držav.

Predsednik Fakultete za znanosti o okolju v Novi Gorici prof. dr. Danilo Zavrtnik je ob začetku novega študijskega leta javnost s posebnim pismom obvestil o razvoju in namerah tega zavoda. "V zadnjem obdobju smo zaposlili štiri mlade raziskovalce, dva raziskovalna sodelavca, okrepili smo tudi upravo. Odprli smo Laboratorij za epitaksijo in nanostrukture in navezali sodelovanje z raziskovalci na tržaškem sinhrotronu in sinhrotronu univerze v Wisconsinu, v ZDA. Zaključena so dela v kemijskem laboratoriju; ta je sedaj opremljen z najmodernejšim plinskim kro-

matografom, ki ga bomo uporabljali za analizo onesnaženosti voda. Na področju astrofizike osnovnih delcev zaključujemo konstrukcijo enega najpomembnejših sestavnih delov sistema za detekcijo kozmičnih žarkov, kot naš prispevek k mednarodni znanstveni kolaboraciji Pierre Auger. Uspešno smo začeli sodelovati s strokovnjaki iz Danske in iz Italije na skupni stavitvi dodiplomskega študija ekologije; projekt financira EU preko programa TEMPUS. S tržaškim sinhrotronom je Fakulteta za znanosti o okolju podpisala dolgoročno pogodbo o postavitvi in izvajanju novega podiplomskega programa Instrumentacija in karakterizacija materialov. Število naslovov v naši fakultetni knjižnici se večja in kmalu pričakujemo njeno uradno registracijo in vključitev v sistem javnih knjižnic."

Fakulteti za znanosti o okolju finančno pomagajo razna podjetja in Industrije z območja Nove Gorice. Mestna občina Nova Gorica pa ji je dodelila v upravljanje naravni park Rafut na Pristavi.

M.

VOJAKI ŽE PRIHAJAJO NA VADBENO OBMOČJE

V SLOVENIJI PRVA VAJA ZVEZE NATO

Od 14. novembra do 2. decembra tega leta bo na območju Dolenjske, Posavja in Kozjanskega potekala vaja držav članic zveze Nato in članic Partnerstva za mir. Namen vojaške vaje, ki bo do slej največja v Sloveniji, je predstavitev ciljev in dejavnosti Partnerstva za mir (ta organizacija vključuje države, ki še niso članice zveze Nato) in urjenje poveljstev ter enot na podlagi načel organiziranja in uporabe večnacionalne brigade pri izvajanju programirane mirovne operacije. Z vajo pa naj bi prispevali tudi k večji povezanosti med članicami zveze Nato in članicami Partnerstva za mir.

T.i. vaja *Cooperative Adventure Exchange 98 (CAE)* bo prva taktična vaja poveljstva in enot brigade za hitro posredovanje zunaj držav članic Nata. Glavne teme v okviru omenjene zasnove bodo aktiviranje, razporeditev in uporaba večnacionalne brigade v vlogi kopenske enote zveze Nato za takojšnje posredovanje in razporeditev ter uporaba sanitetnih enot za izvedbo mirovne operacije pod okriljem Organizacije združenih narodov. Vajo načrtuje in pripravlja poveljstvo kopenskih sil za južno Evropo (LANDSOUTH), ki ima sedež v Veroni v Italiji. Vaji bosta poveljevala predstavnik poveljstva iz Verone

in predstavnik Glavnega štaba slovenske vojske brigadir Ladislav Lipič. Scenarij predvideva stopnjevanje konflikta med dvema namišljenima državama, ki se konča z vojaškim spopadom. Političnemu posredovanju mednarodne skupnosti sledijo prekinitve ognja, podpis mirovnega sporazuma in začetek mirovne operacije, ki jo pod okriljem OZN izvede zveza Nato.

Na vaji bo s svojimi enotami sodelovalo osem držav članic zveze Nato, med njimi tudi Italija, in deset članic Partnerstva za mir, med katerimi bo tudi Slovenija. Skupaj bo sodelovalo več kot 5.550 vojakov, častnikov

in drugih oseb. Od tega bo predvidoma 4.060 pripadnikov vojaških enot članic zveze Nato, 280 vojakov iz držav članic Partnerstva za mir in 1210 pripadnikov Slovenske vojske. Glavnino slovenske enote bo predstavljalo 175 vojakov in častnikov 10. bataljona za mednarodno sodelovanje, ki bo okrepjen s pripadniki enot drugih rodov Slovenske vojske. V pripravah na vajo so slovenske enote imele posebno štirinajstdnevno urjenje.

Vojaki in drugi udeleženci vaje iz raznih tujih držav so v Slovenijo že začeli prihajati. V državo vstopajo v pristanišču Koper, na letališču Maribor in na cestnih mejnih prehodih s sosednjimi državami Italijo, Avstrijo in Madžarsko.

M.

PREDSTAVITEV NOVE BLAGOVNE ZNAMKE

TRŽNI USPEH PODJETJA CREMCAFFÉ

V četrtek, 29. oktobra, so na sedežu Združenja industrijev v Trstu predstavili delovanje podjetja Cremcaffé, njegove načrte in prenovljeno blagovno znamko. Številnim prisotnim uglednim gostom, med katerimi velja omeniti tržaškega župana Riccarda Illyja in predsednika SDGZ Marina Pečenika, so spregovorili predsednik tržaških industrijev Federico Pacorini, predsednik upravnega odbora Cremcaffé Vanja Lokar in pooblaščen upravitelj podjetja Fabrizio Polojaz.

Cremcaffé je v Trstu znano in priljubljeno podjetje, ki se ukvarja s proizvodnjo in prodajo kave. Nastalo je v 50. letih po zaslugi Prima Rovisa in se uspešno uveljavilo na tržišču. Leta 1989 je prešlo v last finančne delniške družbe Fincat, ki je referent skupine podjetij, ki so last znanih slovenskih tržaških podjetniških družin Polojaz in Lokar, katerih nosilno podjetje je Cogeco SpA. Strategija novih upraviteljev je po eni strani težila k ohranitvi že dosežene kakovostne ravni in k odpiranju drugim tržiščem - zlasti takratni Jugoslaviji -, po drugi strani pa jo je označevalo prizadevanje za vključitev v nove kanale in segmente tržišča. V tem smislu se je okrepila in preuredila komercialna mreža prodaje barom, ki se je tudi

razširila izven tržaške pokrajine v druge kraje Furlanije-Juljske krajine in Veneta. Podjetje se je medtem tudi tehnološko posodobilo.

Vodstvo Cremcafféja - ki se je z lastništvom družbe Fincat preimenovalo v Cremcaffé Trieste Srl - je tudi kmalu spoznalo, da se bo politični in gospodarski sistem v sosednji Jugoslaviji spremenil v smeri tržnega gospodarstva. Zato je že leta 1990 v hrvaški Istri nastalo joint venture podjetje Kavaimpex za potrebe hrvaškega tržišča. Pozneje so ustanovili drugo joint venture podjetje v Sloveniji z imenom Worldcaf. Ravno prejšnji teden so v Sežani odprli novo pražarno, v teh dneh pa bo prišlo do odprtja novega obrata podjetja Kavaimpex na Hrvaškem. Porabnikom se nudi zlasti ekspresna kava, na voljo pa so tudi razne mešanice, ki se prilagajajo krajevnim navadam. Podjetje Cremcaffé je še prisotno v Bosni in Hercegovini, Makedoniji, Avstriji, Nemčiji, Slovaški, Izraelu, Kanadi in Združenih državah Amerike.

Uspešna širitev tržišča temelji tako na stalni pozornosti do kakovosti proizvoda kakor tudi na skrbni izbiri surovin in na tehnološki posodobitvi. Vodstvo podjetja skrbi tudi za stalno izobraževanje uslužbencev in strank, zlasti s pomočjo štirimesečnika Coffee Break, ki izhaja v petih jezikih: italijanščini, slovensščini, hrvaščini, angleščini in nemščini. Podjetje je poleg tega član prestižnih krajevnih in mednarodnih združenj. Trenutno zaposluje 75 ljudi. Od teh jih 50 dela na Tržaškem, ostali pa so zaposleni v obratih v Sloveniji in na Hrvaškem. Pravkar odprta pražarna v Sežani - ki so si jo udeleženci četrtkove predstavitve tudi ogledali - daje delo desetim osebam, vodita pa jo brata Aljoša in Tomaž Milič iz Briščikov. Strategija podjetja sloni na uveljavitvi in krepitevi prisotnosti na tržiščih v severovzhodni Italiji, srednji Evropi in v republikah bivše Jugoslavije, poleg tega pa še preko Atlantika in v Izraelu. Cilj podjetja pa je tudi proizvesti milijon kilogramov kave na leto. To pa nikakor ni neizvedljivo, če pomislimo, da že sedaj proizvajajo 800.000 kg letno.

Ob tej priložnosti so pomislili tudi na prenovitev blagovne znamke podjetja, ki ohranja svoje bistvene značilnosti (zlasti stiliziran kavni list in seveda ime podjetja, ki je sedaj v dveh delih in z gleda bolj kompaktno), a hoče hkrati izraziti novo stvarnost podjetja, ki temelji na dinamičnem in raznolikem pristopu do tržišča. Za grafično posodobitev je poskrbel Studio Giorini & Venturini iz Vidma.

NEKAJ KORISTNIH NASVETOV

JESENSKA OPRAVILA NA VRTU IN V SADOVNJAKU

Nekaj več pozornosti posvetimo tokrat sadju. Marsikateremu sadnemu drevju že odpada listje. Zdaj je torej čas, da poškopimo koščičarje, se pravi češnje, višnje, breskve, slive in marelice z enim možnih bakrenih pripravkov, ki jih najdemo v prometu. S tem škropljenjem se borimo proti luknjičavosti listja omenjenih sadnih vrst in proti breskovi kodravosti. Z istimi pripravki poškopimo tudi tiste hruške, ki jih je močno napadel škrlup. Zaradi vlažnega vremena je posebno v malih vrtnih domačih nasadih kar precej te glivične bolezni. Škropljenje proti škrlupu je zelo priporočljivo še zlasti, če so poleg listov okuženi tudi poganjki. Okužba je opazna, ker lubje na poganjkih ni gladko, ampak hrapavo in razbrzdano.

Zelo modro je, če pod sadnim drevjem pograbimo odpadlo listje, zlasti če je močno okuženo s škrlupom in ga odstranimo iz sadnega vrta ali sadovnjaka. Odpeljejo ga daleč proč, saj zažiganje, čeprav je praktično, res ni priporočljivo iz varnostnih ali protipožarnih, a tudi ekoloških razlogov.

Ob ohladitvi smo se nenkrat zavedeli, da se bliža zima in da moramo zato še zlasti pripraviti zelenjavni vrt, da nas ne bi prva slana presenetila in nam uničila

jesensko povrtino. Peteršilju, ki ga bomo pustili čez zimo na prostem, visoko porožemo listje, da ne bo gnijelo pod odpadlim listjem ali možnim snegom.

Še enkrat zrahljamo zemljo okrog sadik zimске solate in rediča, a tudi "vrzot" ali ohrovt, brstičnega ohrovt, brokolov in cvetače. Sploh so kapusnice zelo hvaležne za redno oskrbovanje tal in možno osipanje. Nad gredicami s solatnicami in občutljivejšo povrtino, npr. nad domačim radičem - tržaškim solatnikom, pripravimo nosilne loke za polietilenske folije, da jih bomo raztegnili čez gredice, ko bo pritisnil hujši mraz. Zelenjavo lahko lepo zaščitimo tudi s propustnimi polietilenski tkaninami, ki jih je mogoče dobiti na tržišču in ki jih lahko kar razgrnemo neposredno na površino zelenjave, saj gre za tkanine iz umetnih snovi, ki prepuščajo zrak, svetlobo in vodo.

V zelenjavnem vrtu je še dovolj sveže poletne povrtine. Še vedno pobiramo stročji fižol, ki smo ga posadili konec julija ali avgusta. Na paradiznikih še dozorevajo zadnji plodovi, ki jih bomo pobrali pred prvo slano. Isto velja tudi za jajčevce in papriko. Bučke in kumarice, ki smo jih imeli na prostem, so že pred kakim tednom prenehale z redno rodnostjo. Na poljih pa še vidimo, kako lepo rumenijo krmne ali oljne buče, ki so letos - zaradi obilnih poletnih padavin - prav veličastne. Bučke, ki še zelenijo, sicer še nastavljajo cvetove, ki pa se ne oplodijo. Gospodinje naj spomnimo, da je tudi iz teh cvetov mogoče pripraviti zelo okusno hrano. Cvetove bučk lahko popražimo ali spohamo, lahko pa tudi le razrežemo in pocvrtemo na olju z malo čebule in peteršilja in s tem obelimo testenine.

V oktobru posadimo zimski česen. Preskrbimo si zdrave glave in izberemo le najlepše stroke, ki jih bomo posadili v vrste, ki so si 20 cm narazen, v vrsti pa na 15 cm. Za kvadratni meter površine bomo tako potrebovali približno 40 strokov. Še vedno lahko sadimo tudi belo čebulo, sorte majski srebrnjak. Tudi v tem primeru naj bo razdalja med vrstami vsaj 20 do 25 cm, med sadikami pa naj bo razdalja od 10-15 cm.

Vse prazne gredice, ki smo jih namenili za spomladanske saditve, globoko prekopamo in odstranimo ves plevel ter možne ostanke rastlin, ki so na teh površinah uspevale, še zlasti če so bile bolne. Dela, ko se bo vreme popravilo, nam torej ne bo zmanjkalo.

SGZ GORICA SPOROČA: KONZORCIJ CONAI IN TEČAJ ZA ODGOVORNE NA DELU

Z zakonskim dekretom št. 22/97 je bil ustanovljen vsedržavni konzorcij za embalažo, imenovan CONAI, v katerega se morajo včlaniti vsa podjetja, ki proizvajajo in uporabljajo katerokoli vrsto embalaže. Slovensko gospodarsko združenje iz Gorice vabi torej, da se zainteresirani udeležijo predavanja strokovnjaka na tem področju, ki bo podrobno obrazložil vse postopke nove obveznosti. Govor bo o evidentiranju embalaže, o vpisu v konzorcij CONAI in izračunu prispevka za okolje. Predaval bo inž. Francesco Gibertini, odgovoren za okolje in prostor pri Zvezi industrijev iz Vidma. Tema se tiče vseh podjetij, razen končnih porabnikov. Srečanje, ki bo v torek, 10. t.m., ob 15. uri na sedežu SGZ v ulici Roma 20 v Gorici, prireja SGZ v sodelovanju s krajevnim Združenjem industrijev.

SGZ Gorica hkrati sporoča, da je v teku vpisovanje za tečaj za Odgovorne na delovnem mestu za kmetovalce. Tečaj bo trajal 16 ur, ki bodo porazdeljene v petih dneh. Začel se bo v sredo, 11. novembra, od 14. do 17. ure, na zgoraj navedenem naslovu. Interesenti lahko dobijo vse informacije na sedežu SGZ oz. po telefonu (0481 537386), kontaktna oseba pa je Martin Drufovka.

ITALIJANSKO PRAVO

DRUŽINSKO PRAVO IN SODOBNI IZZIVI (8)

DAMJAN HLEDE

Med najbolj kočljiva sodobna vprašanja družinskega prava spada brez dvoma vprašanje asistiranega umetnega oplojevanja. Gre za vprašanje, pri katerem je piscu teh vrstic težko zavzeti neko nevtralnno držo, takšno, ki bi v imenu demokratičnega pluralizma in pravne objektivnosti odpisala moralne in etične premise ter se zavzela za neko strogo "znanstveno" analizo in nakazala kakšno še strožje "znanstveno" perspektivo. To tudi zato, ker ima podpisani nekoliko drugačen pogled že na sam pluralizem in na pravno objektiviteto, drugačnega namreč od tistega, ki ga priznava današnja *communis opinio*, o čemer razmišljanje pa bi nas sedaj odpeljalo preveč stran. Mislim vsekakor, da ne bi smelo na bralca "delovati moteče", če bo za izraženimi skrbmi in nakazanimi perspektivami stalo obzorje neke vnaprej določene - in doslej pridobljene - občutljivosti. Saj gre za vprašanje, ki zadevajo človeka, njegov obstoj, smisel njegovega bivanja, ob čemer bi bil neki etično in moralno odrinjevalen apriori ne samo v sebi nesmiseln, ampak tudi škodljiv za resen dialog.

Obravnavali bomo vsekakor zgolj pravna vprašanja, ki jih umetno oplojevanje odpira. Vprašanja so že sama na sebi izredno težka, poleg tega pa pri nas še izredno pereča. To zato, ker je Italija med redkimi evropskimi državami, ki

se lahko na tem področju ponasajo s popolno zakonodajno praznino. V Italiji namreč že vsaj petnajst let obstajajo strukture, ki prakticirajo umetno oplojevanje. V tem času pa ni še moglo priti do zakona, ki bi rešil vsaj najhujše probleme, ki so s to prakso povezani, to pa so vprašanja okrog zanikanja očetovstva in zaščite zarodkov.

Politične sile se ob tako kočljivem problemu niso še zdale zedinit. Morda bi se za omenjeni dve vprašanji še najlažje našla skupna pot, pa se ni. Preveč je namreč na eni strani navezanosti na idejo osebne svobode, ki naj bi jo morala uzakonitev umetnega oplojevanja zapečatiti kot osebno pravico. Preveč je skratka v tej debati še prisoten ideološki boj, kot da bi pri različnih pristopih do tega vprašanja šlo le za dihotomij-antagonizem med vernimi in nevernimi, med laiki in katoličani. Zdi se mi, da ne more biti tako, kajti osrednje vprašanje debate o umetnem oplojevanju je vprašanje osebne vesti. Politični pogovor bi moral zato težiti po pripravi takšnega zakona, ki bi osebne vesti ne oskrnil. Nedvomno pa je prisotno tudi vprašanje osebne pravice, a ne pravice žene ali moža, marveč izključno pravice otroka. Kam bomo pač prišli, če bomo ob vsaki možnosti, ki jo tehnološki in znanstveni dosežki omogočijo, vlagali zahtevek osebne pravice?

DALJE

"VSE SEM SE NAUČIL V VRTCU"

NENAVADNE MIŠLI O NAVADNIH REČEH

GABRIJEL DEVETAK

Le malo knjig ima magično moč in vse, kar moram vedeti, sem se naučil v vrtcu je ena tistih redkih, ki jim je bilo usojeno, da so postale sodobna klasika. Knjiga, ki dvigne razpoloženje in ogreje srce, zbirka nenavadnih misli o navadnih stvareh je zaživela lastno življenje. Avtor Robert Fulghum je znal izredno praktično prikazati vse, kar moramo vedeti o tem, kako je treba živeti, kaj je treba početi in kakšni moramo biti. Sam poudarja, da ga modrost ni čakala na vrhu planine po dolgotrajnem vzponu šolanja, ampak v peskovniku na otroškem igrišču. Tam se je naučil igrati pošteno, vse deliti z drugimi, počistiti za seboj, ne jemati stvari, katerih ni lastnik, opravičiti se, če je koga prizadel itd. Avtor je bil že kavboj, pevec ljudskih pesmi, prodajalec pri IBM, poklicni umetnik, učitelj risanja in pravi, da je filozof.

Knjigo bomo z užitkom prebrali, saj je tako rekoč mozaik vsakdanjih dogodivščin z globokimi mislimi, nauki in

koristnimi razmišljanji za danes in jutri. Kljub temu da je avtor živel, se šolal in služboval v Ameriki, kjer so drugačne navade kot pri nas, se bomo marsikaj naučili. Nekateri filozofi so poudarjali, da se prične vzgoja otroka dvajset let pred njegovim rojstvom. To pomeni, da se morajo starši že vzgojiti in ustrezno pripraviti na rojstvo otroka. Robert Fulghum pa se je osredotočil na otroški vrtec in gradi zgodbo od tu dalje, saj je za to knjigo zbral svoja najljubša razmišljanja, ki jih je z leti zapisoval. Njegovo pisanje vsebuje jasnost in moč, ki bralca ganeta. Knjiga prikazuje resnico v vsakdanji obliki, ki je poučno podana. Zato se bo njegova pripoved marsikoga globoko dotaknila in ga spodbudila, da bo razmišljal o svojih navadah.

Lahko zapišemo, da bomo ob prebiranju te knjige postali ljubeznivejši, modrejši, bolj ustrezljivi in ob vsem tem se bomo dobro počutili. Prav tega potrebuje vsak človek v tem nemirnem svetu.

OPOZORILO VINOGRADNIKOM FURLANIJE-JULJSKE KRAJINE

Deželna uprava F-Jk je sporočila, da je od vsedržavnih in evropskih uradov prejela dovoljenje za povečanje vinogradniških površin za skupno 900 hektarov. Deželno odborništvo za kmetijstvo je zato že pripravilo osnutek pravilnika za brezplačno dodeljevanje dovoljenj za zasaditev novih vinogradov. Ravnateljstvo za kmetijstvo pa opozarja, da je potrebno proučiti opremiti s celo vrsto dokumentov. Med drugim je treba tudi predložiti razvojni načrt kmetije. Iz tega naj izhaja pozitivni ekonomski učinek, ki ga bo kmetija imela s povečanjem vinograda. Kmetijske stanovske organizacije pa opozarjajo kmete, da se čimprej pozanimajo za pravilnik, ker je zbiranje dokumentacije precej dolgotrajno. Opozarjajo pa tudi, da bodo imeli prednost kmetije, ki nameravajo zasaditi nove vinograde v tistih vinorodnih okoliših, ki ne poznajo presežkov oziroma lahko jamčijo s porastom površin, ki naj bi dale vina višje kakovosti in torej tudi višje tržne vrednosti. Kraški vinogradniki imajo zato nekaj prednosti.

PROSLAVA 40-LETNICE IN PRILožNOSTNA KNJIGA

SLOVENSKE ŠPORTNE IGRE, VAŽEN MEJNIK V RAZVOJU SLOVENSKEGA ŠPORTA V ZAMEJSTVU

IVAN ŽERJAL

Letos poteka 40-letnica Slovenskih športnih iger. Gre za pobudo, do katere je prišlo leta 1958 in ki je predstavljala začetek organiziranega športnega življenja Slovencev v Italiji.

Takrat je vsaka okoliška skupnost poslala svoje predstavnike, ki so med seboj tekmovali v najrazličnejših športnih panogah. Te okoliške "reprezentance" so predstavljale zametek športnih društev, ki so se pozneje oblikovala na teritoriju. Kot je na tiskovni konferenci v četrtek, 29. oktobra, na novem tržaškem sedežu Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, povedal prof. Bojan Pavletič, so Slovenske športne igre opravile zgodovinsko nalogo. Mobilizirale so namreč slovensko mladino v zamejstvu na narodnostnih osnovah, saj so bile zamišljene kot slovenska pobuda za slovenske športnike. Cilj je bil ta, da šport postane eden od nosilnih stebrov slovenske narodnostne skupnosti. Zaradi tega je nastal upor proti starejši generaciji, ki je bila usmerjena zlasti v prosvetno delovanje, ni pa posvečala večje pozornosti športu. Mladina, je še dejal

prof. Pavletič, je to pobudo pravilno razumela in se množično udeležila iger. Slovenske športne igre so torej uspeli v svojih namerah, saj so se v poznejših letih oblikovala številna športna društva s slovenskimi imeni, izoblikovali so se novi kadri itd. Igre so spodbujale torej tudi k veliki narodni zavesti. Če teh društev ne bi bilo, bi se številni mladi Slovenci, ki bi se hoteli ukvarjati s športom, vključili v italijanska športna društva; vsi pa dobro vemo, kam pripelje vse to. Brez športa bi se torej usoda Slovencev v Italiji verjetno pisala drugače. Poleg tega je prof. Pavletič poudaril tudi dejstvo, da se je s SSI med Slovenci končala druga svetovna vojna. Mladi so se, zlasti na Tržaškem, namreč udeleževali iger ne glede na politično ali svetovno nazorsko pripadnost.

Okroglo obletnico bodo, kot je na tiskovni konferenci dejal predstavnik ZSSDI Ma-

rio Šušteršič, proslavili v nedeljo, 8. novembra, ob 18. uri na Stadionu 1. maj v Trstu. Šlo bo za krajšo slovesnost, na kateri bo kot slavnostni govornik nastopil Saša Rudolf, urednik poročil na slovenskem oddelku deželnega sedeža RAI, svojčas pa prvi dobitnik zlate kolajne v namiznem tenisu na Slovenskih športnih igrah. Krajša pozdravna nagovora bosta imela tudi predsednik ZSSDI Jurij Kufersin in predsednik SZ Bor Aleksander Rustja.

Na četrtkovi tiskovni konferenci na sedežu ZSSDI je bil govor tudi o drugi pobudi. Na proslavi 8. novembra bodo namreč tudi predstavili zajetno knjigo z naslovom *Velika knjiga Slovenskih športnih iger*, ki jo je izdalo ZSSDI. Njeni avtorji so prof. Bojan Pavletič, časnikar Branko Lakovič in fotograf Mario Magajna. Gre za podkovan delo, ki obsega 468 strani in jo krasi 606 slik. Vsebinski del, ki podaja družbene, športne in politi-

čne okoliščine, v katerih so nastale in potekale igre, je prispeval prof. Bojan Pavletič, za statistične podatke je poskrbel Branko Lakovič, za fotografije pa Mario Magajna. Dalje je v knjigi objavljenih 21 pričevanj nekdanjih udeležencev SSI (naj omenimo samo nekatere: Uča Jurkiča, Dušana Kalca, Daria Frandoliča, Neve Lukeš, Olge Pavletič, Sergija Tavčarja, Ivana Peterlina, Alda Rupla in drugih), na koncu pa še prispevek o letošnji organizaciji obnovljenih SSI s strani Športnega društva Sokol iz Nabrežine pri Trstu. V knjigi bo tudi povzetek v italijanščini in angleščini, za katerega je poskrbela Betty Fischer. Knjigo je lektoriral Mario Bucik, tehnično jo je opremil Igor Lakovič, tiskala pa tiskarna Grafica Goriziana iz Gorice, in sicer v 1.000 izvodih. ZSSDI bo tudi izdalo knjigo časnikarja in alpinista Dušana Jelinčiča z naslovom *Tisti vonj po Krasu*. Gre za literarno obarvano Jelinčičeve spomine na udeležbo na SSI, vsekakor pa je avtor prispeval tudi krajši spominski zapis za *Veliko knjigo*.

V SLOVENSLEM ŠOLSLEM CENTRU V GORICI

PODELITEV NAGRAD ŠPORT IN ŠOLA 1998

V petek, 30. oktobra letos, so v Slovenskem šolskem centru v Gorici že osmič podelili nagrade Šport in šola.

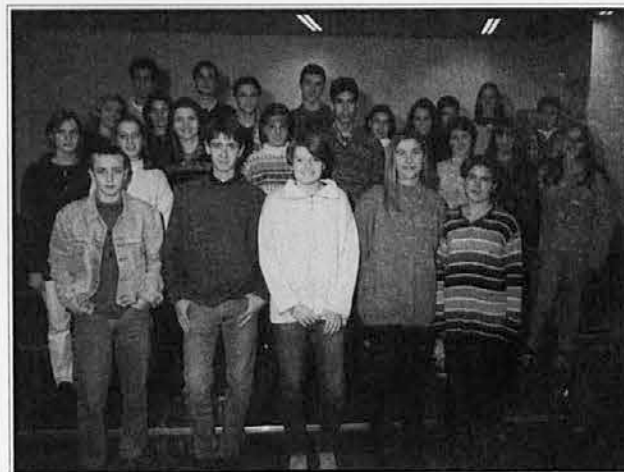

FOTO BUMBACA

Nagrade podeljuje Združenje slovenskih športnih društev v Italiji zaslužnim mladim zamejskim športnikom in športnicam, ki so dosegli dobre rezultate tudi na šolskem področju. Denarno vsoto prispevajo zamejski bančni zavodi Kmečka banka iz Gorice (zanjo je bil prisoten Zdravko Kuštrin), Zadruga kraška banka (zastopal jo je Klavdij Brajnik), Zadruga kreditna banka Doberdob (Severina Peric) in Zadruga kreditna banka Sovodnje (Miro Hmeljak). Prisotnim so spregovorili ravnatelj ZKB Klavdij Brajnik, predsednik ZSSDI Jurij Kufersin in ravnateljica pedagoškega liceja Simon Gregorčič Majda Sfiligoj

Corsi. Nagrade je prejelo 27 športnic in športnikov. To so: Aleksija Ambrosi, Mateja Bogatec, Biserka Cesar, Martina Coretti, Andrej Černic, Matjaž Černic, Lucia Danielis, Denis Doglia, Vesna Hrovatin, Tanja Humar, Jasna Kalc, Goran Križmančič, Karin Mezgec, Katja Milič, Katja Peruzzo, Jan Prinčič, Tjaša Rogelja, Marco Serio, Bojan Simoneta, Mitja Stefančič, Tanja Sternad, Niko Štokelj, Mitja Suhadolc, Yael Ukmar, Barbara Uršič, Tamara Visintin in Petra Žagar. Poleg denarne nagrade so prejeli tudi sliko Miloša Tula, profesorja telesne vzgoje na liceju France Prešeren v Trstu in nogometnega trenerja.

PREDSTAVITEV EKIP SZ SLOGA

NE LE NAVADNO DRUŠTVO, AMPAK PRAVO ODBOJKARSKO GIBANJE

Športno združenje Sloga bo v letošnji sezoni nastopilo s 16 ekipami v 14 odbojgarskih prvenstvih ter v vseh mladinskih kategorijah. Pri tem združenju se udeležuje okoli 140 igralcev, od katerih je preko sto mladih. Gre torej ne le za športno združenje, ampak za pravo odbojgarsko gibanje.

Tako se je izrazil tajnik Športnega združenja Sloga Ivan Peterlin na predstavitvi ekip Sloge, ki je bila v ponedeljek, 2. t.m., v gostilni Veto na Opčinah. Predstavitve se je udeležilo večje število časnikarjev, predstavnikov sponzorjev ter seveda odbornikov ter igralcev in igralcev kluba.

Po krajšem pozdravu predsednika društva Vojka Miota je Peterlin predstavil

ekipe, ki bodo nastopile v letošnjih prvenstvih. Sloga se predstavlja z moško in žensko ekipo v deželnem prvenstvu C lige. Moška ekipa, ki jo letos trenira Ivan Peterlin, nastopa pod imenom sponzorja Mima Eurospin, ki je glavni pokrovitelj ekipe, medtem ko sta tehnična pokrovitelja podjetji Sava pneumatici in Telmec. Ženska ekipa, ki jo vodi Mario Čač, ima za glavnega

pokrovitelja Novo Tržaško kreditno banko (uradno ime Nuova Kreditna), tehnična pokrovitelja pa sta podjetji Mima Eurospin in Sava pneumatici. Obe ekipi sta zelo pomlajeni, pri obeh pa se je tudi ohranilo jedro starejših in izkušnih igralcev oz. igralcev, ob katerih se bodo kalile mlajše sile. Mladinci in mladinke bodo nastopali v državnem prvenstvu, in sicer prvi pod ime-

nom pokrovitelja Mima Eurospin, druge pa pod imenom pokrovitelja Pizzeria Veto. V prvenstvu dečkov bo Slogina ekipa igrala pod imenom pokrovitelja Multinvest, v prvenstvu deklic pa bosta igrali kar dve ekipi pod imenom pokrovitelja Nuova Kreditna. Naraščajniki bodo nastopali pod imenom pokrovitelja Multinvest, naraščajnice pa pod imenom pokrovitelja Nuova Kreditna. Ekipa Sloge bodo nastopale še v pokrajinskih prvenstvih moške prve divizije ter ženske prve in druge divizije, najmlajši oz. najmlajše pa v minivolleyu.

Med številnimi gosti, ki so se udeležili predstavitve, velja omeniti zlasti podpredsednika deželnega odbora odbojgarske zveze FIPAV Borisa Žerjala, predsednika tržaškega pokrajinskega odbora iste zveze Giorgia Tirela ter predsednika Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Jurija Kufersina, ki so izrekli priznanje društvu, kateremu je, poleg zelo dobrih rezultatov v različnih prvenstvih, uspelo vzgojiti tudi dobrega trenerskega kadra. SZ Sloga je tudi edini deželni klub, ki prireja kar dva mednarodna odbojgarska turnirja na visoki kakovostni ravni. V imenu vseh sponzorjev pa je spregovorila načelnica oddelka za marketing pri NTKB Suzana Purger.

IŽ

GORICA / MEDNARODNI TURNIR ALPE JADRAN

USPEH GORIŠKIH KARATEK

V nedeljo, 25. oktobra, je bil v Olympiini telovadnici pri Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici mednarodni tradicionalni karate turnir Alpe Jadran, na katerem je nastopilo nekaj več kot deset klubov, športnike pa so razvrstili v osemnajst kategorij. Po tekmovanju se je videlo, da so bili najbolj uspešni člani goriškega karate kluba CSKS Sankaku Isonzo, katerim so sledili klub iz Vidma Ken&Zen, Karate Klub iz Nove Gorice, klub Shinkai iz Zgonika pri Trstu ter klubi Kase iz Čedad, DLF s Trbiža, Unione Ginnastica Goriziana iz Gorice, Polo iz Trsta, Karate iz Maiana. V skoraj vseh omenjenih klubih

nastopa tudi več slovenskih športnikov, ki so dosegli lepe rezultate; tako je bila Greta Boscaino med deklicami druga, med kadetinjami-oranžno-zeleni pas je Maja Klede zasedla odlično prvo mesto; med članicami-črni pas je bila Elisabetta Klede tretja, prvo mesto med člani-črni pas pa si je zaslužil Robert Bensa.

Prav Cristina Cristancig in Robert Bensa, ki sta na drugem tekmovanju Fukugo tudi zmagala, sta se uvrstila na italijansko državno prvenstvo; oba sta člana karate kluba Shotokan Shanka-ki, enako kot tretjevrščena Elisabetta Klede.

PROJEKT COMENIUS STOPA V TRETJE LETO DELOVANJA

VESEL OBISK IZ WALESJA

TEREZA SREBRNIČ

20. oktobra je prispel na enotedenski prijateljski delovni obisk ravnatelj Edward Elias, ki vodi osnovno šolo v vasici Chwilog v Walesu. Obiskal je obe slovenski zamejski šoli, ki skupaj z waližansko-omenjeno - in irsko šolo Chronain iz Rathcuila, v okolici Dublina na Irskem, sodelujeta že tretje leto pri projektu Comenius. To sta srednja šola sv. Cirila in Metod iz Trsta in OŠ Peter Butkovič-Domen iz Sovodnjah ob Soči. V zamejstvu je g. Edward že postal znana in priljubljena osebnost med učenci, dijaki in učnim osebjem pobratenih šol zaradi veselega, preprostega in nekoliko šegavega pristopa do vseh. Rad je z otroki in se jim zna približati, jim z zanimanjem prisluhni, skratka znajde se v otroški družbi. Ker je član uspešne in aktivne folklorne skupine v svojem kraju, rad prikaže waližanske plesne. Obuja zaprte lesene črne cikle, zapleše pred učenci in jih tudi nauči preprostega tipičnega plesa. Prvič je obiskal naše kraje leta 1995 med Slovensko Evrošolo. Leto kasneje je že deloval v projektu Comenius in obiskal obe zamejski šoli v sklopu načrtovane izmenjave učiteljev. V preteklem letu je sodelovanje waližanske osnovne šole in njenega ravnatelja

pri projektu Comenius žal skoraj izostalo, ker so tam pripravljali zelo važen in mogočen poletni mladinski festival v Walesu, ki se ga je udeležilo sto tisoč obiskovalcev.

Zato je bil obisk g. Edwarda še toliko bolj pričakovani in razveseljujoč. V sredo, 21.10., je obiskal OŠ v Sovodnjah. Učenci so ga navdušeno sprejeli s petjem. Zatem je gost odgovarjal na vprašanja šolarjev in ostal v njihovi družbi tudi pri kosilu in popoldanskem pouku angleščine. Popoldne je v Gorici obiskal glasbeni center Emil Komel ter Feiglovo knjižnico. Z zanimanjem je prisluhnil orisu nastanka in delovanja obeh kulturnih ustanov. V četrtek je "pogledal" še na osnovno šolo na Vrhu in nato v družbi slo-

venskih kolegov in prijateljev spoznaval lepote Krasa in bližnje okolice.

Petek je bil namenjen živahnemu srečanju z dijaki in kolegi na šoli sv. Cirila in Metoda v Trstu. V soboto se je udeležil predavanja dveh filmov za šole v sklopu Film Video-Monitorja. Menil je, da zlasti iz filma, ki obravnava odnos dedek-vnuč, seva neka človeška toplina, ki je blizu tudi Waližanom. Sploh je ugotavljal, da smo si waližanska in slovenska manjšina v marsičem sorodni, zelo blizu. G. Edwarda je spremljala na ogledu filma ga. ravnateljica Nataša Paulin, ki je gosta tudi vse dni prijazno gostila na svojem domu.

Sobotno jutro je ravnatelj iz Walesa zaključil še s po-

novnim obiskom na OŠ v Sovodnjah, kjer se je pomudil z učenci in se tudi slikal z njimi. Popoldan je preživel v veseli družbi prijateljev na Travniku, kjer mu je, ob prihodu, na nekem "slovenskem" balkonu zaplapolala waližanska zastava v pozdrav. Obiskal je tudi goriško sinagogo, v nedeljo pa Bled in okolico.

V ponedeljek je na tržaški srednji šoli sv. Cirila in Metoda potekalo osrednje srečanje ravnateljev in koordinatorjev šol, ki so povezane v projektu Comenius. Poleg ravnatelja g. Edwarda, ge. ravnateljice Nataše Paulin, ravnateljica g. Marjana Kravosa se je srečanja udeležila glavna koordinatorica projekta ga. Brenda MacBinnea z irske šole Chronain. Sestanek je bil posvečen načrtovanju delovanja v letošnjem šolskem letu in obenem tretjem - zadnjem letu projekta Comenius. Zdi se, da bo ritem bolj umirjen. Predvidena je izmanjava učencev, ki naj bi obiskali Wales, tamkajšnji pa naše kraje. Gradiivo, ki se je v tem času nabralo, bo našlo svoj prostor na internetu in na zgoščenci, kar bo seveda delo poverjenih specialistov na tem področju.

Gotovo je bil v ponedeljek "gospod Comenius" vesel, saj projekt dosega zastavljene cilje: zblizuje otroke in odrasle z raznih koncev Evrope in širi med njimi prisrčno vzdušje sožitja, prijateljstva in medsebojnega spoštovanja.

SCGV KOMEL / BENETKE V 18. STOLETJU

POD ZVONIKOM SV. MARKA

DANIJEL DEVETAK

FOTO BUMBACA

Koncertna sezona Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel se je po prvem uspelem koncertu zbora Carmina slovenica nadaljevala 22. oktobra s posebnim večerom, posvečenim glasbi v Benetkah v 18. stoletju. Večer je odprl letošnja serija t.i. srečanj z glasbo, s katerimi želi goriška ustanova predstaviti posebno zanimive umetniške užitke, hkrati pa si na domiselni način tudi prizadeva za izobraževanje občinstva koncertov, da bi to iskalo in še spoznavalo nepoznane lepote bogatega sveta glasbe.

Benetke so bile v 18. stoletju velika evropska glasbena "tržnica", znotraj trgovsko-meščanskega razreda shajališče nadarjenih umetnikov in velikodušnih mecenov; tam so se kovali avtorji brezhibnih oblikovnih struktur in modusov, visokih vzorov, ki so našli pot tudi v oddaljene dežele. Navdih za iznajdljive instrumentalne in vokalne kompozicije so skladatelji pogosto iskali v zgodovini, mitologiji in antičnem svetu. V tem okviru je znan stvaritelj nedosegljivih opernih libretov dvornik pesnik p. Pietro Metastasio (1698-1782), ki je s svojim peštrim pesniškim in čustvenim pridihom dal osebni pečat razvoju opere po vsej Italiji, od Neaplja do Rima, Benetk in Milana. Kot pesnik aristokratskega sveta in klasicističnega duha je opeval viso-

ka čustva, kreposti in vrline. Njegovi stih, nabiti s človeškim sporočilom, so očarali poleg številnih bolj ali manj znanih skladateljev celo velikega Salzburžana - Mozarta.

Ta svet je dokaj dodelano in s pravo mero značajnosti na koncertu predstavil mladinski orkester Alpe-Jadran, ki ga vodi priznani dirigent Luigino Pistore. Orkester - sestavlja ga mladi glasbeniki s področja Alpe-Jadran - je nastal pred več kot desetimi leti v okviru mednarodnega tekmovanja za mlade violiniste, ki ga je na Goriškem organiziral znani pokojni violinist in pedagog Alfredo Marcosig. Koncert v priredbi šole Komel je bil posvečen spominu na njegovo ženo in zvesto sodelavico Vando Rojic, ki je umrla pred dobrim mesecem.

V prvem delu ni mogel manjkati Antonio Vivaldi, najbolj markantni glasbeni sin Benetk v 18. stoletju, očarljivi avtor zlasti nesmrtnih koncertov, a tudi sonat in simfonij, s svojimi vitalno energičnimi in obenem silno dramatičnimi toni; slišali smo dva njegova značilna koncerta. Nato so mladi orkestraši z odličnim oboistom Enricom Calcagnijem interpretirali koncert Alessandra Marcella in še sonato Baldassareja Gallupija. Drugi del je bil posvečen Mozartovih, Pergolesijevim in Vivaldijevim arijam na besedila Pietra Metastasia ob 300-letnici njegovega rojstva. Ob orkestru in čembalu (Damjana Čevdek) jih je elegantno izvajala briljantna mlada goriška sopranistka Laura Plahuta.

Kdor je v zadnjih petnajstih letih spremljal na Goriškem odmevno mednarodno tekmovanje prof. Marcosiga, pozna mladinski orkester, ki se je že lepo uveljavil tudi na prestižnih odrih, še zlasti pa globoki pomen glasbe, ki ne pozna meja in vzgaja mlade ne samo k strpnosti, ampak k pravemu bratstvu. Kdor pa ima še toliko bolj rad godala in ve, kako lepo lahko zavzame duša posameznika na strunah "angelskega" instrumenta in kako še lepše v skupini drugih glasbenikov, ne more ne ceniti dela in dediščine, ki sta jo goriškemu kulturnemu miljeju zapustila prof. Alfredo Marcosig in njegova žena Vanda Rojic.

DOBERDOB, 9. NOVEMBRA, OB 20.30

UMETNIŠKI VEČER OB JUBILEJU STANKA JERICIJA

Julija letos je praznoval 70. življenjski jubilej skladatelj Stanko Jericijo, ki je goriški publiki znan po svojem glasbenem delovanju v italijanskih in slovenskih krogih. Društvo Hrast iz Doberdoba bo v sodelovanju s tamkajšnje župnije ob tej priložnosti pripravilo jubilejni večer, posvečen skladatelju in njegovemu delu. Predstavljene bodo njegove značilnejše skladbe; povezovalo jih bo besedilo, ki ga je napisal mladi študent David Bandelli. Pro-

gram predvideva nastop organista Borisa Stacula, ki bo izvedel Jericijevo *Toccatto* za orgle in bo spremljal solistko Romino Basso pri skladbi *Gloria sanctorum*. Sodeloval bo tudi klavirski trio (P. Gus, A. Sluga in D. Bandelli), ki bo prvič izvedel Jericijev *Trio* za violino, violončelo in klavir. Levji delež proslave bo imel zbor Hrast, saj je Jericijo predvsem zborovski skladatelj. Zbor bo pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča predstavil Jericijev prvenec *Pod križem*,

nato v prvi izvedbi skladbo *Zrela žalost*, zatem novo *Tebi, Gospod* in znano *Moj greh*, ki jo Jericijo šteje za eno svojih najbolj uspešnih skladb. Vse skupaj bo povezoval tekst, ki ga bo sta podala Jan Leopoli in Katja Sfiligoj. Besedilo je splet razmišljanj umetnika o glasbi, družbi in umetnosti ter lastni življenjski izkušnji. Večer nosi naslov *Na obzorjih zvoka*, saj je zvok neizbežno povezan z Jericijevim skladateljskim delom, obenem je absolutnost zvoka postala že pravilo za pisanje sodobne glasbe. V ponedeljek, 9. t.m., bomo torej lahko prisluhnili govoric enega najplodnejših skladateljev na Goriškem.

DB

PROJEKT TOLOMEO: GLEDALIŠČE Z NAMI

GLEDALIŠČE LAHKO PREDRE VSE PREGRADE

Da je to res, sta sredi oktobra dokazali gledališka skupina iz Ljubljane Zveze društev za cerebralno paralizo Slovenije-Sonček in milanska skupina Compagnia teatrale di mimo, ki deluje v milanski organizaciji italijanskega združenja gluhtonemih - ENS.

V dopoldanskih urah so si slovenski višješolci in nekateri nižješolci ogledali sugestivno odsko sliko, prosto povzeto po Macbethu, *Noč čarovnic*, ki jo je zrežirala Gabrijela Boddaj, igralci so bili mladi slovenski fantje in dekleta z različnimi telesnimi težavami. Za njimi so nastopili pantomimi iz Milana - režiser Antonio De Pieri in igralci so gluho-

nemi. Ti so odigrali nekaj zabavnih prizorov iz predstave *Brez besed*.

Telesno prizadete osebe so z občutenim odskrim izvajanjem pokazale, koliko napora in ustvarjalne moči so vložile v dramsko uprizoritev in kaj vsega lahko povejo nam "normalnim" ljudem in sploh koliko bogastva nosijo v sebi.

Nedvomno je bil njihov nastop izredna življenjska učna ura za dijake, ki so res vzorno sledili neobičajnim izvajalcem in jih nagradili s toplim ploskanjem; to je bilo bolj zgovorno kot reka besed.

Isti dan popoldne je bila v goriški dvorani Pokrajinskega sveta okrogla miza na temo *Gledališče raznolikosti: umetnost, integracija in socialna pomembnost*.

Predstave z res posebnimi ustvarjalci so se zvrstile v Trzinu in Gorici; priredilo jih je Državno združenje pooblaščenih in civilnih invalidov-ANMIC, sodelovala pa je tudi goriška občina s projektom Tolomeo pod pokroviteljstvom goriške pokrajine.

IK

OBVESTILA

REVUJA ACROSS the border stopa v drugo leto koncertov. V petek, 6. t.m., bo ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici dobrodelni koncert v poklon pokojnemu italijanskemu pevcu Luciu Battistiju. Na oder bodo stopile goriške in posoške mladinske glasbene skupine, med njimi zamejska ansambla Juke Box in Why. Povezoval bo glasbeni kritik Giuliano Almerigogna.

DRUŠTVI JADRO in Trzič prirejata v soboto, 14. novembra, od 19. ure dalje v gostilni La Caravella (bivša Ottone) v ul. 6. junija v Štarancu prvo Martinovanje z družabnostjo ob glasu harmonike. Udeleženci naj se javijo do 11. t.m. pri odbornikih društva ali na tel. št. (0481)44984, 45122, 482015 ob uri kosila ali večerje.

16

ČETRTEK
5. NOVEMBRA
1998

VRAČAJO SE PRAVLJIČNE URICE

Naši malčki se bodo lahko spet zatekali v dobri pravljčni svet vsemogočne narave z bistrimi potočki, s plavalasimi vilami, palčki, škrtati, čarovniki, kraljeviči, prelepimi princeskami. Čudovite, skrivnostne, prijetne zgodbe bo v Gorici tudi letos s svojim običajnim zanosom pripovedovala učiteljica Barbara Rustja, ki jo otroci prav dobro poznajo, saj jih tudi letos redno obiskuje po šolah, prinaša knjige, spodbuja k branju in se z njimi pogovarja o predstavah Goriškega polžkovega vrtiljaka. V letošnjem šolskem letu se bo zvrstilo pet Otroških uric: prva je bila 26. oktobra, ko so mali poslušalci ob Barbarinem živem, zavzetem pripovedovanju izvedeli, kako je bilo s Tomovim repkom. V ponedeljek, 23. novembra, bo začela Kraljica z ledenim srцем goriške otroške pisateljice Marize Perat; v pon., 25. januarja 1999, bo na vrsti... presenečenje!; v pon., 22. februarja, bo Trump!; nazadnje, 22. marca, pa *Kdaj bo prišla pomlad?*. Pravljični popoldnevi bodo seveda v toplem objemu mladinske sobe Feiglove knjižnice. Dragi malčki, ne zamudite jih in pokažite mamicam barvni list s sporedom pravljic, ki ste ga prejeli v šoli!